

แต่ศตวรรษของเรา

ความเรียงสามชิ้นของไอเซยา เบร์ลิน
(Messages to Our Century: Three Essays of Isaiah Berlin)

แปลโดย

เนติวิทย์ โชติภัทร์ไพศาล
ชยางกูร ธรรมอัน
ธรรณีเทพ มณีเจริญ

สำนักพิมพ์สำนักนิสิตสามย่าน

'A Message to the Twenty-First Century' © The Isaiah Berlin Literary Trust 2015

Translated by Netiwit Chotiphathaisal

'Notes on Prejudice' © The Isaiah Berlin Literary Trust 2002

Translated by Thorntep Maneecharoen

'The Pursuit of the Ideal' © Isaiah Berlin 1988

Translated by Netiwit Chotiphathaisal and Chayangoon Thamma-un

'Isaiah Berlin: The Best Five Books' © Henry Hardy and Nigel Warburton 2015

Translated by Netiwit Chotiphathaisal and Chayangoon Thamma-un

Translations © the several translators 2018

Cover illustration: Isaiah Berlin, © James Ferguson

แต่ศตวรรษของเรา: ความเรียงสามชิ้นของไอเซยา เบอริลิน (Messages To Our Century: Three Essays of Isaiah Berlin)

ไอเซยา เบอริลิน และเฮนรี ฮาร์ดี้

แปล	เนติวิทย์ โชติภัทร์ไพศาล ขayangกูร ธรรมอัน และธรรมเทพ มณีเจริญ
บรรณาธิการแปล	พีชชล คุงศ์กวีนิ
ภาพปก	James Ferguson
แบบปกและรูปเล่ม	ศิรดา สื่อไพศาล
พิสูจน์อักษร	แพรวพลอย วิยัติ
จัดพิมพ์โดย	สำนักนิติตสามย่าน มูลนิธิเสฐียรโกเศศ - นาคะประทีป 666 ถ.เจริญนคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร 10600 E-mail: pridisewa@gmail.com

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

เบอริลิน, ไอเซยา.

แต่ศตวรรษของเรา: ความเรียงสามชิ้นของไอเซยา เบอริลิน = Messages to our century:

three essays of Isaiah Berlin. กรุงเทพฯ : มูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป, 2561.

72 หน้า.

1. ความเรียง. I. ฮาร์ดี้, เฮนรี, ผู้แต่งร่วม. II. เนติวิทย์ โชติภัทร์ไพศาล, III. ขayangกูร ธรรมอัน,
IV. ธรรมเทพ มณีเจริญ, ผู้แปล. V. ชื่อเรื่อง.

808.4

ISBN 978-616-92828-5-3

พิมพ์ที่ Art Art Graphic 574 ถ.เจริญนคร เขตคลองสาน กทม. 10600

ราคา 180 บาท

คำอนุโมทนา

ในช่วงชีวิตแห่งการแสวงหาของข้าพเจ้า ณ ประเทศอังกฤษ ราวๆหนึ่งทศวรรษ ตั้งแต่พ.ศ.2496 มานั้น บรรยากาศที่นั่นเอื้ออำนวยต่อการแสวงหาทางศิลปวิทยาค่อนข้างมาก นอกจากจะตักตวงได้จากสถาบันการศึกษาและสมาคมทางวิชาการต่างๆ(รวมพุทธสมาคม)แล้ว สื่อมวลชนกระแสหลัก โดยเฉพาะก็วิทยุของบีบีซีมีอุปการคุณมาก เพราะหน่วยงานนี้เป็นเอกเทศจากรัฐบาล แม้จะได้เงินงบประมาณจากรัฐสภา แต่การบริหารจัดการเป็นของหน่วยงานบีบีซีนี้เองโดยตลอด รัฐเข้าไปก้าวก่ายได้น้อยมาก (เว้นรายการสำหรับนานาประเทศ ซึ่งได้งบประมาณเพิ่มขึ้นจากกระทรวงการต่างประเทศ) แม้เมื่อยังไม่มีโทรทัศน์ของเอกชนที่เปิดให้โฆษณาสินค้าได้ พวกเราก็เห็นว่าโทรทัศน์มีคุณค่าน้อยในทางภูมิปัญญา จนพวกเราส่วนใหญ่ดูแคลนเอาเลย สมัยข้าพเจ้าเป็นนิสิต สถาบันศิลปมิติไม่ให้มีโทรทัศน์ในห้องพักของนิสิตนักศึกษา

สำหรับวิทยุ นั้น บีบีซีจัดให้มี Third Programme สำหรับผู้แสวงหาศิลปวิทยาในเชิงลึก รวมดนตรีคลาสสิกต่าง ๆ โดยมีการแนะนำให้เข้าถึงสุนทรียะในทางจิตรกรรม และในทางปรัชญา ฯลฯ ส่วนLight Programme เป็นเรื่องเบา ๆ สำหรับมหาชนทั่วไป และ Home Service ซึ่งเน้นข่าวสารการเมืองภายในประเทศสำหรับมหาชน โดยเพิ่ม Overseas Service ซึ่งออกอากาศไปทั่วโลก และเป็นภาษาต่าง ๆ ทั้งยังตีพิมพ์วารสารรายสัปดาห์ Listener ลงบทความที่ตัดตอนมาจากรายการดีๆทางวิทยุให้ได้อ่านกัน

สำหรับข้าพเจ้านั้น Third Programme เป็นสรรณอันสำคัญ แม้ออกไปทำกิจธุระนอกบ้าน ก็รีบกลับมาฟังรายการที่น่าสนใจ และในบรรดาคนออกอากาศที่สำคัญคนหนึ่งคือ Isiah Berlin ซึ่งมีคาคมและพูดในเรื่องที่ลึกซึ้ง ให้รับฟังได้อย่างง่ายๆ ชวนติดตามเพื่อแสวงหาจากการอ่านเพิ่มเติมให้กว้างขวางและลึกซึ้งได้อีกด้วย

ข้าพเจ้าติดใจเรื่องเสรีภาพสองนัยของเขาเอามากๆ จนเมื่อกลับมาเมืองไทยแล้ว ได้พยายามเสนอแปลและเรียบเรียงเรื่องนี้อย่างง่ายๆให้คนไทยได้ลิ้มรส เพื่อทยอยลงในหนังสือพิมพ์ ชาวไทยรายวัน ซึ่งพยายามตั้งตนไม่สังกัดฝ่ายใด แม้จะได้เงินอุดหนุนจากเผ่าศรียานนท์ก็ตาม แต่บรรณาธิการที่นั่นไม่รับข้อเสนอของข้าพเจ้า แม้เขาจะยอมให้ลงพิมพ์บทความของข้าพเจ้าหลายชิ้นแล้วก็ตาม (ผู้ที่สนใจถึงเรื่องการแสวงหาความรู้ของข้าพเจ้าอ่านเพิ่มเติมได้จาก ซอนไไว้ในหนังสือแห่งกาลเวลา)

ที่ไอเซยา เบลลินนั้น เป็นคนยิว ที่อพยพหลบภัยไปอังกฤษจากรัสเซีย เมื่อประเทศนั้นพังพินาศลง จนกลายเป็นสหภาพโซเวียต ภายใต้การปกครองในระบบคอมมิวนิสต์ เบลลินไปเติบโตที่อังกฤษจนสอบเข้ามหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดได้ และได้รับความสำเร็จทางการศึกษา ณ สถาบันแห่งนั้น จนถึงขั้นสูงสุด คือเขาได้เป็น Fellow of All Souls College ซึ่ง

ในมหาวิทยาลัยนั้นถือว่าไม่มีอะไรจะสูงส่งในทางวิชาความรู้ยิ่งไปกว่าที่นี้อีกแล้ว ในบรรดาอาจารย์ในสำนักต่างๆ ล้วนหมายปองการเป็นสมาชิกของสถาบันนี้และมักผิหวงไปตามๆ กัน พร้อมกันนั้น เบลินก็ตอบแทนบุญคุณมหาวิทยาลัยนั้น ด้วยการระดมทุนตั้งวิทยาลัยขึ้นใหม่ในช่วงชีวิตของเขาเอง

ก็การเรียนที่ออกซฟอร์ดนั้น นักศึกษาแสวงหาความเป็นเลิศได้ด้วยการสอบได้เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง และที่ออกซฟอร์ดนั้น วิชาที่วิเศษสุดคือ Literae Humaniores หรือที่เรียกกันเล่นๆ ว่า Greats คือเรียนจำเพาะแต่ภาษาละตินและกรีก ถ้าเห็นว่าตนมีความเป็นเลิศ แต่ไม่จำเป็นต้องสอบให้ได้เกียรตินิยมอันดับ๑ ก็ทำเป็นสอบตกเสียทีเดียวดัง Stephen Spender เลือกอย่างหลังนี้ เพราะเขาเลือกเรียนผิดแต่แรก คือไปเลือกเรียน Modern Greats ที่เรียกย่อๆ ว่า PPE อันได้แก่ปรัชญา การเมือง และเศรษฐศาสตร์ ส่วนคนที่เรียนGreats จนสอบได้เกียรตินิยมอันดับ 1 แล้วไม่เห็นว่ามีคุณค่าอะไร ก็ปรากฏแก่ปัญญาชนหมายเลข 1 มาแล้ว ดังเบน แอนเดอสันเขียนไว้ในอัตชีวประวัติของเขาว่า เขาไม่เห็นคุณค่าของเกียรตินิยมที่วานี้ แม้เขาจะสอบได้เกียรตินิยมอันดับ 1 ก็ตามที

สตีเฟน สเปนเดอร์เป็นปัญญาชนหมายเลข 1 ของอังกฤษ ที่ไม่ได้รับปริญญาบัตรจากออกซฟอร์ดและเขาเป็นกวีในสำนักของ W.H. Auden ซึ่งเป็นเอตเซทคเคในทางนี้ หากต่อมาเขาย้ายภูมิลำเนาไปอยู่สหรัฐ และแปลงสัญชาติเป็นอเมริกัน โดยที่สเปนเดอร์กับเบอลินเป็นกัลยาณมิตรกันเป็นอย่างดี ดังเมื่อสเปนเดอร์ตายจากไป เบลินเขียนถึงเลดีส์เพนเดอร์ ภรรยาของสตีเฟนว่า

“แม้จนบัดนี้ ผมก็ยังไม่สามารถทำให้ตัวเองรู้สึกว่าจะไม่ได้เห็นเขาอีกแล้ว ใบหน้าของเขา ร่างของเขา เสียงของเขา หลอกหลอนผม และผมหวังว่าจะหลอกหลอนผมไปจนวันตายของผม ผมไม่เคยรักเพื่อนคนไหนมากไปกว่านี้ ไม่เคยเคารพ หรือมีความสุขเท่าที่ได้เป็นเพื่อนของเขา”

ข้อความที่ยกมานี้ แสดงว่าเบอลินเป็นคนที่เห็นคุณค่าของกัลยาณมิตร ซึ่งผิดกับนักปราชญ์อังกฤษคนสำคัญร่วมสมัยกับเขา เช่น เบอทรัน รัสเซล ซึ่งโดดเด่นและโดดเด่นโดยไม่เห็นคุณค่าของกัลยาณมิตรเอาเลยก็ว่าได้

สำหรับงานเขียนของเบอลินนั้น แม้จะยาก ก็น่าอ่านทุกชิ้น ต้องขออนุโมทนา ที่สามนิสิตจุฬาฯ ผู้ต้องหาคดีวางยาสัตย์ และได้รับการลงทัณฑ์อย่างปราศจากความยุติธรรม และการอุยธรรม ได้ร่วมมือร่วมใจกันแปลงงานของเบอลินออกมา นับว่าเป็นการเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาส แทนที่จะซังโกรีธ ครูบาอาจารย์ที่แสดงตนดังเผด็จการ หากหันมาผลิตผลงานทางวิชาการที่ครูบาอาจารย์พวกนั้นไร้ความสามารถที่จะผลิตได้ ถ้าพวกเขาตามใจแวว ก็จะได้ลิ้มรสผลงานดีๆ เช่นนี้ (ถ้าเขาต้องการจะออกนอกกรอบทางความคิดอย่างแคบๆ ของพวกเขา) และให้สาธุชนได้เข้าถึงงานอันเป็นบาทฐานของความเป็นมนุษย์ นั่นก็คือ เสรีภาพ

ที่เขาเลือกเรื่อง “การไขว่คว้าทางอุดมคติ” ก็นับว่าเหมาะแก่การปูพื้นฐานให้ผู้อ่านได้เข้าไปสู่แนวความคิดของอัจฉริยบุรุษผู้นี้ ตามด้วยเรื่อง “ข้อสังเกตเรื่องอคติ” ซึ่งนับว่ามีประโยชน์มากสำหรับผู้แสวงหา โดยที่บทความนี้นับเป็นการเตือนสติได้อย่างดี ยิ่งบทความที่สาม “สารถึงศตวรรษที่ 21” ก็นับว่าเหมาะกับกาลสมัย สรุปลงที่เฮนรี ฮาร์ดี ที่ชี้แนะเกี่ยวกับหนังสือที่ดีที่สุดของเบอลิน ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านได้เห็นถึงวงกว้างของนักเขียนคนสำคัญคนนี้

ถ้าเยาวชนคนไทย ผู้ที่แสวงหาทางวิชาความรู้จากตะวันตก ได้เริ่มที่เบอลินแล้วไซ้ร้ แสดงว่าเขาจะได้รับแรงบันดาลใจในเรื่องแนวคิดที่เป็นอิสระเสรี โดยแลเห็นคุณของทางสายกลางและเห็นโทษของความสุดโต่งต่างๆ

เมื่อได้พื้นฐานขั้นนี้แล้ว จะเข้าถึงนักเขียนกระแสนี้ก็ได้ รวมทั้งพวกหัวสุดโต่งต่างๆอีกด้วย

ขออนุโมทนาที่สามนิสิตนี้มีฉันทะและวิริยะอุตสาหะในการนำเสนอคุณค่าอันควรเข้าถึงจากอารยธรรมตะวันตกสู่คนร่วมสมัย หวังว่าคนทั้งสามนี้จะจงกามได้ต่อไปในทางสติปัญญา แม้จะถูกขวางกั้นที่เบียดเบียนปีศาจพวกเขาจากพระราชย์ที่ทรงพล้งอยู่ในประเทศชาติและใสสถาบันอุดมศึกษาก็ตามที

ส.ศิวรักษ์
๒๙/๑๐/๖๐

คำนิยม

ผมรู้จักกับเนติวิทย์มาตั้งแต่เขาเป็นนักเรียน จำได้ว่าพบกันในงานประชุมวิชาการ ครั้งหนึ่งหรือมากกว่า ภาพที่จำได้ก็คือเขาเป็นนักเรียนคนหนึ่งที่สนใจเรื่องราวทางวิชาการ ที่กว้างขวางไปกว่าที่มีอยู่ในตำราเรียน แล้วก็สนใจปัญหาต่างๆของบ้านเมือง ซึ่งนับว่าเป็น นิमितหมายอันดีของคนรุ่นใหม่ ที่จะช่วยเสริมสร้างวัฒนธรรมของการคิดการวิพากษ์วิจารณ์ ความกระหายใคร่รู้ และการตั้งคำถามกับปรากฏการณ์ต่างๆรอบตัว โดยเฉพาะกับกำแพง ต่างๆที่สังคมพยายามวางไว้เพื่อตีกรอบให้คนรุ่นใหม่คิดอะไรต่ออะไรให้เหมือนกับแนวทาง อนุรักษ์นิยม

เมื่อเนติวิทย์เข้ามาเรียนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เขากับเพื่อนๆในสถานีสิตก็ได้ มาติดต่อผม เพื่อขอคำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดทำเว็บไซต์เพื่อให้สิตได้ “รีวิว” อาจารย์แบบ เดียวกับเว็บอื่นๆที่มีการรีวิวร้านอาหาร โรงแรม หรือบริการอื่นๆ เหตุที่เนติวิทย์กับพรรค พวกมาหาผมในวันนั้น เข้าใจว่าเป็นเพราะผมได้เคยโพสต์ข้อความในเฟซบุ๊กไปก่อนหน้านี้ เกี่ยวกับเว็บชื่อดังของสหรัฐ www.ratemyprofessors.com ซึ่งเป็นเว็บที่นักศึกษาสามารถ สมัครเข้าไปเป็นสมาชิกแล้วก็ประเมินการสอนของอาจารย์ที่ตนเองเคยเรียนมา เหตุผลข้อ หนึ่งของการมีเว็บไซต์แบบนี้ก็คือว่า เป็นบริการที่นิสิตนักศึกษารู้อัพให้แก่น้องๆ จะได้ว่า รู้ว่าเจอกับอาจารย์คนนั้นคนนี้จะคาดหวังอะไรได้บ้าง ผมก็โพสต์ไปว่าเว็บแบบนี้มีประโยชน์ มากกว่าระบบประเมินอาจารย์ของมหาวิทยาลัย ที่รูปแบบไม่น่าสนใจแล้วก็ไม่มีการเผยแพร่ผลการประเมินออกสู่สาธารณชน นิสิตรุ่นหลังก็ไม่สามารถมองเห็นได้ว่ารุ่นพี่ๆที่เคย เรียนกับอาจารย์ท่านนั้นท่านนี้มีประสบการณ์ที่อยากแบ่งปันอย่างไรบ้าง เมื่อผมโพสต์เรื่อง นี้ไปก็มีเสียงตอบรับมาทำนองว่า การแบ่งปันเช่นนี้นิสิตนักศึกษาทำกันมานานแล้ว แต่ไม่ ได้อยู่ในรูปออนไลน์ แต่จะอยู่ในรูป “มุขปาฐะ” มากกว่า คือบอกกันปากต่อปาก ซึ่งก็เป็น เช่นเดียวกับการรีวิวร้านอาหาร คนที่เคยไปกินก็จะบอกกันต่อๆว่าร้านนั้นร้านนี้น่ากินไม่ น่ากินอย่างไร เพียงแต่ว่าในโลกสมัยใหม่การบอกกันต่อๆก็ทำในรูปของเว็บไซต์ที่รีวิวร้านอาหาร และก็มีเว็บรีวิวอาจารย์ที่กำลังพูดถึงอยู่นี้ เนติวิทย์กับพรรคพวก ซึ่งคนหนึ่งอยู่วิเศษวะ ทำหน้าที่เขียนโค้ดสำหรับเว็บ และคนอื่นๆด้วย มาปรึกษาผม เกี่ยวกับแนวคิดที่จะเสนอ ต่อสถานีสิตเพื่อให้สถานีสิตทำเว็บแบบนี้ เพื่อเป็นบริการแก่นิสิตดูๆด้วยกัน เพื่อที่นิสิต รุ่นหลังจะได้รู้ว่าอาจารย์คนไหนเป็นอย่างไรมาก่อน จะได้เลือกลงเรียนได้ถูกต้อง ปัจจุบันนี้ผม ไม่ทราบว่าเป็นโครงการนี้เป็นอย่างไรบ้างแล้ว การทำเช่นนี้ต้องมีงบประมาณพอสมควร เว็บ ratemyprofessors.com ก็อยู่ได้ด้วยโฆษณา และคิดว่าไม่ได้เป็นงานกิจกรรมของนักศึกษา แล้ว แต่เป็นงานธุรกิจเต็มรูป เมื่อเนติวิทย์ถูกปลดออกจากตำแหน่งประธานสภา โครงการ นี้ก็อาจพับไปโดยปริยาย เว้นแต่สภาชุดใหม่จะหยิบมาสานต่อ

ที่ผมเล่ามานี้ก็เพื่อแสดงให้เห็นว่า เนติวิทย์เป็นเยาวชนคนหนึ่งที่สนใจเรื่องรอบตัวและมีความปรารถนาที่จะทำสังคมให้ดีขึ้น การที่เขาทำเพื่อน ๆ หยิบเอาข้อเขียนของนักปรัชญาไอเซยาห์ เบอร์ลินมาแปล ก็เป็นหลักฐานแสดงความซื่อนี้ได้เป็นอย่างดี เบอร์ลินเป็นนักปรัชญาชาวลัตเวียเชื้อสายยิว เกิดเมื่อปี ค.ศ. 1909 เสียชีวิตในปี ค.ศ. 1997 ซึ่งก็หมายความว่าเขาใช้ชีวิตทั้งหมดของเขาในศตวรรษที่แล้ว และประวัติชีวิตของเขาที่คุ้นชื่อนานไปกับประวัติของศตวรรษที่ยี่สิบไปตลอด เขาลี้ภัยจากสหภาพโซเวียต (ในช่วงนั้นประเทศลัตเวียเป็นส่วนหนึ่งของสหภาพโซเวียต) มาอยู่ในอังกฤษ และได้ตีพิมพ์ผลงานที่มีชื่อเสียงเป็นจำนวนมาก ที่เรียกว่าว่ามีชื่อเสียงมากที่สุดได้แก่บทความเรื่อง “Two Concepts of Liberty” ซึ่งเขียนขึ้นในปี ค.ศ. 1958 และแม้ในปัจจุบันก็ยังเป็นบทความที่อ่านกันในชั้นเรียนและยังได้รับการอ้างอิงอยู่อย่างต่อเนื่อง ในบทความชิ้นนี้เบอร์ลินเสนอว่า มีแนวคิดเกี่ยวกับเสรีภาพอยู่สองแนว ได้แก่เสรีภาพเชิงลบ กับเสรีภาพเชิงบวก อย่างแรกได้แก่เสรีภาพที่เรามีเมื่อเราปราศจากพันธนาการหรือการบังคับบีบคั้นใดๆที่ไม่ให้ทำอะไรที่เราอยากจะทำ ส่วนเสรีภาพเชิงบวกนั้นเข้าใจได้ยากกว่า เบอร์ลินกล่าวว่าเสรีภาพแบบนี้ได้แก่เสรีภาพที่เรามี เมื่อเราได้รับโอกาสในการพัฒนาความเป็นตัวเราอย่างสมบูรณ์ ในแง่นี้เราจะมีเสรีภาพสูงสุดก็ต่อเมื่อเราได้เป็นตัวเราอย่างแท้จริง ไม่ใช่เรื่องของการปราศจากพันธนาการแบบในเสรีภาพเชิงลบ แนวคิดที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงเกี่ยวกับเสรีภาพนี้ เป็นต้นคำของความแตกต่างทางการเมืองที่กำหนดลักษณะของศตวรรษที่ยี่สิบอย่างชัดเจน โดยหลักปรัชญาการเมืองที่สอดคล้องกับเสรีภาพเชิงลบได้แก่แนวคิดแบบเสรีนิยม (liberalism) และปัจเจกชนนิยม (individualism) ส่วนหลักที่สอดคล้องกับเสรีภาพเชิงบวก ก็ได้แก่ชุมชนนิยม (communitarianism) กับกลุ่มชนนิยม (collectivism) นอกจากนี้เบอร์ลินยังเป็นที่รู้จักในวงการปรัชญาว่าเป็นผู้เสนอแนวคิดแบบพหุนิยมเชิงคุณค่า (value pluralism) ซึ่งถือว่าคุณค่าต่างๆเช่นการตัดสินว่าอะไรดีหรือไม่ดี ไม่สามารถตัดสินโดยอิงหลักเกณฑ์เพียงหนึ่งเดียวได้ แต่มีหลายๆเกณฑ์ที่สามารถอยู่ร่วมกันได้แม้ว่าจะแตกต่างกัน แนวคิดพหุนิยมเชิงคุณค่านี้ก็ปรากฏชัดในงานแปลชิ้นแรกของหนังสือเล่มนี้ คือเรื่อง “การไขว่คว้าหาอุดมคติ” เบอร์ลินเสนอว่าอุดมคติแบบศาสนาเอกเทวนิยม ที่พระเจ้าเป็นผู้กำหนดความถูกความผิดแต่เพียงผู้เดียว ไม่ใช่ทฤษฎีที่ถูกต้อง แต่ระบบคุณค่ามีได้หลากหลาย เนติวิทย์แปลข้อเขียนของเบอร์ลินตรงนี้ว่า “ความคิดเรื่องความสมบูรณ์แบบโดยสมบูรณ์ คำตอบสูงสุด ที่ทุกอย่างที่ดีอยู่ร่วมกัน สำหรับผมไม่ใช่แค่ฉันไม่สามารถบรรลุได้เท่านั้น ... แต่มันยังเป็นสิ่งที่ไม่คงเส้นคงวาทางมโนทัศน์ด้วย” ตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุดของเรื่องนี้ในสายตาของเบอร์ลินได้แก่ความไม่ลงรอยกันระหว่างอุดมคติสองประการ คือเสรีภาพกับความเสมอภาค ถ้าสังคมหนึ่งมีเสรีภาพมาก ก็ย่อมทำให้ความเสมอภาคลดน้อยลงไป เพราะคนที่มีกำลังมากกว่าหรือเก่งกว่าจะใช้ความได้เปรียบนั้นเพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตน ก็คือทำให้คนที่ไม่สามารถต่อสู้ได้

ต้องพ่ายแพ้ไป ผลก็คือเกิดความไม่เสมอภาคขึ้น แต่ในทำนองกลับกัน หากสังคมเน้นความเสมอภาคมากกว่า ก็จะต้องใช้กำลังบังคับให้คนในสังคมทำตามกฎเกณฑ์ที่เคร่งครัดเข้มงวดเพื่อป้องกันไม่ให้คนที่แข็งแรงกว่าหรือเก่งกว่าเอาเปรียบคนที่แข็งแรงน้อยกว่า ซึ่งการทำเช่นนี้ก็ถือการลดทอนเสรีภาพของคนในสังคมนั้นเอง สำหรับเบอร์ลินแล้ว เราไม่สามารถหาสูตรสำเร็จเพื่อให้คำตอบสำหรับทุกยุคทุกสมัยว่าจะแก้ปัญหานี้อย่างไร แต่นั่นไม่ได้หมายความว่าเราจะนั่งเฉยๆปล่อยให้ความขัดแย้งคลี่คลายตัวของมันเองไปตามธรรมชาติ การหวังเช่นนั้นไม่สามารถเกิดขึ้นได้ แต่คนในสังคมต้องช่วยกัน ตอรองกัน เกรงจากกัน หาทางรอมชอมด้วยกัน เพื่อให้อุดมคติอันขัดกันทั้งสองนี้อยู่ด้วยกันได้โดยไม่ทำลายกันและกัน ประวัติชีวิตของเบอร์ลินที่เกิดขึ้นควบคู่กับประวัติของคริสต์ศตวรรษที่ยี่สิบ ที่เต็มไปด้วยสงครามโลกและการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ก็เป็นหลักฐานที่แสดงถึงเรื่องความจำเป็นที่จะต้องหาทางที่อุดมคติที่แตกต่างกันจะต้องอยู่ด้วยกันให้ได้เป็นอย่างดี

โรเจอร์ หงศ์ดารมภ์
26 มกราคม พ.ศ. 2561

คำนำเสนอ

งานแปลที่ท่านกำลังจะได้อ่านนี้ มีความน่าสนใจอย่างน้อยสี่ประการ

หนึ่ง เป็นงานของนักคิดด้านปรัชญาและปรัชญาการเมืองที่สำคัญท่านหนึ่งของโลกในศตวรรษที่ผ่านมา

สอง ชูความคิดที่นำมาเสนอในกลุ่มงานนี้

สาม บทสนทนาที่น่าสนใจกับสถานการณ์บ้านเมืองของเรา

สี่ คณะผู้แปล

1. Isaiah Berlin – ไอแซยา เบร์ลิน (6 กันยายน1909 – 5 พฤศจิกายน1997)

เบร์ลิน มีชีวิตในช่วงศตวรรษที่ยี่สิบ เขาเกิดในครอบครัวของชาวยิว ในพื้นที่ที่ปัจจุบันคือลัตเวีย เขาย้ายตามครอบครัวไปอยู่ในรัสเซียในวัยเด็ก จากนั้นจึงย้ายมาที่อังกฤษ เบร์ลินจบการศึกษาที่มหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ดทางด้านปรัชญาและภาษาศาสตร์ และปรัชญา การเมือง และเศรษฐศาสตร์ ต่อมาเขาได้รับตำแหน่งศาสตราจารย์ที่มหาวิทยาลัยเดียวกัน

เบร์ลินมีส่วนสำคัญในการพัฒนาปรัชญาการเมืองสำนักเสรีนิยม และการศึกษาประวัติศาสตร์ความคิดตะวันตก โดยเฉพาะการทำความเข้าใจกับความคิดทางการเมืองสมัยใหม่ และความคิดทางการเมืองของระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ งานชิ้นที่มีคนกล่าวอ้างมากที่สุดของเขาชิ้นหนึ่งก็คือ ความเรียงที่ว่าด้วยเสรีภาพ (Two Concepts of Liberty) ที่ทำให้เรามีความเข้าใจคำจำกัดความของเสรีภาพในเชิงลบ (เสรีภาพจากสิ่งที่มาจำกัดตัวเรา) และเสรีภาพในเชิงบวก (เสรีภาพในความหมายที่ทำให้เราทำอะไรที่สร้างสรรค์ตามเจตจำนงของเรา)

นอกจากงานทางวิชาการแล้ว เบร์ลินยังมีบทบาทในการเป็นปัญญาชนสาธารณะ หากพิจารณาประสบการณ์ชีวิตของเบร์ลินที่ผ่านช่วงเวลาของสงครามโลก สงครามเย็น และสงครามทางอุดมการณ์

2. งานสามชิ้นที่ได้รับการคัดสรรมานำเสนอท่านผู้อ่านในรอบนี้

งานชุดนี้ของเบร์ลินอาจจะไม่ใช่คำตอบสำหรับคนสมัยใหม่ที่ไขว่คว้าหาแต่อะไรที่ใหม่กว่าคนอื่น หรืออะไรที่สามารถ “รื้อ” “ล้าง” “ทำลาย” ความคิดความเชื่อของผู้คนตลอดเวลา

งานของเบร์ลินมีทั้ง “ท่าที” และ “สาระ” ที่พยายามจะชี้ให้เห็นถึง “ความหลากหลาย” และ “ความเป็นไปได้ที่จะอยู่ร่วมกันท่ามกลางความแตกต่าง” โดย “ไม่ลบล้างกัน

อย่างเอาเป็นเอาตาย” และ “พยายามเข้าใจความแตกต่างของกันและกัน” ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ง่ายนักที่จะทำความเข้าใจจากแง่มุมของคนที่ยึดมั่นถือมั่นกับความถูกต้องหนึ่งเดียวและมองความแตกต่างเป็นเรื่องของภัยที่จะทำลายความมั่นคง และความสงบเรียบร้อยที่ดำเนินอยู่ โดยที่ไม่เคยถามเลยว่า ความมั่นคง และ ความสงบเรียบร้อยที่มีอยู่นั้นแท้จริงแล้วเป็นความมั่นคงและสงบเรียบร้อยในมุมมองของใคร

และก็เป็นเรื่องยากเย็นของคนที่เอาแต่เชื่อว่า ความหลากหลายนั้นมิคุณค่า เพราะมันคือความหลากหลาย ไม่ต้องเข้าอกเข้าใจคนอื่นเอาเสียเลย

3. ประเทศไทย ในปี 2561

สังคมไทยในปี 2561 เป็นสังคมที่ควรจะถูกเรียกว่า “สังคมหลังความขัดแย้ง” ด้วยเหตุผลที่ว่า แม้ว่าความขัดแย้งจะไม่ได้ปรากฏตัวให้เห็นในพื้นที่สาธารณะมากนัก ด้วยเงื่อนไขของอำนาจแห่งปืนและกฎหมายของผู้ถือปืนจากการรัฐประหารตั้งแต่ 2557 เป็นต้นมา

แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้เอาเสียเลยว่าร่องรอยของความขัดแย้ง และบ่อยครั้งมีเงื่อนรอยของความรุนแรงทั้งทางกายภาพและทางความคิด ได้ปรากฏให้เห็นและกระจายตัวไปในปริมาณพลอันหลากหลาย ไม่ว่าจะในพื้นที่ของโลกอินเทอร์เน็ต หรือการจับกุมดำเนินคดีของผู้ที่เห็นต่าง หรือการให้สัมภาษณ์ของผู้นำและผู้นำทางความคิด หรือคู่สนทนาในหลายหลายกาล-เทศะ

เราจึงเป็นสังคมที่เต็มไปด้วยการอ้างว่าปลอดความขัดแย้ง และ ยังคงมีความขัดแย้งอยู่ตลอดเวลา

ผมจึงได้แต่หวังว่า งานแปลชุดนี้น่าจะมีคุณูปการต่อสังคมของเราในวันนี้ ในฐานะของทางเลือกทางความคิดหนึ่งท่ามกลางความขัดแย้งที่ซ่อนตัวอยู่ทุกหนทุกแห่ง

4. ว่าด้วยคณะผู้แปลฯ

คณะผู้แปลชุดนี้เป็นนิสิตนักศึกษาที่มีความน่าสนใจ และน่าชื่นชม ในความพยายามที่จะนำเสนอความคิดความรู้ใหม่ๆ โดยเฉพาะในสังคมที่สถาบันการศึกษาอาจจะไม่ค่อยได้ทำหน้าที่ผลิตความคิด ความรู้ และส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายโดยเข้าอกเข้าใจกันและกัน

เขียนเช่นนี้ไม่ได้หมายความว่า จะต้องเห็นด้วยกับทุกเรื่องที่พวกเขาคิดและทำ อย่างน้อยงานแปลชุดนี้น่าจะเป็นหนึ่งในหนทางในการทำความเข้าใจสิ่งที่เขาคิด และนำเสนอ มากกว่าการรับรู้ข่าวของพวกเขาจากสื่อโซเชียลหรือจากความเห็นของคนอื่นๆ โดยที่ไม่เคยสัมผัสกับพวกเขาแม้แต่น้อย

ด้วยความเชื่อมั่นและศรัทธาว่าเราจะข้ามพ้นความไร้สาระและบ้ำคั่งของสังคมไทยในช่วง
หลังความขัดแย้งไปด้วยกัน

พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มกราคม 2561

คำอุทิศ

ถ้าหากหนังสือเล่มนี้จะมีประโยชน์อันใดแก่ใครแล้ว ข้าพเจ้าใคร่ขออุทิศคุณความดีจากการแปลนี้ให้แก่ อาจารย์นฤมล กิจไพศาลรัตน์ ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศทางสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในโอกาสที่ท่านเกษียณอายุราชการเมื่อปี พ.ศ.2560 รวมจนถึงบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกคน ซึ่งท่านช่วยบริการ ส่งเสริม พัฒนา ห้องสมุดคณะอย่างแข็งขัน

เบติวิทย์ โชติภัทร์ไพศาล

ขออุทิศงานแปลนี้แด่ บิดา มารดา คณาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ช่วยเหลือเกื้อกูลข้าพเจ้าตลอดมา

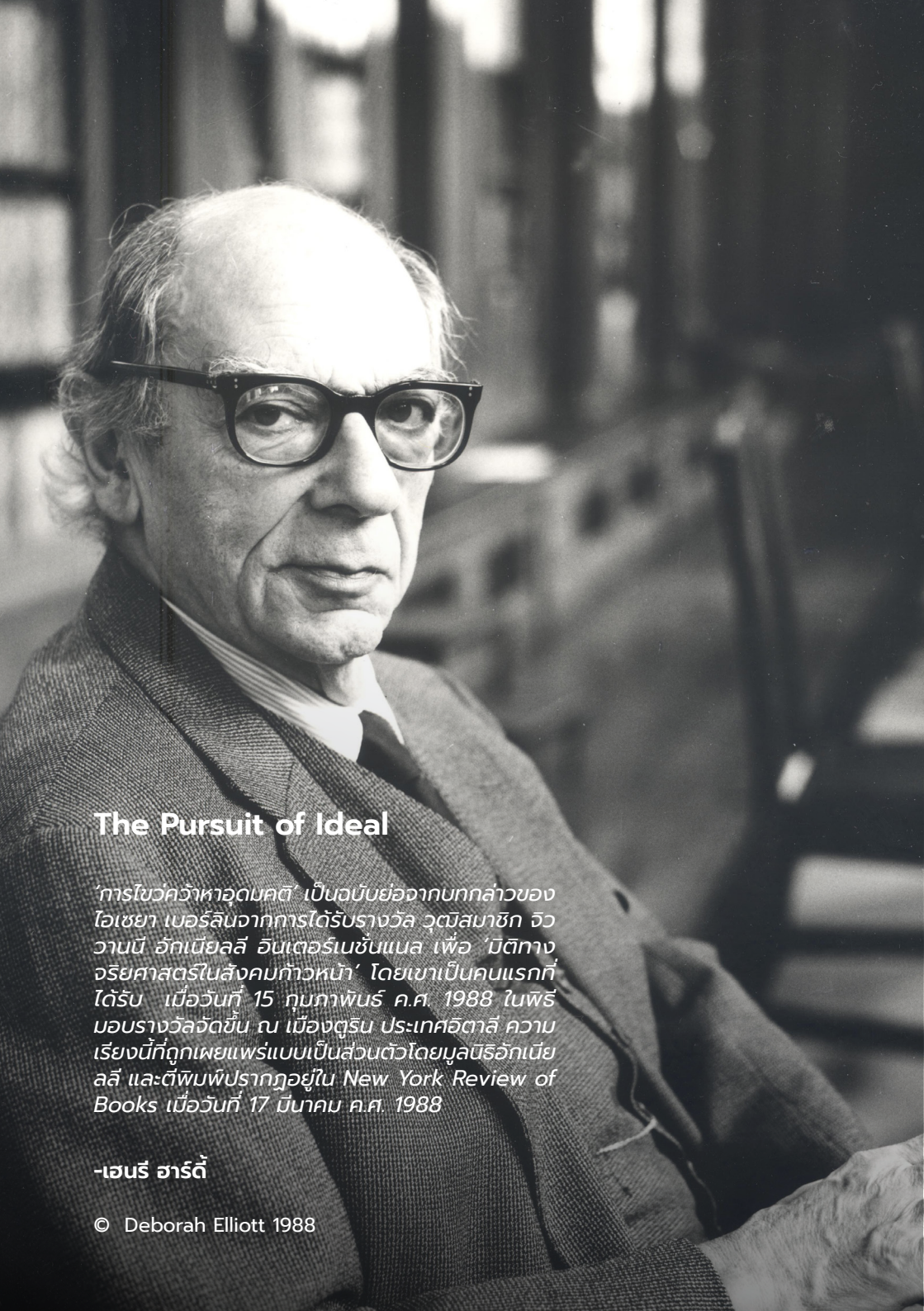
ชยางกูร รสสมอัน

อุทิศให้อาจารย์ทุกท่าน ที่ได้สั่งสอนความรู้ทางสังคมศาสตร์แก่ข้าพเจ้า

รรณิเทพ มณีเจริญ

สารบัญ

การไขว่คว้าหาอุดมคติ	15
ข้อสังเกตเรื่องอคติ	35
สารถึงศตวรรษที่ 21	41
หนังสือที่ดีที่สุดเกี่ยวกับไอเซยา เบอร์ลิน	46

The Pursuit of Ideal

‘การไขว่คว้าหาอุดมคติ’ เป็นฉบับย่อจากบทกล่าวของ ไอเซยา เบอร์ลินจากการได้รับรางวัล วุฒิสมาชิก จิว วานนี อักเนียลลี อินเตอร์เนชันแนล เพื่อ ‘มติดังทาง จริยศาสตร์ในสังคมก้าวหน้า’ โดยเขาเป็นคนแรกที่ได้รับ เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1988 ในพิธีมอบรางวัลจัดขึ้น ณ เมืองตุริน ประเทศอิตาลี ความเรียงนี้ที่ถูกเผยแพร่แบบเป็นส่วนตัวโดยมูลนิธิอักเนียลลี และตีพิมพ์ปรากฏอยู่ใน *New York Review of Books* เมื่อวันที่ 17 มีนาคม ค.ศ. 1988

-เฮนรี ฮาร์ดี

© Deborah Elliott 1988

การไขว่คว้าหาอุดมคติ

เนติวิทย์ โชติภัทร์ไพศาล และชยางกูร รสรมอัน แปล

|

ในทัศนะของผม มีสองปัจจัยซึ่งเหนือปัจจัยอื่น ๆ ที่ได้สร้างประวัติศาสตร์ของมนุษย์ในศตวรรษที่ยี่สิบ ปัจจัยแรกคือพัฒนาการของวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและเทคโนโลยี่ ซึ่งเป็นความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ที่สุดอย่างแน่นอนในช่วงเวลาของเรา – เรื่องนี้ได้รับความสนใจอย่างมหาศาลจากทุกสารทิศ ส่วนปัจจัยที่สอง ไม่ต้องสงสัยเลย มันได้ก่อตัวขึ้นจากมหาลมพายุแห่งอุดมการณ์ ที่เปลี่ยนชีวิตของมวลมนุษยชาติแทบทั้งหมด: การปฏิวัติรัสเซียและสิ่งที่ตามมาหลังจากนั้น เช่น ทหารราชในระบบเผด็จการเบ็ดเสร็จของทั้งฝ่ายซ้ายและฝ่ายขวา การปะทุขึ้นของลัทธิชาตินิยม การเหยียดชาติพันธุ์ และความบ้าคลั่งศาสนา ทว่าน่าแปลกใจไม่น้อย ที่เหล่านักคิดทางสังคมที่มีวิสัยทัศน์ไกลที่สุดของศตวรรษที่สิบเก้า ไม่มีใครได้คาดการณ์ถึงมันได้เลย

ในอนาคตสองหรือสามศตวรรษต่อจากนี้ (ถ้ามนุษย์ชาติยังคงอยู่รอดจนถึงตอนนั้น) เมื่อพวกคนรุ่นหลังมองมาที่ยุคสมัยของเรา ผมคิดว่า ปรากฏการณ์สองอย่างข้างต้นนี้จะถูกยกให้เป็นปรากฏการณ์ที่มีลักษณะที่โดดเด่นที่สุดของยุคสมัยของเรา - เป็นปรากฏการณ์ที่ต้องการคำอธิบายและบทวิเคราะห์มากที่สุด แต่กระนั้นก็ต้องตระหนักด้วยว่า ความยิ่งใหญ่ของการเคลื่อนไหวเหล่านี้กำเนิดมาจากความคิดในหัวของมนุษย์ ความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ว่ามันเคยเป็น เป็นอยู่ อาจเป็น หรือควรเป็น ไปในทางใด และจำเป็นต้องตระหนักอีกด้วยว่า มันถูกแปรสภาพมาอยู่ในนามของวิสัยทัศน์สู่เป้าหมายอันสูงส่งในความคิดของบรรดาผู้นำซึ่งอยู่เหนือเหล่าศาสตราจารย์หลังได้อะไร ความคิดเหล่านี้คือพื้นฐานของจริยศาสตร์ ความคิดทางจริยศาสตร์ประกอบมาจาก การตรวจสอบอย่างเป็นระบบว่าด้วย ความสัมพันธ์ที่มนุษย์มีต่อกัน มโนทัศน์ ผลประโยชน์ และอุดมคติ จากสิ่งเหล่านี้จึงเกิดเป็นวิถีปฏิบัติต่อเพื่อนมนุษย์ และระบบของคุณค่าที่เป้าหมายของชีวิตวางอยู่ ความเชื่อเกี่ยวกับชีวิตว่าควรดำเนินไปอย่างไร ผู้ชายและผู้หญิงควรเป็นหรือทำอะไร สิ่งเหล่านี้ คือจุดหมายของการศึกษาคำถามเชิงศีลธรรม และเมื่อนำมาปรับใช้กับกลุ่มหรือระดับชาติ และแน่นอนกับมนุษยชาติทั้งหมด มันถูกเรียกว่าปรัชญาการเมือง ซึ่งก็ไม่ใช่อะไรอื่นนอกจากจริยศาสตร์ที่ประยุกต์เข้ากับสังคมนั่นเอง

ถ้าเราหวังที่จะเข้าใจโลกที่ความรุนแรงเกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้งซึ่งเราอาศัยอยู่ (และถ้าเราไม่พยายามที่จะเข้าใจมันแล้ว เราก็ไม่สามารถคาดหวังที่จะสามารถกระทำการอย่างมีเหตุผลในโลกนี้ และบนโลกนี้) เราไม่สามารถตีวงความสนใจของเราให้อยู่กับพลังที่ไม่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นยิ่งใหญ่ได้ ทั้งแบบธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้นซึ่งกระทำต่อตัวเรา เป้าหมายและแรงขับเคลื่อนซึ่งนำการกระทำของมนุษย์ต้องถูกพิจารณาด้วยความกระจ่างชัดที่สุดจากทั้งหมดที่เรารู้และเข้าใจ ทั้งที่ รากฐานและการเจริญเติบโต แก่นสาร และเหนือทั้งหมดคือความสมเหตุสมผลของพวกมัน จำต้องถูกตรวจสอบอย่างวิพากษ์พร้อมทั้งแหล่งความรู้ทางปัญญาทั้งหมดที่เรามี ความจำเป็นเร่งด่วนนี้ นอกจากคุณค่าภายในตัวเองของการค้นพบความจริงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของมนุษย์แล้ว ทำให้จริยศาสตร์เป็นศาสตร์ที่มีความสำคัญลำดับต้นๆ มีแต่พวกป่าเถื่อนเท่านั้นที่จะไม่สงสัยว่าพวกเขามาจากไหน พวกเขาอยู่ในตรงนี้ได้อย่างไร พวกเขาจะมีกำลังจะไปไหน ไม่ว่าพวกเขาจะอยากไปหรือไม่ และถ้าอยากไป ทำไม่ต้องไป และถ้าไม่ ทำไม่ไป

การศึกษาความหลากหลายของความคิดซึ่งเกี่ยวกับทัศนะของชีวิตที่รวมคุณค่าและเป้าหมายคือบางอย่างที่ผมใช้เวลาสี่สิบปีในชีวิตอันยืนยาวของผมในการพยายามมันให้กระจ่างชัดแก่ตัวผมเอง ผมควรจะพูดว่าผมมาสนใจประเด็นนี้ได้อย่างไร และโดยเฉพาะจุดเปลี่ยนซึ่งได้เปลี่ยนความคิดของผมเกี่ยวกับหัวใจของมัน ความต้องการนี้ ในระดับหนึ่งก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่มันจะกลายเป็นอัตชีวประวัติ ผมต้องขอโทษด้วย ณ ตรงนี้ด้วย แต่ผมไม่รู้

ว่าจะให้เรื่องราวที่ต่างไปจากนี้ได้อย่างไร

II

เมื่อสมัยที่ยังเยาว์ ผมเคยอ่าน สงครามและสันติภาพ เขียนโดยดออสตอย¹ นั้น เป็นการอ่านที่เร็วเกินวัย หากแต่ผลที่ผมได้รับจากนวนิยายที่ยิ่งใหญ่เล่มนี้เกิดขึ้นในช่วงเวลาต่อมา พร้อมกับหนังสือจากนักเขียนรัสเซียคนอื่นๆ ทั้งที่เป็นนักเขียนนิยายและนักคิดทางสังคมของช่วงกลางศตวรรษที่สิบเก้า นักเขียนกลุ่มนี้มีส่วนในการสร้างทัศนคติของผมมากสำหรับผมในทั้งตอนนั้นและตอนนี้ ผมเห็นว่าเป้าหมายของนักเขียนเหล่านี้โดยหลักใหญ่ใจความหาได้ต้องการให้เรื่องราวแท้จริงของชีวิตและความสัมพันธ์ของปัจเจกชน กลุ่มทางสังคม หรือชนชั้นต่างๆ ที่มีต่อกันไม่ ทั้งไม่ใช้การวิเคราะห์ทางจิตวิทยาหรือทางสังคม ถึงแม้ว่างานเขียนที่ดีที่สุดในบรรดาทั้งหมดนี้ก็จะแสดงออกให้เห็นถึงสิ่งเหล่านี้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามอะไรเปรียบไม่ได้เลยก็ตาม สำหรับผม แนวทางของพวกเขาเป็นศีลธรรมโดยสาร์ตละ งานเขียนของพวกเขาได้พิจารณาอย่างลึกซึ้งว่าอะไรคือภาระหน้าที่ต่อความยุติธรรม การกดขี่ ความไม่สัตย์ซื่อต่อความสัมพันธ์ของมนุษย์ที่มีต่อกัน การจงใจไม่ว่าโดยกำแพงหินหรือการยอมตามค่านิยมทางสังคม - การจ้านไม่ขัดขึ้นต่อการกดขี่ที่มนุษย์สร้างขึ้น - ความมีคบอดทางศีลธรรม อัดตาเป็นใหญ่ ความโหดร้ายทารุณ การดูถูกข่มเหง ความเป็นทาส ความยากจน ความไร้ซึ่งอำนาจเรียกร้อง การไร้ศักดิ์ศรีอย่างน่าขมขื่น ความสิ้นหวังต่อสิ่งเลวร้ายที่มีมากเหลือล้น กล่าวอย่างสั้นๆ นักเขียนเหล่านี้ให้ความสำคัญกับธรรมชาติของประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากสิ่งเหล่านี้ และรากเหง้าของมันซึ่งมาจากเงื่อนไขของมนุษย์ เหตุการณ์ในรัสเซียที่ได้บรรยายในตอนต้น นัยหนึ่งคือ การบรรยายถึงมนุษยชาติ และในทางกลับกัน พวกเขา ก็ปรารถนาจะรู้ว่าอะไรคือสิ่งที่ เป็นต้นกำเนิดของสิ่งที่ตรงข้ามกับสิ่งเหล่านี้ เช่น สัจจะ ความรัก ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม ความมั่นคง ความสัมพันธ์ส่วนตัวที่อยู่บนฐานของความเป็นไปได้ของการมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ ความมีอายุยาว อิศรภาพ เสรีภาพ การเติบโตทางจิตวิญญาณ

บางคนอย่างเช่นดออสตอย พบสิ่งที่ตรงข้ามเหล่านี้ในมนุษย์สามัญซึ่งไม่ถูกรบกวนโดยอารยธรรม เช่นเดียวกับบรูสโซ เขามีความเชื่อว่า จักรวาลศีลธรรมของชาวไร่ชาวนาไม่แตกต่างกับของเด็กน้อยที่ไม่ถูกบิดเบือนโดยความเชื่อตามๆกันและสถาบันต่างๆของ

1 Leo Tolstoy (9 กันยายน ค.ศ. 1828 - 20 พฤศจิกายน ค.ศ. 1910) คือนักเขียนชาวรัสเซียผู้เขียนเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวรัสเซียในศตวรรษที่ 19 ประกอบด้วยตัวละครมากมายหน้าหลายตา และเหตุการณ์ที่หลากหลาย มีผลงานที่เป็นที่รู้จักกันดีเช่น สงครามและสันติภาพ และ อันนา คาร์เนินา

อารยธรรมอันเกิดจากความชั่วร้ายของมนุษย์ ความโลภ การยึดอัตตาเป็นใหญ่ ความมืดบอดทางจิตวิญญาณ พวกเขาเชื่อว่าโลกก็จะถูกช่วยเหลือไว้ได้ก็ต่อเมื่อมนุษย์พบความจริงซึ่งแผ่อยู่/วางอยู่ที่เท้าของเขาเท่านั้น หากเพียงแต่มอง มันก็จะอยู่ในคำเทศนาบนภูเขา - คำสอนของคริสต์ศาสนา นักเขียนคนอื่นๆ ในหมู่นักเขียนชาวรัสเซียเหล่านี้ได้ศรัทธาต่อเหตุผลนิยมทางวิทยาศาสตร์ หรือการปฏิวัติทางการเมืองและสังคมที่อยู่บนทฤษฎีที่แท้จริงของการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ นักเขียนคนอื่นมองคำตอบว่าอยู่ในคำสอนของเทววิทยา ออร์โธดอกซ์ หรือในประชาธิปไตยเสรีแบบตะวันตก หรือการกลับสู่คุณค่าเก่าแก่ของชาวสลาฟซึ่งถูกปิดซ่อนโดยการปฏิรูปของปีเตอร์มหาราช² และผู้สืบทอดของพระองค์

สิ่งที่มีเหมือนกันในทัศนคติทั้งหมดนี้คือความเชื่อที่ว่าคำตอบต่อปัญหาที่เป็นใจกลางสำคัญนั้นมีอยู่จริง และคนคนหนึ่งสามารถพบมันได้ และด้วยความพยายามอย่างไม่เห็นแก่ตัวที่เพียงพอก็สามารถเข้าถึงมันในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ได้ พวกนักเขียนเหล่านี้เชื่อว่าสารัตถะของความเป็นมนุษย์อยู่ที่การเลือกที่จะเลือกว่าจะมีชีวิตอย่างไร สังคมสามารถเปลี่ยนแปลงได้ในแสงของอุดมคติอันแท้จริงที่ได้รับการเชื่ออย่างสุดจิตและการอุทิศตัว นักเขียนเหล่านี้ก็เหมือนกับตอลสตอย บางครั้งพวกเขาคิดว่ามนุษย์ไม่อาจมีเสรีจริงแท้ได้ หากแต่ถูกกำหนดโดยปัจจัยที่อยู่เหนือการควบคุมของพวกเขา พวกเขาเข้าใจดีว่าเหมือนที่ตอลสตอยรู้ว่าถ้าหากเสรีภาพเป็นมายาภาพแล้ว มันก็เป็นคนที่ไม่อาจจะดำเนินชีวิตหรือแม้แต่คิดสิ่งใดได้หากไม่มีมัน ทั้งหมดนี้ไม่มีอยู่ในหลักสูตรที่โรงเรียนของผม ซึ่งมีแต่นักเขียนกรีกและละติน แต่มันก็ติดตัวผมมา

ต่อมาผมเข้าเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด ผมได้เริ่มที่จะอ่านงานของนักปรัชญาผู้ยิ่งใหญ่และพบว่า นักปรัชญาผู้ยิ่งใหญ่โดยเฉพาะในสาขาด้านความคิดทางจริยศาสตร์และการเมืองก็เชื่อแบบนี้เช่นกัน โสกราตีส คิดว่าถ้าเราสามารถก่อตั้งความแน่นอนในความรู้ของเราที่มีต่อโลกภายนอกขึ้นได้ด้วยวิธีการทางเหตุผล (ก็แอนแน แซเกอริส³เองไม่ใช่หรือที่พบความจริงว่าดวงอาทิตย์นั้นกว้างใหญ่กว่าเพโลพอนนิส⁴ แม้ว่ามันจะดูเล็กเมื่ออยู่บนท้องฟ้า) วิธีการเดียวกันนี้ย่อมให้ความแน่นอนเหมือนกันเมื่อนำมาใช้ใน

2 จักรพรรดิปีเตอร์ที่ 1 แห่งรัสเซีย (30 พฤษภาคม พ.ศ. 2215 - 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2268) พระองค์ได้ทรงสร้างประเทศเป็น "จักรวรรดิ" ที่เป็นต้นกำเนิดสำเร็จ การติดต่อด้านการค้าและการทูตกับต่างประเทศ การรับเอาความจริงทางด้านการศึกษา การช่างและวิทยาศาสตร์มาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาประเทศ

3 Anaxagoras (ราวปี 500 - ราวปี 428 ปีก่อนคริสตกาล) นักปรัชญาสมัยก่อนโสกราตีสชาวกรีกผู้ที่เกิดที่คลาโซเมนในอนาโตเลีย แอนแนแซเกอริสเป็นนักปรัชญาคนแรกที่นำหลักปรัชญาจากไอโอเนียมายังเอเธนส์ เขาพยายามให้คำอธิบายทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับอุปราคา, สะเก็ดดาว, รุ้งกินน้ำและดวงอาทิตย์ แอนแนแซเกอริสถูกกล่าวหาว่ามีความคิดที่ขัดกับศาสนาทางการจนถูกบังคับให้หนีไปยังแลมพซาคัส

4 Peloponnese เป็นคาบสมุทรใหญ่ทางตอนใต้ของประเทศไทย

สาขาพฤติกรรมของมนุษย์ - จะอยู่อย่างไร จะเป็นอะไร การหาคำตอบสามารถทำได้โดยการถกเถียงด้วยเหตุผล เพลโตมองว่าผู้นำของเหล่าปราชญ์ผู้ซึ่งบรรลุดีความแน่นอนควรได้รับอำนาจในการปกครองคนอื่นที่มีสติปัญญาดีกว่า เพื่อกำกับให้พวกเขาเชื่อฟังปฏิบัติตามรูปแบบซึ่งถูกบัญชาโดยการคำตอบที่ถูกต้องต่อปัญหาส่วนตัวและสังคม พวกสโตอิกเชื่อว่า การบรรลุดีคำตอบนั้นอยู่ในอำนาจของใครก็ตามที่ทำให้ตัวเองสอดคล้องกับเหตุผล ชาวฮิว คริสเตียน มุสลิม (ผมรู้เพียงเล็กน้อยเท่านั้นเกี่ยวกับพุทธ) เชื่อว่า คำตอบที่แท้จริงได้เปิดเผยโดยพระเจ้าแก่ศาสดาที่ถูกเลือกและบรรดานักบุญ และการตีความของความจริงที่ถูกเปิดเผยนี้ก็ได้รับการยอมรับโดยอาจารย์ที่ผ่านการคัดเลือก และประเพณีที่พวกเขายึดถือ

นักเหตุผลนิยมแห่งศตวรรษที่สิบเจ็ด คิดว่าคำตอบสามารถพบได้โดยการทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในระดับอภิปรัชญา ซึ่งคือการประยุกต์แบบพิเศษของเหตุผลที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคน นักประจักษ์นิยมแห่งศตวรรษที่สิบแปด ประทับใจโดยความรู้อันกว้างขวางอย่างใหม่ที่ถูกเปิดออกโดยวิทยาศาสตร์ธรรมชาติอันอยู่บนฐานของเทคนิคทางคณิตศาสตร์ ซึ่งได้ขจัดความผิดพลาด ความสับสน ความทู่ซ้งอันไร้สาระออกไป พวกเขาถามตัวเองเหมือนที่โสกราตีสถามว่า ทำไมวิธีการเดียวกันจึงไม่ควรถูกทำให้เป็นกฎที่ไม่อาจจะถูกแย้งได้ในการปฏิบัติสัมพันธ์ของมนุษย์ ระเบียบวิธีใหม่ที่เพิ่งถูกค้นพบโดยวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ สามารถนำมาใช้ในพื้นที่ทางสังคมได้ - ลักษณะที่สามารถสังเกตได้ สมมติฐานถูกตั้งขึ้นและถูกทดสอบโดยการทดลอง กฎสามารถตั้งขึ้นได้บนสิ่งเหล่านี้ และกฎที่เฉพาะเจาะจงก็สามารถพบ/ได้มากกว่ากฎที่กว้าง/ใหญ่กว่า และกฎเหล่านี้ก็ได้มากกว่ากฎที่เหนือกว่ามัน ขึ้นไปไหนทำอะไรเดียวกันเรื่อยๆ จนนำไปสู่ระบบอันยิ่งใหญ่ที่กลมกลืนกันเป็นหนึ่งเดียว ซึ่งเชื่อมโยงกันด้วยความสัมพันธ์ทางตรรกะที่เฝ้าอาจพังทลายลงได้ และสามารถสร้างสูตรการคำนวณที่แม่นยำ นั่นคืออยู่ในรูปของสัญกรณ์ทางคณิตศาสตร์

การจัดวางองค์ประกอบของสังคมใหม่อย่างมีเหตุผลจะนำมาซึ่งข้อยุติลงของความสับสนทางปัญญาและจิตวิญญาณ อคติและอวิชชา การสยบยอมอย่างมีขอบต่อหลักการที่ไม่สามารถตรวจสอบได้ และ ต่อความเขลาและความโหดร้ายของระบอบที่กดขี่ ซึ่งได้เพาะพันธุ์และสนับสนุนให้เกิดความมืดบอดทางสติปัญญา สิ่งที่เป็นที่ต้องการที่แท้จริงแล้วคือการระบุถึงความต้องการของมนุษย์ในทางหลักการ และการเปิดเผยวิธีการที่จะได้มันมา สิ่งนี้จะสร้างโลกที่มีสุข เสรี ยุติธรรม คุณธรรม กลมกลืนกันเป็นหนึ่งเดียว ซึ่ง กงดอร์เซ⁵ (Condorcet) ได้พยากรณ์ไว้ในขณะที่ถูกคุมขังในปี 1794 ทัศนะนี้เป็นฐานของความคิดหัวก้าวหน้าในศตวรรษที่สิบเก้า และเป็นหัวใจของประจักษ์นิยมแนววิพากษ์ซึ่งผมได้ซึมซับในสมัยที่เป็นนักศึกษาที่มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด

5 Marquis de Condorcet (17 ก.ย. ค.ศ. 1743 – 28 มี.ค. ค.ศ. 1794) นักปรัชญา นักคณิตศาสตร์ชาวฝรั่งเศส

III

ในบางเวลา ผมได้ตระหนักว่าสิ่งที่ทำขณะทั้งปวงนี้มีร่วมกันนั่นคืออุดมคติแบบเพลโตนิค ประการแรก เช่นเดียวกับในวิทยาศาสตร์ คำถามที่แท้จริงทั้งหมดต้องมีคำตอบที่แท้จริงเพียงหนึ่งเดียวเท่านั้น ส่วนที่เหลือก็คือส่วนข้อผิดพลาดที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงไปได้ ประการที่สอง มันมีวิถีทางที่สามารถเชื่อถือได้ในการนำไปสู่การค้นพบความจริงเหล่านี้ ประการที่สาม คำตอบที่แท้จริงทั้งหลาย เมื่อพบแล้วมันมันย่อมต้องเข้ากับความจริงอื่นได้เป็นหนึ่งเดียว ส่วนความจริงที่ไม่สามารถเข้ากับความจริงอื่นได้นั้น เรารู้มันก่อนประสบการณ์ (a priori) สัพพัญญูหรือการรู้แจ้งประเภทอย่างนี้คือคำตอบต่อคำถามอันน่าพิศวงแห่งจักรวาล ในกรณีของศีลธรรม เราจะสามารถเข้าใจได้ว่าสิ่งใดคือสิ่งที่ชีวิตที่สมบูรณ์แบบจำต้องเป็น ซึ่งนั่นตั้งอยู่บนความเข้าใจที่ถูกต้องต่อกฎที่ขับเคลื่อนจักรวาล

จริงอยู่ที่เราอาจจะไม่สามารถเข้าถึงเงื่อนไขของความรู้อย่างสมบูรณ์ เราอาจจะมึสติปัญญาน้อยเกินไป หรืออ่อนแอเกินไปหรือไม่สัจย์ซื่อพอหรือไม่เพียงพอในการเข้าถึง อุปลรรคทั้งทางสติปัญญาและธรรมชาติจากภายนอกอาจจะมึมากมายเกินไป นอกจากนี้ ดังที่ผมกล่าวไว้แล้ว ความเห็นเกี่ยวกับเส้นทางที่ถูกต้องในการแสวงหาก็มักแตกต่างกันอย่างมาก - บางคนพบมันในโบสถ์ บางคนในห้องทดลอง บางคนเชื่อในญาณหยั่งรู้ คนอื่นพบในการทดลอง หรือในนิมิตลึกลับ หรือในการคำนวณทางคณิตศาสตร์ แต่แม้ว่าเราจะไม่สามารถไปถึงจุดหมายคำตอบที่แท้จริงเหล่านั้นได้ด้วยตัวเราเอง หรือ ระบบสุดท้ายจะหักทอคำตอบเหล่านั้นเข้าด้วยกัน คำตอบก็ยังดำรงอยู่เป็นแน่ - เว้นเสียแต่ คำถามนั้นไม่ใช่คำถามที่แท้จริง บางคนย่อมต้องรู้คำตอบ; บางทีอดีตที่อยู่บนสวรรค์อาจจะรู้ หรือเราอาจจะได้รู้เมื่อวาระสุดท้ายดำเนินมาถึง ถ้ามนุษย์ไม่อาจรู้ เหล่าเทวะก็อาจจะรู้ และถ้าไม่ใช่เทวะ พระเจ้าย่อมรู้ ความจริงที่อยู่เหนือกาลเวลาในหลักการแล้วต้องเป็นสิ่งที่รู้ได้

นักคิดศตวรรษที่สิบเก้าบางคนเช่น เฮเกล มาร์กซ์ คิดว่ามันไม่น่าจะเรียบง่าย มันไม่มีความจริงที่อยู่เหนือกาลเวลา หากแต่เป็นพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งมันเปลี่ยนไปอย่างต่อเนื่อง ความเข้าใจของมนุษย์เปลี่ยนไปเรื่อยๆในทุกๆขั้นของกระบวนวิวัฒนาการ ประวัติศาสตร์คืออนุกรมที่มีองค์จำนวนมากมาย มันถูกขับเคลื่อนไปด้วยความขัดแย้งของพลัง บางครั้งเรียกมันว่าวิภาษวิธี ซึ่งเกิดทั้งในอาณาบริเวณของความคิดและความเป็นจริง - ความขัดแย้งซึ่งเกิดมาในรูปของสงคราม การปฏิวัติ การเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงของชาติ ชนชั้น วัฒนธรรม ขบวนการ กระนั้น หลังจากความพ่ายแพ้ที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ความล้มเหลว การทรุดกลับซ้ารอย การกลับสู่ความป่าเถื่อน ความฝันของกงดอร์เซจะกลายเป็นจริง นาฏกรรมนี้จะมีจุดจบที่งดงาม - เหตุผลของมนุษย์ได้รับชัยชนะมาแล้วในอดีต มันไม่ย้อนกลับไปได้อีก มนุษย์จะไม่เป็นเหยื่อของธรรมชาติหรือสังคมที่ไร้เหตุผลของตนอีกต่อไป

เหตุผลจะได้รับชัยชนะ ความร่วมมือกันอย่างสมานฉันท์ที่เป็นสากล และประวัติศาสตร์ที่แท้จริงจะเกิดขึ้นในที่สุด

เพราะถ้าไม่เที่ยงนี้แล้ว ความคิดของการก้าวหน้าของประวัติศาสตร์จะมีความหมายอะไรหรือ? ไม่มีเลยหรือ ความเปลี่ยนแปลง ที่แม้ว่าจะดูหนาทรमान จากอวิชาไปสู่วรรู้ จากการคิดลึกลับและเพ้อฝันอย่างไม่ประสีประสาสู่การเข้าถึงความเป็นจริงอย่างตาต่อตา ความรู้เกี่ยวกับเป้าหมายที่แท้จริง คุณค่าที่แท้จริง และความจริงในข้อเท็จจริง? หรือประวัติศาสตร์จะเป็นแค่ความสืบเนื่องของเหตุการณ์ที่ไม่มีเป้าหมาย ซึ่งเกิดขึ้นโดยส่วนผสมของปัจจัยทางกายภาพกับการคัดเลือกแบบสุ่ม เรื่องเล่าอันเต็มไปด้วยเสียงและความโกรธเกรี้ยวที่ไร้ความหมาย นี่เป็นสิ่งไม่อาจคิดเอาได้เลย สักวันจะมาถึงในที่สุดเมื่อมนุษย์ชายและหญิงจะกำหนดชีวิตของพวกเขาด้วยมือของพวกเขาเองและไม่เป็นสิ่งมีชีวิตที่ยังค้นหาตัวเองหรือเป็นของเล่นให้แก่อำนาจมืดบอดที่พวกเขาไม่เข้าใจ อย่างน้อยที่สุด มันไม่ใช่ว่าจะไม่เป็นไปได้ในการเข้าใจว่าสวรรค์บนพื้นดินนั้นสามารถเกิดขึ้นได้ และถ้ามันสามารถเข้าใจได้ ไม่ว่าจะมากหรือน้อย การพยายามมุ่งเข้าหามันก็ย่อมสามารถทำได้ ที่กล่าวมานี้เป็นใจกลางของความคิดทางจริยศาสตร์จากชาวกรีกมาถึงผู้มีวิสัยทัศน์ชาวคริสเตียนในยุคกลาง จากยุคอภินิทัศน์จนถึงความคิดก้าวหน้าในศตวรรษที่แล้ว และแน่นอนด้วยว่า ก็ยังมีคนเชื่อแบบนี้ในทุกวันนี้

IV

ถึงจุดหนึ่งของการอ่าน ผมก็ได้พบกับงานชิ้นหลักของมาเคียเวลลี ซึ่งสร้างความประทับใจที่ลึกซึ้งและยาวนานต่อตัวผม มันยังสั่นคลอนศรัทธาความเชื่อเก่า ๆ ของผมด้วย สิ่งที่ผมได้รับการอ่านมิใช่คำสอนที่เด่นชัดที่สุด อย่าง ทำอย่างไรจะได้และรักษาอำนาจไว้ได้ หรือ อำนาจและกลวิธีใดของชนชั้นปกครองที่ต้องทำถ้าต้องการปรับเปลี่ยนสังคมของพวกเขา หรือต้องทำอะไรในการปกป้องตัวพวกเขาและรัฐของพวกเขาจากศัตรูทั้งภายนอกและภายใน หรือ คุณสมบัติหลักของผู้ปกครองและของพลเมืองต้องมีอะไรบ้าง ถ้ารัฐของพวกเขาเป็นรัฐที่เจริญแล้ว สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่สิ่งที่ผมได้ แต่เป็นอย่างอื่น มาเคียเวลลีไม่ใช่นักประวัติศาสตร์นิยม เขาเชื่อว่ามันเป็นไปได้ที่จะฟื้นฟูบางสิ่งบางอย่างเช่น สาธารณรัฐโรมันหรือโรมในช่วงแรก ในการจะทำการนี้สำหรับเขาจำเป็นต้องมีชนชั้นปกครองที่กล้าหาญ เก่งต่อกรแก้ปัญหา ฉลาด และมีพรสวรรค์ผู้ซึ่งรู้วิธีการที่จะฉวยโอกาสและใช้โอกาสนั้น จำเป็นต้องมีพลเมืองที่ได้รับความคุ้มครองอย่างเพียงพอ เป็นคนรักชาติ ภูมิใจต่อรัฐของตน เป็นชายชาติทหาร มีคุณธรรม เครื่องศาสนา ปัจจัยเหล่านี้คือคำอธิบายว่าโรมันขึ้นสู่อำนาจและยึดครองโลกได้อย่างไร การขาดปัญญา คุณธรรม และความกล้าหาญในยามยากลำบาก ซึ่ง

เป็นคุณสมบัติของทั้งสิ่งโตและสุนัขจิ้งจอกนี้เอง ก็ได้ทำให้กรุงโรมดำเนินมาถึงจุดจบ รัฐที่เสื่อมโทรมลงถูกยึดโดยผู้รุกรานที่เข้มแข็งซึ่งยังอ้างคุณสมบัติเหล่านี้ไว้ได้

แต่มาเคียเวลลีก็แยกความคิดทางคุณธรรมแบบคริสเตียนมาเสนอควบคู่ไปด้วย - การสุภาพอ่อนน้อม การยอมรับต่อความทุกข์ การไปพ้นจากโลกวิสัย ความหวังในการไถ่บาปในชีวิตหลังความตาย - มาเคียเวลลีให้ความเห็นว่า ถึงแม้เขาจะชอบมันก็ตาม แต่รัฐอย่างโรมันจะเกิดขึ้นได้ คุณสมบัติเหล่านี้จะต้องไม่ได้รับการสนับสนุน คนที่อยู่โดยศีลธรรมแบบคริสเตียนจะถูกเหยียบย่ำโดยการแสวงหาอำนาจอันเทียมโหดซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ ที่สามารถจะรื้อสร้างและปกครองสาธารณรัฐที่เขาต้องการให้เป็นได้ มาเคียเวลลีไม่ได้ประณามคุณธรรมแบบคริสเตียน เขาเพียงแค่ว่าศีลธรรมทั้งสองอย่างไม่สามารถไปด้วยกันได้ และเขาไม่เห็นว่าจะมีหลักเกณฑ์อันสูงค่าที่เราสามารถใช้ตัดสินชีวิตที่ถูกต้องของมนุษย์ได้ การผสมกันของ virtù และคุณค่าแบบคริสเตียน สำหรับเขาคือสิ่งที่เป็นไปได้ เขาปล่อยให้เราเลือกเอาเอง - ขณะที่เขาก็รู้ว่าเขาเองต้องการแบบใด

ความคิดที่เข้ามาในหัวผมคือการตระหนักรู้ ซึ่งมันมาพร้อมกับความรู้สึกที่ตกใจด้วย นั่นก็คือ ไม่ใช่ทุกคุณค่าสูงส่งที่ถูกแสวงหาโดยมนุษยชาติในขณะนี้และในอดีตจำเป็นจะต้องไปด้วยกันได้ มันเข้ามาทำลายสมมติฐานก่อนหน้าของผม ซึ่งตั้งอยู่บน คำถามอมตะทางปรัชญาการเมือง ที่ว่าไม่มีความขัดแย้งระหว่างจุดหมายที่แท้จริง อันเป็นคำตอบที่จริงต่อใจกลางปัญหาเกี่ยวกับชีวิต

จากนั้นผมก็ได้มาอ่าน Scienza nuova ของ แกมบัตติस्ता วิโก้⁶ ในออกซฟอร์ด ชื่อของเขาแทบจะไม่มีใครเคยได้ยิน อย่างไรก็ตามักปรัชญาคนหนึ่งชื่อคือ โรบิน คอลลิงวูด⁷ ซึ่งได้แปลงานของ โครเซ่ (Croce)⁸ ที่เขียนเกี่ยวกับวิโก้ และเขาก็แนะนำให้ผมอ่านมัน นี่คือการเปิดตาให้ผมเห็นบางสิ่งบางอย่างที่ใหม่ วิโก้เป็นคนที่ใส่ใจต่อการสืบทอดวัฒนธรรมของมนุษย์ - สำหรับเขา ทุก ๆ สังคมมีวิสัยทัศน์ต่อความเป็นจริงเป็นของตนเอง วิสัยทัศน์ต่อโลกที่วัฒนธรรมนั้นอยู่ วิสัยทัศน์ต่อตัวมันเอง และความสัมพันธ์กับอดีต กับธรรมชาติ และกับสิ่งที่มันมุ่งแสวงหา วิสัยทัศน์ของสังคมหนึ่งถูกสื่อสารออกมาผ่านสิ่งที่สมาชิกในสังคมทำ คิดหรือรู้สึก - ผ่านการแสดงออกและแฝงอยู่ในถ้อยคำแบบต่างๆ รูปแบบของภาษาที่ใช้

6 Giambattista Vico นักปรัชญาชาวอิตาลี เป็นบุคคลแรกๆ ที่ได้แสดงให้เห็นหน้าที่ของ mythos ในฐานะของประวัติศาสตร์รูปแบบหนึ่ง วิโก้ได้พยายามหาเอาองศาแห่งทางประวัติศาสตร์ คาบเวลาให้แก่กาดานานต่างๆ เป็นต้นแบบของงานประวัติศาสตร์สังคม (socio-history) ชิ้นแรกๆ ของโลก

7 Robin George Collingwood (22 ก.พ. ค.ศ. 1889 – 9 ม.ค. ค.ศ. 1943) นักปรัชญา นักประวัติศาสตร์ และนักโบราณคดีชาวอังกฤษ มีผลงานชิ้นหนึ่งชื่อชื่อ The Principles of Art (1938) และ The Idea of History (1946) เป็นต้น

8 Benedetto Croce (25 ก.พ. ค.ศ. 1866 – 20 พ.ย. ค.ศ. 1952) นักปรัชญาอุดมคติ นักประวัติศาสตร์ และนักการเมืองชาวอิตาลีได้รับการเสนอชื่อในรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรมถึง 16 ครั้ง

ภาพลักษณ์ อุปมา รูปแบบของการบวงสรวง สถาบันที่พวกเขาให้กำเนิดขึ้น ซึ่งแฝงและส่งต่อภาพลักษณ์ของความเป็นจริงในความเป็นสังคมของพวกเขา ที่พวกเขาได้อาศัยอยู่ วิสัยทัศน์เหล่านี้แตกต่างกันไปในแต่ละสังคม แต่ละแห่งมีพรสวรรค์ มีคุณค่า รูปแบบ การสร้างของตนเอง ซึ่งไม่สามารถจะเอามาเทียบเคียงกันได้ แต่ละแห่งจะต้องถูกทำความเข้าใจตามเงื่อนไขของมันเอง - เข้าใจได้ แต่ไม่มีความจำเป็นที่ต้องประเมินค่า

วิกอกกล่าวว่า ชนชั้นปกครอง ชาวกรีกยุคโฮเมอร์ริค พวกเขาดูป่าเถื่อน โหดร้าย กดขี่คนที่อ่อนแอกว่า แต่พวกเขาก็ได้เขียนบทกวีโอเลียดและโอดิสซีย์ ซึ่งเป็นสิ่งที่เราไม่สามารถทำได้ในยุคที่มีความเข้าใจเชิงภูมิธรรมมากกว่าของเรา งานเขียนสร้างสรรค์ชิ้นสุดท้ายยอดเยี่ยมเหล่านี้เป็นเอกสิทธิ์ของพวกเขา เมื่อวิสัยทัศน์ต่อโลกได้เปลี่ยนแปลงไป ความเป็นไปได้ที่จะสร้างผลงานลักษณะนี้ก็ปลาสนาการไปด้วย สำหรับส่วนของพวกเรา เรามีนักวิทยาศาสตร์ มีนักคิด มีนักกวีของพวกเรา แต่มันไม่มีมันใดที่จะก้าวขึ้นจากอดีตโบราณมาถึงยุคสมัยใหม่ ถ้ามันมีอยู่จริง ก็คงจะนำขบขันอย่างยิ่งที่จะกล่าวว่า Racine เป็นนักกวีที่เก่งกว่า Sophocles หรือว่า Bach เป็นชั้นยังไม่เจริญโตเต็มทีของ Beethoven หรือบอกว่า นักวาดภาพแนวอิมเพรสชันนิซึม คือจุดสูงสุดของนักวาดภาพแห่งเมืองฟลอเรนซ์ซึ่งมีความปรารถนาอยากจะไปให้ถึง แต่พวกเขาก็ไปไม่ถึง คุณค่าของวัฒนธรรมต่าง ๆ นั้นแตกต่างกันและไม่จำเป็นต้องไปด้วยกันได้ กับคุณค่าอื่น วอลแตร์คิดว่าคุณค่าและอุดมคติของซ้อยกเว้นแห่งการรู้แจ้งในมหาสมุทรแห่งความมืด - เช่นเดียวกับ เอเธนส์ยุคคลาสสิก เมืองฟลอเรนซ์ เรนซองต์ ฝรั่งเศส ใน Grand siècle⁹ และในยุคของเขา - ทั้งหมดเกือบจะเหมือนกัน ซึ่งเป็นสิ่งผิดพลาด¹⁰ อันที่จริงแล้ว rome ของมาเคียเวลลีไม่เคยมีอยู่ สำหรับวิกอกแล้ว อารยธรรมมีความเป็นพหุนิยม (วิัจกรซึ่งเกิดซ้ำ ๆ แต่นั่นไม่ได้สำคัญ) ทุก ๆ อารยธรรมมีแบบแผนเฉพาะ มาเคียเวลลีแสดงให้เห็นถึงสองทัศนะที่มีลักษณะไปด้วยกันไม่ได้ ซึ่งนั่นก็คือสังคมที่วัฒนธรรมของพวกเขาถูกล่อหลอมด้วยคุณค่าต่าง ๆ ไม่ใช่วิธีการสู่จุดหมายแต่เป็นจุดหมายสูงสุด บริบูรณ์ในตัวของมันเอง ซึ่งแตกต่างกัน แต่ก็ไม่ใช้ทั้งหมด - เพราะพวกเขาต่างก็เป็นมนุษย์ แต่มีบางอย่างแตกต่างกันเห็นได้ชัด มีเส้นทางที่ไม่อาจจะประนีประนอมกันไปได้ ไม่สามารถสังเคราะห์รวมกันได้อย่างสมบูรณ์

หลังจากนั้นผมได้เขียนมาอ่านงานของนักคิดศตวรรษที่สิบแปดชื่อ โยฮันน์ กอทท์พ

9 รัชสมัยของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งประเทศฝรั่งเศส (14 พฤษภาคม ค.ศ. 1643 – 1 กันยายน ค.ศ. 1715)

10 มโนทัศน์ว่าด้วยยุคภูมิธรรม/ยุคแห่งแสงสว่างของวอลแตร์เป็นสิ่งที่เหมือนกันในสารัตถะ ที่เมื่อได้บรรลุแล้วก็เหมือนว่าจะนำไปสู่บทสรุปที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ในทัศนะของเขา ไบรอนจะได้มีความสุขเมื่อร่วมโต๊ะกับขี้จ้อ และโง่โง่ก็จะได้รู้สึกถึงความผ่อนคลายอย่างเต็มที่ในเมือง Florence ยุคศตวรรษที่ 15 หรือเขนาทที่อยู่ในห้องโถงรับแขกของ Madame du Deffand หรือศาลของพระเจ้าเฟรเดริกหาราช - ต้นฉบับ

รายด์ แฮร์เดอร์¹¹ วิโกพูดเรื่องของการสืบเนื่องของอารยธรรม แฮร์เดอร์ขยับไปไกลกว่านั้น เขาเอาวัฒนธรรมของชาติในดินแดนและยุคสมัยต่าง ๆ มาเปรียบเทียบกัน และสรุปว่าทุก ๆ สังคมมีสิ่งที่เขาเรียกว่าศูนย์กลางแรงโน้มถ่วงของตัวเอง ซึ่งแตกต่างกันไปจากที่อื่น ๆ ถ้าเราจะเข้าใจนักปราชญ์ชาวสแกนดิเนเวียหรือบทกวีในคัมภีร์ไบเบิล เราต้องไม่เอาหลักการทางสุนทรียศาสตร์ของนักวิจารณ์ในศตวรรษที่สิบแปดในปารีสไปใช้ วิธีที่มนุษย์อยู่ คิด รู้สึก พุดกับคนอื่น ๆ เสื้อผ้าที่เขาใส่ เพลงที่เขาขับร้อง พระเจ้าที่เขาบูชา อาหารที่เขากิน สมมติฐานจารีตประเพณี นิสัยความเคยชินซึ่งเป็นสัญชาตญาณของพวกเขา - สิ่งเหล่านี้ได้สร้างชุมชนต่างๆที่มีความ "วิถีชีวิต" ของตัวเอง ชุมชนอาจมีความคล้ายคลึงกันในหลาย ๆ ส่วน แต่ชาวกรีกแตกต่างจากชาวเยอรมันที่นับถืออีนิกายลูเธอร์ จีนแตกต่างจากทั้งคู่ สิ่งที่เราเขามุ่งแสวงหาและสิ่งที่พวกเขากลัวหรือบูชาแทบจะไม่คล้ายกันเลย

ทัศนะอย่างนี้ถูกเรียกว่าสัมพัทธนิยมทางศีลธรรมหรือวัฒนธรรม - นี่คือสิ่งที่นักวิชาการผู้ยิ่งใหญ่ เพื่อนของผมซึ่งผมนับถือเขาอย่างมากคือ อาร์นัลโด โมมิเกลียโน¹² ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับวิโกและแฮร์เดอร์ว่าเป็นเช่นนั้น ทว่าเขาผิด นี่ไม่ใช่สัมพัทธนิยม ด้วยพลังของจินตนาการของสิ่งที่อยู่ภายใน สมาชิกของวัฒนธรรมหนึ่งสามารถเข้าใจ คุณค่าอุดมคติ รูปแบบชีวิตของวัฒนธรรมอื่นหรือสังคมอื่นได้ (ซึ่งเป็นสิ่งที่วิโกเรียกว่า *entrare*) แม้กระทั่งในหมู่คนที่อยู่ห่างไกลด้วยเวลาและสถานที่ พวกเขาอาจจะพบว่าคุณค่าเหล่านี้เป็นสิ่งที่ไม่อาจจะยอมรับได้ แต่ถ้าพวกเขาเปิดใจพอแล้วก็ย่อมจะเข้าใจว่าคนคนหนึ่งที่เป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ ซึ่งสามารถสื่อสารได้ และในขณะที่เดียวกัน ก็มีชีวิตอยู่ท่ามกลางคุณค่าที่แตกต่างอย่างมากจากที่ตนยึดถือ แต่กระนั้นก็ยังเห็นว่ามีค่า ว่าเป็นจุดหมายของชีวิตได้ ด้วยการตระหนักรู้ว่ามนุษย์สามารถถูกเติมเต็มได้

ผมขอขบคิดมาแฉะ คุณขอขบคิดผมแปญ เรามีรสนิยมที่ต่างกันและไม่ต้องพูดอะไรอีก นี่คือสัมพัทธนิยม แต่ในทัศนะของแฮร์เดอร์และวิโก มันไม่ใช่เช่นนั้น หากแต่เป็นสิ่งที่ผมเรียกว่า พหุนิยม นั่นคือ มโนทัศน์ที่ว่าจุดหมายที่แตกต่างกันมากมายของมนุษย์ในการแสวงหาและยังเป็นสิ่งที่มีมีเหตุผลเต็มที่ เป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ มีศักยภาพในการเข้าใจกันและกัน มีความเห็นอกเห็นใจและได้รับปัญญาจากกันและกัน เช่นที่เราได้รับการอ่านเพลงโธหรือนวนิยายของญี่ปุ่นในยุคกลาง - ที่โลกต่าง ๆ ทัศนะความเห็นต่าง ๆ ห่างไกลจากพวก

11 Johann Gottfried von Herder (25 ส.ค. ค.ศ. 1744 – 18 ธ.ค. ค.ศ. 1803) นักปรัชญา เทววิทยา กวี และนักวิจารณ์วรรณกรรมชาวเยอรมัน

12 Arnaldo Dante Momigliano (5 ก.ย. ค.ศ. 1908 – 1 ก.ย. ค.ศ. 1987) เป็นนักประวัติศาสตร์ชาวอิตาลี มีผลงานเช่น *The Conflict Between Paganism and Christianity in the Fourth Century* (1963) *Alien Wisdom : The Limits of Hellenization* (1975) และ *On Pagans, Jews and Christians* (1987) เป็นต้น

เราอย่างมาก แน่نون ถ้าเราไม่มีคุณค่าใด ๆ ร่วมกันกับตัวตนที่ห่างไกลจากเราเหล่านี้ แต่ละอารยธรรมคงจะถูกปิดกั้นอยู่ในฟองสบู่ที่เจาะไม่แตก และเราย่อมไม่สามารถเข้าใจพวกเขาได้เลย นี่คือการจัดกลุ่มของ Spengler ที่พูดถึง การสื่อสารร่วมกันระหว่างวัฒนธรรมในเวลาและสถานที่ จะเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อมีสิ่งที่ทำให้คนมีความเป็นมนุษย์เหมือนกันกับพวกเขา และทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมคนเหล่านั้นเข้าหากัน แต่คุณค่าของเราคือของเรา และของเขาก็คือของเขา เรามีเสรีภาพที่จะวิจารณ์คุณค่าของวัฒนธรรมอื่น ๆ ประณามพวกเขาได้ด้วย แต่เราไม่สามารถอ้างว่าเราไม่เข้าใจพวกเขาเลยไม่ได้ หรือแค่มองอย่างเป็นอัตวิสัย เป็นผลผลิตของสิ่งมีชีวิตในสถานการณ์ที่แตกต่าง ด้วยรสนิยมที่แตกต่างกันไปของเรา หมายความว่าไม่มีคำตอบที่เราทั้งหมดเลยก็ไม่ได้

โลกของคุณค่าที่เป็นภววิสัยนั้นมีอยู่ นั่นคือเป้าหมายที่มนุษย์ไขว่คว้าหาเพื่อตนเอง โดยที่สิ่งอื่น ๆ เป็นแค่วิธีการ ผมไม่มีคำตอบต่อคุณค่าที่กรีกให้ความสำคัญ - คุณค่าของพวกเขาอาจจะไม่ใช่ของผม แต่ผมก็สามารถเข้าใจได้ว่ามันจะเป็นอย่างไร ถ้าต้องมีชีวิตภายใต้คุณค่าเหล่านั้น ผมสามารถจะยกย่องและเคารพพวกเขาได้ กระทั่งจินตนาการตัวผมเป็นคนที่ไม่ไขว่คว้าหาคุณค่าเหล่านั้น แม้ว่าผมจะไม่ได้ทำเช่นนั้น และไม่ได้อยากที่จะทำ หรือในบางทีอาจจะไม่สามารถทำได้แม้ผมปรารถนาก็ตาม รูปแบบของชีวิตมีความแตกต่างกันไป จุดหมาย หลักศีลธรรมมีมากมาย แต่ก็ไม่ได้มากล้นเป็นอนันต์ พวกมันต้องอยู่ภายใต้เส้นขอบฟ้าของมนุษย์ ถ้าไม่ใช่แล้ว มันก็อยู่นอกเหนืออาณาบริเวณแห่งมนุษย์ ถ้าผมพบคนที่บูชาต้นไม้ ที่ไม่ใช่เพราะการบูชาสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์ หรือเพราะมันเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีชีวิตลึกลับพิศวงและมีพลังในตัวของมันเอง หรือเพราะว่าต้นไม้นี้เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของเทพอาเธนา - แต่เพราะมันถูกสร้างขึ้นจากไม้เท่านั้น และถ้าผมถามพวกเขาว่าทำไมถึงบูชาไม้พวกเขาพูดว่า “ก็เพราะมันเป็นไม้” และไม่ได้ให้คำตอบอื่น ผมก็จะไม่รู้ว่าเขาหมายถึงอะไรกันแน่ ถ้าเขาเป็นมนุษย์ พวกเขาจะไม่ใช่มนุษย์ที่ผมสามารถจะสื่อสารได้ นั่นคือกำแพงกันที่แท้จริง พวกเขาไม่ใช่มนุษย์สำหรับผม ผมไม่สามารถเรียกคุณค่าของพวกเขาว่าเป็นอัตวิสัยได้ถ้าผมยังไม่สามารถจะเข้าใจได้ว่ามันจะเป็นอย่างไรถ้าแสวงหาชีวิตในรูปแบบนั้น

สิ่งที่ชัดเจนนั้นก็คือคุณค่าสามารถที่จะปะทะกันได้ - นั่นเป็นเหตุว่าทำไมอารยธรรมต่าง ๆ ไม่สามารถจะลงรอยกันได้ มันสามารถเกิดความไม่ลงรอยกันระหว่างวัฒนธรรม หรือกลุ่มต่าง ๆ ภายใต้วัฒนธรรมเดียวกัน หรือระหว่างคุณกับผมได้ คุณเชื่อในการพูดความจริงเสมอ ไม่ว่าอย่างไรก็ตาม ส่วนผมไม่เชื่อ เพราะผมเชื่อว่าการพูดความจริงบางครั้งก็เจ็บปวดเกินไปหรือทำลายล้างมากเกินไป เราสามารถจะถกเถียงมุมมองของแต่ละคนได้ เราสามารถพยายามที่จะมุ่งหาพื้นฐานร่วมกันได้ แต่ในที่สุด สิ่งที่เรามุ่งแสวงหาอาจจะไม่สามารถจะประนีประนอมกับจุดหมายซึ่งผมเชื่อว่าผมควรจะอุทิศชีวิตให้ได้ คุณค่าอาจจะปะทะกันแม้ในตัวตนของปัจเจกบุคคลเอง และมันไม่ใช่ว่า เมื่อเกิดการปะทะกัน ต้องมี

บางอย่างจริง และอื่น ๆ เป็นทั้ง ความยุติธรรม ความยุติธรรมอย่างเข้มงวด สำหรับบางคนเป็นคุณค่าสูงสุด แต่ก็ไปด้วยกันไม่ได้กับคุณค่าสูงสุดอื่นที่เล็กน้อยกว่าสำหรับพวกเขา นั่นคือ - ความเมตตา ความกรุณา - ดังที่เกิดขึ้นในกรณีที่เป็นรูปธรรมต่าง ๆ

ทั้งเสรีภาพและความเสมอภาคเป็นหนึ่งในเป้าหมายลำดับแรกๆที่มนุษย์ได้แสวงหามานับศตวรรษ แต่เสรีภาพสมบูรณ์สำหรับสุนัขจึงจอกหมายถึงความตายของลูกแกะ เสรีภาพสมบูรณ์สำหรับคนที่มีอำนาจ คนที่มีพรสวรรค์ นั้นไปด้วยกันไม่ได้กับสิทธิในการมีชีวิตอยู่อย่างปกติสุขของคนที่ย่อแอและมีพรสวรรค์น้อยกว่า ศิลปิน ผู้ที่จะสร้างผลงานชั้นยอด อาจจะทำพาชีวิตของเขาและครอบครัวตกสู่ความยากลำบาก และเลวร้ายโดยที่เขาไม่รู้สึกลึกใด ๆ เราอาจจะประณามเขา และประกาศว่าผลงานชั้นยอดนั้นควรจะถูกละทิ้งเพื่อความดีของมนุษยชาติ หรือเราอาจจะอยู่ข้างเขาก็ได้ - แต่ทั้งสองทัศนคติต่างก็แฝงเร้นด้วยคุณค่าซึ่งหญิงและชายบางคนมองว่าเป็นสิ่งที่สูงสุด และเป็นสิ่งที่เราทั้งหมดสามารถเข้าใจได้ หากเรามีความเห็นอกเห็นใจ จินตนาการหรือความเข้าใจในการเป็นมนุษย์ ความเสมอภาคอาจต้องการการจำกัดเสรีภาพของคนที่ย่อแอจะปกครอง เสรีภาพ - หากปราศจากความพอประมาณ จะไม่มีทางเลือกเกิดขึ้น และไม่มีความเป็นไปได้เลยที่จะยังคงเป็นมนุษย์ในแบบที่เราเข้าใจกันได้ - เสรีภาพอาจจะต้องถูกลดลงเพื่อหิมพื้นที่แก่สวัสดิการทางสังคม เพื่อเลี้ยงดูคนพิการ เพื่อเสื้อผ้าสำหรับคนที่เปลือยเปล่า เพื่อที่อยู่อาศัยของผู้ไร้ที่พิทักษ์ เพื่อให้เสรีภาพกับคนอื่น ๆ เพื่อให้ความยุติธรรมและความเป็นธรรมได้ทำงาน

แอนธิโกเน่¹³ เผชิญกับความอหังการเหลือซึ่ง ซอโฟคลีส¹⁴ มีนัยถึงวิธีการหนึ่ง ซาทร์¹⁵ เสนอตรงกันข้าม ขณะที่ เฮเกลเสนอ “sublimation” สู่ระดับที่สูงกว่า นี่เป็นสิ่งที่ลบลบประโลมใจน้อยนิดแก่คนที่ปวดร้าว/ทนทุกข์กับความอหังการเหลือเหล่านี้ ความคล่องแคล่วอันเป็นคุณสมบัติของมนุษย์ที่มีทศจรรย์ ไม่สามารถไปได้กับความสามารถสำหรับการวางแผนองค์กร ไม่สามารถไปได้กับการคำนวณที่ดีเลิศว่าอะไร มากแค่ไหน และที่ไหน - ซึ่งสวัสดิการทางสังคมจำเป็นต้องพึ่งพาตรงนี้ เราทั้งหมดต่างตระหนักถึงทางเลือกที่ปวดร้าว/ทนทุกข์ในอดีตที่ผ่านมา ควรหรือไม่ที่มนุษย์จะต่อต้านธรรมชาติที่เลวร้ายอย่างสัตว์ไม่ว่าจะต้องจ่ายด้วยอะไรก็ตาม ราคาของชีวิตพ่อแม่ของเขาหรือลูกของเขาไหม ? ควรหรือไม่

13 ตัวละครสมมติ แอนธิโกเน่เป็นลูกสาวของเอดิปัส นางยอมถูกฝังทั้งเป็น เพียงเพราะต้องการได้ฝังศพพี่ชาย

14 ซอโฟคลีส (497 ปีก่อนคริสต์ศักราช - 406 ปีก่อนคริสต์ศักราช) เป็นนักเขียนบทละครและโศกนาฏกรรมชาวกรีก ผลงานที่มีชื่อเสียงของเขาคือออดิปัสคิง ออดิปัสแอทโคลอนุส แอนธิโกเน่

15 Jean-Paul Sartre (21 มิถุนายน ค.ศ. 1905 กรุงปารีส, ประเทศฝรั่งเศส - 15 เมษายน ค.ศ. 1980) เป็นนักเขียนนวนิยาย, นักบทละคร, นักปรัชญา และผู้มีบทบาทสำคัญในแนวคิดอัตถิภาวนิยมหรือทฤษฎีที่ว่าทุกคนนั้นอิสระและรับผิดชอบในการกระทำของตน (Existentialism) เป็นนักปรัชญาผู้ประกาศเสรีภาพของมนุษย์ในปัจจุบัน ได้รับรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรมเมื่อปี ค.ศ. 1964 แต่ปฏิเสธที่จะรับรางวัลดังกล่าว

ไม่ที่เด็กจะถูกทรมาณเพื่อดึงเอาข้อมูลเกี่ยวกับพระราชที่นำอันตรายหรืออาชญากรรม

การปะทะกันของคุณค่าเหล่านี้เป็นแก่นสารของสิ่งที่เขาเป็นและสิ่งที่เราเป็น ถ้าเราได้นึกว่าความขัดแย้งกันเหล่านี้จะถูกแก้ไขในโลกที่ความสมบูรณ์แบบบางแห่ง ที่ซึ่งสิ่งดีทั้งหลายจะสมานฉันท์กลมเกลียวในหลักการ เราต้องตอบคนที่พูดเช่นนั้นไปว่า นิยามต่าง ๆ ที่พวกเขาให้เราเน้นมันแสดงถึงคุณค่าที่ขัดแย้งกันซึ่งหาใช่ของเราไม่ เราต้องพูดว่า โลกที่เราเห็นความไปกันไม่ได้ของคุณค่า แต่ก็ไม่ได้ตกอยู่ในความขัดแย้งกันนั้น เป็นโลกที่เหนือความเข้าใจของเรา หลักการเหล่านั้นซึ่งสมานฉันท์กันเกิดในโลกอื่นนี้ ไม่ใช่หลักการที่เราคุ้นเคยในชีวิตประจำวัน ถ้ามันจะมีการแปรรูปแบบ มันก็คงจะเป็นทางโน้นที่คนที่เราไม่เคยรับรู้มาก่อนบนโลกใบนี้ แต่มันอยู่ในโลกใบนี้ที่เราอาศัยอยู่ และที่นี้ที่เราต้องเชื่อและทำ

ความคิดเรื่องความสมบูรณ์แบบโดยสมบูรณ์ คำตอบสูงสุด ที่ทุกอย่างที่ดีอยู่ร่วมกัน สำหรับผมไม่ใช่แค่มันไม่สามารถบรรลุได้เท่านั้น - ซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจน - แต่มันยังเป็นสิ่งที่ไม่คงเส้นคงวาทางโน้นที่คนด้วย ผมไม่รู้ว่ามันหมายถึงอะไรในการสมานฉันท์ชนิดนี้ เพราะในหมู่สิ่งที่ดีบางอย่างก็ไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้ นี่คือความจริงเชิงโน้ตศน์ เราเคราะห์ร้ายที่ต้องเลือก และทุก ๆ ตัวเลือกของเราอาจจะส่งผลการสูญเสียที่ไม่สามารถแก้ไขได้ เมื่อความสุขหมายถึงคนที่ใช้ชีวิตอยู่ได้วินัยที่พวกเขายอมรับอย่างปราศจากการตั้งคำถาม คนที่เชื่อฟังคำสั่งของผู้นำอย่างเต็มใจ ไม่ว่าจะในเชิงจิตวิญญาณหรือชั่วคราว คำสั่งของพวกเขาได้ถูกยอมรับในกฎที่ไม่อาจจะเมิดได้ หรือหมายถึงคนที่มีความเชื่อมั่นแรงกล้าอันไม่อาจสั่นคลอนได้ ชัดเจนเกี่ยวกับสิ่งที่พวกเขาจะต้องทำและสิ่งที่พวกเขาจะต้องเป็น โดยไม่ได้เปิดพื้นที่ให้กับความสงสัยใด ๆ เลย ด้วยวิธีการของพวกเขาเอง ผมสามารถพูดได้ก็แค่ว่าคนที่นอนอยู่บนเตียงอันสะดวกสบายของการยึดมั่นเช่นนี้คือเหยื่อของการมองด้วยสายตาที่สั้น เพราะตนเองแท้ ๆ การมองเพียงแค่นี้อาจจะทำให้เราสุขใจได้ แต่มันไม่ได้ทำให้เราเข้าใจว่าอะไรคือการเป็นมนุษย์

V

มีการปฏิเสธในเชิงทฤษฎีมากมายต่อสิ่งที่เป้าหมายอย่างหนึ่ง สำหรับผมมันคือความคิดเรื่องรัฐที่สมบูรณ์แบบในฐานะจุดหมายของความพยายามของเรา ทว่าก็ยังมียุทธศาสตร์เชิงจิตวิทยาสังคมที่สำคัญอีกด้วย ยุทธศาสตร์ซึ่งจะเกิดกับคนที่มีความศรัทธาที่เรียกว่าศรัทธาซึ่งมนุษยชาติได้สะสมมายาวนาน ซึ่งต่อต้าน/ปฏิเสธข้อถกเถียงทางปรัชญาไม่ว่าจะประเภทใด ๆ มันจริงอยู่ที่ว่าปัญหาบางอย่างสามารถแก้ไขได้ ความเจ็บป่วยบางอย่างสามารถรักษาได้ทั้งในชีวิตของปัจเจกบุคคลและสังคม เราสามารถช่วยให้มนุษย์พ้นจากความหวาดหวั่นหรือความทุกข์ยาก หรือความอยุติธรรมได้ เราสามารถช่วยพวกเขาจากการ

เป็นทาส หรือการถูกจองจำได้ และทำสิ่งดีได้ - มนุษย์ทั้งหมดมีสำนึกพื้นฐานในสิ่งดีและสิ่งชั่วร้าย ไม่สำคัญว่าเขาอยู่ในวัฒนธรรมใด แต่การศึกษาสังคมใดๆก็แสดงให้เห็นแล้วว่า ทุก ๆ คำตอบต่อปัญหาได้สร้างสถานการณ์ซึ่งผลิตความจำเป็นใหม่ ปัญหาใหม่ และความต้องการใหม่ ๆ ขึ้น ลูก ๆ ได้รับสิ่งที่พ่อแม่ปู้ยาลวิลา - เสรีภาพที่มากขึ้น สวัสดิการทางวัตถุที่ดีกว่า สังคมที่ยุติธรรมกว่า แต่ความเจ็บป่วยอย่างเก่าถูกลืมเลือนไป และเด็ก ๆ ต้องเผชิญหน้ากับปัญหาใหม่ที่เป็นคำตอบต่อปัญหาเก่า ซึ่งปัญหาเหล่านี้แม้ว่าจะแก้ไขได้ แต่ก็ได้ก่อให้เกิดสถานการณ์ใหม่และความต้องการเรียกร้องอย่างใหม่ขึ้น ต่อไปเรื่อย ๆ ตลอดและไม่สามารถจะคาดเดาได้

เราไม่สามารถออกกฎหมายเพื่อผลลัพธ์ของผลลัพธ์ของผลลัพธ์ซึ่งเรายังไม่รู้ได้ พวกมาร์กซิสต์บอกเราว่าเมื่อการต่อสู้ได้รับชัยชนะแล้วประวัติศาสตร์ที่แท้จริงจะเริ่มต้นขึ้น ปัญหาใหม่ที่อาจจะเกิดขึ้น จะก่อให้เกิดสถานการณ์ของตัวมันเอง ซึ่งสามารถตระหนักได้โดยปราศจากความรุนแรงด้วยพลังที่รวมกันเป็นหนึ่งในความสมานฉันท์ สังคมที่ปราศจากชนชั้น สำหรับผมสิ่งนี้จะขึ้นขึ้นส่วนของการมองโลกในแง่ดีเชิงอภิปรัชญาเท่านั้น ซึ่งไม่มีหลักฐานในประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์เลย ในสังคมหนึ่งที่ว่าเป้าหมายเดียวกันเป็นสิ่งที่ถูกยอมรับอย่างสากล ปัญหาที่เป็นแค่เรื่องของวิธีการ ซึ่งทั้งหมดสามารถแก้ไขได้โดยวิธีการทางเทคโนโลยี สังคมแบบนั้นจะเป็นสังคมที่ชีวิตภายใน จินตนาการเชิงศีลธรรม จิตวิญญาณ และสุนทรียศาสตร์ของมนุษย์ไม่มีความหมายใด ๆ เพื่อจะให้ได้สิ่งนี้ทั้งหญิงและชายควรจะถูกทำลายหรือสังคมนั้นจะเป็นทาสเล่า? ยูโทเปียมีคุณค่าของตัวมันเอง - ไม่มีสิ่งใดจะขยับขยายขอบฟ้าจินตนาการของศักยภาพของมนุษย์ได้อย่างอัศจรรย์ แต่การขึ้นมากำกับให้พวกเขาประพฤติตามมันพิสูจน์แล้วว่าคือหายนะเฮราคลิตุส¹⁶ พูดถูก สรรพสิ่งแปรเปลี่ยนตลอดเวลา ดังนั้นผมได้ข้อสรุปว่า ความคิดอันยิ่งใหญ่เรื่องคำตอบสุดท้ายไม่ใช่แค่ไม่สามารถปฏิบัติได้ ถ้าผมถูก บางคุณค่าเองก็ไม่สามารถไปด้วยกันได้และยังปะทะกันอีกด้วย ความเป็นไปได้ของคำตอบสุดท้าย - แม้ว่าเราจะไม่มีความรู้สึกอันเลวร้ายที่ถ้อยคำนี้มีในยุคของฮิตเลอร์ - จึงเป็นแค่มายาคติ และยังอันตรายมากอีกด้วย เพราะถ้าคนคนหนึ่งเชื่อจริง ๆ แล้วว่าคำตอบนั้นเป็นไปได้ แน่แน่นอนเลยว่า ไม่มีราคาที่สูงเกินไปเพื่อให้ได้มันมา เพื่อจะทำให้มนุษย์มีความยุติธรรม มีความสุข สร้างสรรค์และสมานฉันท์ไปตลอดกาล อะไรคือราคาที่แพงเกินไป

16 Heraclitus the Ephesian (535 ปีก่อนคริสต์ศักราช - 475 ปีก่อนคริสต์ศักราช) เป็นนักปรัชญาญาค่อนโสกราติสชาวกรีกผู้ตีพิมพ์จากเอเฟซัสใน ไอโอเนียบนฝั่งทะเลเออานาโตเลีย เฮราคลิตุสเป็นที่รู้จักกันในปรัชญาของความเป็นอนันต์ของจักรวาล และกฎจักรวาล (Logos) เป็นพื้นฐานของทุกสิ่งทุกอย่าง ในปัจจุบันเฮราคลิตุสมีชื่อเสียงว่าเป็นผู้มีอิทธิพลต่อพริตริช นีทเชอในปรัชญาของ space และ time จากประโยค "ท่านไม่สามารถจะก้าวลงไปในแม่น้ำเดียวกันเป็นครั้งที่สอง เพราะแม่น้ำสายอื่นไหลมาสู่ตัวท่าน"

ที่ต้องจ่ายเพื่อนสิ่งเหล่านี้ การจะทำไขเจียวด้วยวิธีการนี้ ย่อมไม่มีการจำกัดจำนวนไขที่ฟองจะต้องแตก นี่คือศรัทธาของเลนิน ของทรอตสกี ของเหมา และที่ผมรู้จักรวมถึงพอล พตด้วย เมื่อผมรู้ว่าวิถีทางที่แท้จริงที่สุดคำตอบที่สูงส่งที่สุดต่อปัญหาในสังคม ผมก็ยอมรับว่าทางใดที่จะพาผู้มนุษยย์ไป และเมื่อคุณเขลา ไม่รู้เหมือนที่ผมรู้ คุณก็ไม่สามารถถูกอนุญาตให้มีเสรีภาพในการเลือกแม่ในระดับที่แคบที่สุด หากต้องการจะบรรลุไปถึงเป้าหมาย คุณต้องประกาศนโยบายที่จะทำให้คุณมีความสุขมากขึ้น มีเสรีมากขึ้น หรือเปิดพื้นที่มากขึ้น แต่เมื่อผมรู้ว่าคุณหลงผิด ผมรู้ว่าอะไรที่คุณต้องการจริงๆ ผมรู้สิ่งที่มนุษย์ทั้งหมดต้องการ และถ้าหากมีการขัดขืนที่อยู่บนความเขลาหรือความมุ่งร้าย มันก็ต้องถูกกำจัดออกไป คนนับร้อยนับพันอาจถูกดับชีวิตลงเพื่อให้คนนับล้านได้มีความสุขไปตลอด สำหรับผู้มีความรู้อย่างเรา เรายังจะมีตัวเลือกได้อีก นอกจากจะยินยอมเสียสละสังเวชีวิตรคนเหล่านั้น

ศาสตราจารย์บางคนต้องการที่จะรักษามนุษยชาติ และบางคนก็ต้องการรักษาเฉพาะเผ่าพันธุ์ของพวกเขาเพราะมีลักษณะที่เหนือกว่า แต่ไม่ว่าจะมีแรงขับเคลื่อนไหวใด ๆ คนนับล้านได้ถูกสังหารไปแล้วในสงครามหรือการปฏิวัติ ในห้องรมแก๊ส ค่ายกักกัน การสังหารหมู่ ความเลวร้ายอย่างสัตว์ซึ่งศตวรรษของเราจะถูกจารึกเอาไว้ เป็นราคาของมนุษย์ที่ต้องจ่ายเพื่อความสุขของคนรุ่นถัดไป ถ้าคุณปรารถนาจะรักษามนุษยชาติอย่างจริงจัง คุณต้องใจแข็ง ไม่ใช่ประเมินราคาที่ต้องจ่าย

คำตอบต่อสิ่งนี้ถูกให้ไว้มากกว่าศตวรรษแล้วโดยนักคิดทวนกระแสชาวรัสเซียชื่อ อเล็กซานเดอร์ เฮอร์เซน¹⁷ ในความเรียงของเขาชื่อ *From the Other Shores* ซึ่งเป็นคำไว้อาลัยหลังจากทราบข่าวร้ายของการปฏิวัติในปี 1848 เขาเขียนว่า รูปแบบใหม่ในการสังเวชีวิตรมนุษย์ได้เกิดขึ้นแล้วในช่วงเวลาของเขา - มนุษย์เป็นๆอยู่บนแท่นสังเวชีวิตรต่อสิ่งนามธรรม - ไม่ว่าจะชาติ ศาสนา พรรค ชนชั้น ความก้าวหน้า พลังทางประวัติศาสตร์ - นี่เป็นสิ่งที่ถูกจุดขึ้นในช่วงชีวิตของเขาและก็ยังอยู่ในช่วงชีวิตของเราด้วย ถ้าสิ่งเหล่านี้เรียกร้องการสังหารชีวิตรมนุษย์ มันเป็นเรื่องน่าพอใจ ถ้อยแถลงของเขาเขียนว่าดังนี้

ถ้าความก้าวหน้าเป็นเป้าหมาย แล้วเรากำลังทำงานเพื่อใครอยู่? ใครคือ Moloch ผู้ซึ่งแรงงานเข้าไปหาเขา แทนที่เขาจะให้รางวัล เขากลับบริษัทร้ายๆผู้หนึ่งแทน และเพื่อเป็นการปลอบใจต่อฝูงชน ที่เหนียวล้าและถึงขาดจำนวนมากที่กำลังบ่าวร้องว่า “(เรา)ผู้ที่กำลังจะตายนั้น เคารพท่าน” ก็ได้แต่เพียงให้ [...] คำตอบที่ประชดประชันว่าหลังความตายของพวกเขาทั้งหมดจะมีความสุขยามเกิดบนโลก คุณปรารถนาแน่หรือที่จะประณามมนุษย์ผู้มีชีวิตในวันนั้น ด้วยบทบาทอันน่าเศร้าอย่างเสารองพื้นสลักรูปหญิงที่วันหนึ่งต้องเป็นฐานให้

17 Aleksandr Ivanovich Herzen (6 เม.ย. ค.ศ. 1812 – 21 ม.ค. ค.ศ. 1870) นักเขียนและนักคิดชาวรัสเซีย ได้รับการขนานนามว่าบิดาแห่งสังคมนิยมรัสเซีย

ผู้คนมาเหยียบย่ำ [...] หรือทาสอนาถาในเรือแจว คนที่ต้องจมอยู่กับซีโคลน คอยลากเรือ [...] ด้วยถ้อยคำอันเรียบง่ายอย่าง “ความก้าวหน้าในอนาคต” ให้เป็นธงของพวกเขา? [...] เป้าหมายที่ห่างไกลอย่างมหาศาลไม่ใช่เป้าหมายเลย มันก็แค่ [...] การหลอกลวง เป้าหมายต้องเป็นสิ่งที่ใกล้กว่า - อย่างน้อยที่สุดค่าจ้างแรงงาน หรือความสุขที่ได้จากการทำงาน

สิ่งหนึ่งที่เราจะแน่ใจได้ก็คือความเป็นจริงของการเสียสละ ความเป็นจริงของคนที่กำลังจะตาย และคนที่ตายไปแล้ว แต่อุดมคติของการแสวงหาในสิ่งที่พวกเขาได้ตายเพื่อ ยังไม่ได้เกิดขึ้นจริง ไข่ถูกทำให้แตก และความเคยชินในการทำให้มันแตกได้เติบโตขึ้น แต่ไข่เจียวก็ยังไม่ปรากฏให้เห็น ถ้าสถานการณ์ของมนุษย์อัปจนหนทางขนาดที่ต้องใช้วิถีทางดังกล่าวแล้ว การเสียสละเพื่อเป้าหมายในระยะสั้น หรือการบีบบังคับ ก็อาจจะจะเป็นสิ่งที่ชอบธรรมได้ แต่การสังหารหมู่เพื่อเป้าหมายที่ห่างไกล นั่นคือการประชดประชันที่โหดร้ายทารุณของมนุษย์ผู้เป็นที่รัก ไม่ว่าจะขณะนั้นหรือในเวลาใด ๆ ก็ตาม

VI

ถ้าความเชื่อแต่ครั้งโบราณในความเป็นไปได้ของการเข้าถึงความสมานฉันท์อย่างสมบูรณ์เป็นเหตุผลวิบัติ และสถานะของนักคิดที่ผมนึกถึงอย่างถึงอย่าง มาเคียเวลลี วิโก แอร์เตอร์ เฮอร์เซน เป็นสิ่งที่สมเหตุสมผล ดังนั้นแล้ว เราก็ต้องยอมรับว่าความดีที่ยิ่งใหญ่ต่าง ๆ สามารถปะทะกันได้ บางอันไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้ แม้ว่าอันอื่น ๆ อาจจะเป็นไปได้ - กล่าวอย่างสั้น ๆ คือ คนคนหนึ่งไม่สามารถได้ทุกสิ่ง ทั้งในทางหลักการเช่นเดียวกับในทางปฏิบัติ และถ้าหากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ขึ้นอยู่กับความหลากหลายของตัวเลือกที่ต่างก็พิเศษเหมือนกัน ดังนั้นแล้ว ที่ เซอนิสเซฟสกี¹⁸ และเลนินถามว่า “อะไรที่ต้องทำ” เราจะเลือกระหว่างความเป็นไปได้ต่าง ๆ อย่างไร? อะไรและแค่นั้นที่เราต้องสละเพื่อเป้าหมายที่เราไม่รู้ว่าเป็นอะไร? สำหรับผมแล้ว มันไม่มีคำตอบที่ชัดเจน แต่สำหรับการขัดแย้งกัน แม้ว่ามันไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ แต่มันสามารถที่จะทำให้พวกเขาได้ ข้อกล่าวอ้าง สามารถถูกทำให้สมเหตุสมผลได้ การประนีประนอมสามารถบรรลุได้ ในสถานการณ์ที่เป็นรูปธรรม ไม่ใช่ทุก ๆ ข้ออ้างมีค่าเท่ากัน - จะเลือกเสรีภาพ หรือความเสมอภาค จะเลือกการประณามทางจริยศาสตร์ที่เด็ดขาดอย่างมาก หรือการเข้าใจในสถานการณ์ของมนุษย์ จะเลือกการใช้กำลังทางกฎหมายอย่างเต็มที่ หรือเอกสิทธิ์แห่งความเมตตา เพื่อเลี้ยงคนหิวโหย เพื่อ

18 Nikolay Gavrilovich Chernyshevsky (12 กรกฎาคม 1828 – 17 ตุลาคม 1889) นักสังคมนิยมสายปฏิวัติ เขาเป็นผู้นำขบวนการประชาธิปไตยเพื่อการปฏิวัติในยุคศตวรรษ 1860 เป็นแรงบันดาลใจแก่เลนิน และเขาได้เขียนหนังสือ “What is to be done?” ซึ่งเลนินได้เขียนหนังสืออื่นชื่อเดียวกันกับเล่มนี้ด้วย

เสื้อผ้าสำหรับผู้เปลี่ยนเปล้า เพื่อเยียวยาคนป่วย และเพื่อที่พักสำหรับคนไร้บ้าน การจัดลำดับความสำคัญไม่เคยจะเป็นที่สุดหรือสัมบูรณ์ มันต้องได้รับการสถาปนาขึ้น

พันธกรณีทางสาธารณะอันดับแรก คือการหลีกเลี่ยงความทุกข์ที่สุดชั่ว การปฏิวัติสงคราม การลอบสังหาร และมาตรการขั้นเด็ดขาดอาจจะจำเป็นในสถานการณ์ที่ย่ำแย่ ทว่าประวัติศาสตร์สอนเราว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นนั้นไม่ค่อยเป็นอย่างที่คาดไว้ ไม่มีการรับรองหรือความเป็นไปได้มากพอว่าการกระทำนั้นจะนำไปสู่การแก้ไขเพิ่มเติม เราอาจจะเสี่ยงที่จะทำการกระทำที่รุนแรง ในชีวิตส่วนตัวหรือในนโยบายสาธารณะ แต่เราจะต้องตระหนักเสมอ และไม่ลืมว่า เราอาจจะผิดพลาดได้ ความแน่นอนของผลการประเมินที่จะต้องอย่างนั้นเสมอ นำไปสู่ความทุกข์ที่สามารถหลีกเลี่ยงได้ของคนที่เป็นบริสุทธ์ ดังนั้นเราต้องทำในสิ่งที่เรียกว่ายื่นหมูยื่นแมว - กฎ คุณค่า หลักการ ต้องยอมกันในระดับต่าง ๆ ในสถานการณ์เฉพาะเจาะจงต่าง ๆ การแก้ปัญหาเชิงอรรถประโยชน์บางครั้งไม่ถูกต้อง แต่ผมคิดว่าบ่อยครั้งที่มันให้ประโยชน์มากกว่า สิ่งที่ดีที่สุดที่เราสามารถทำได้ในฐานะกฎทั่วไปนั้น ก็คือการธำรงรักษาความสมดุลที่บอบบางซึ่งจะป้องกันการเกิดขึ้นของสถานการณ์ที่ย่ำแย่ ของทางเลือกที่ไม่อาจอดทนอดกลั้นกัน - นี่คือการจำเป็นแรกสำหรับสังคมที่ปกติสุข มันเป็นเรื่องที่เราสามารถพยายามไปให้ถึงได้ ในท่ามกลางขีดจำกัดของความรู้ของเรา และกระทำการเข้าใจที่บกพร่องต่อปัจเจกชนและสังคม การอ่อนน้อมถ่อมตนในระดับนี้ เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง

นี่คือจะเป็นคำตอบที่ดูราบเรียบ ไม่ใช่ประเภทที่นักอุดมคติหนุ่มสาวคาดหวัง ซึ่งถ้าจำเป็นสำหรับพวกเขา ก็ต้องสู้และทนทุกข์เพื่อทำให้เกิดสังคมที่ใหม่และประเสริฐกว่า และแน่นอนว่าเราเองก็ต้องไม่ขายฝันด้วยคุณค่าที่ไม่อาจจะไปด้วยกันได้ - มันมีข้อตกลงที่เป็นวงกว้างท่ามกลางหมู่ประชาชนในสังคมที่แตกต่างกันมาอย่างยาวนานในประเด็นว่าอะไรถูกและผิด ดีและชั่วร้าย แน่แน่นอน ประเพณี ทัศนคติ ความคิดเห็นอาจจะแตกต่างกันไปในทางกฎหมาย หลักการทั่วไปอาจจะตัดข้ามความต้องการของมนุษย์มากเกินไป สถานการณ์รูปธรรมเป็นแทบจะทุกสิ่ง ไม่มีทางหนีได้ เราต้องเลือกตั้งที่เราเลือก ความเสี่ยงทางศีลธรรมไม่สามารถหลีกเลี่ยงไม่ว่าเวลาใด ทั้งหมดที่พวกเราสามารถร้องขอได้ก็คือจะไม่มีปัจจัยสำคัญใด ๆ ที่ถูกมองข้ามไป จุดหมายที่เราหวังให้เกิดขึ้นเพื่อเป็นองค์ประกอบของรูปแบบชีวิตทั้งหมด มันสามารถได้รับการปรับปรุงหรือทำลายก็ได้โดยทางเลือกต่าง ๆ

แต่อย่างไรก็ตามในท้ายที่สุด มันไม่ใช่เรื่องของ การตัดสินใจเชิงอัตวิสัยเพียงอย่างเดียว มันถูกกำหนดโดยรูปแบบของชีวิตของสังคมที่คนคนหนึ่งอยู่ สังคมหนึ่งในหมู่มิตรอื่น ๆ ที่ยึดถือคุณค่าร่วมกัน ไม่ว่าพวกเขาจะอยู่ในความขัดแย้งหรือไม่ คนกลุ่มใหญ่ของมวลมนุษย์ก็จะไม่ได้บันทึกประวัติศาสตร์เสมอ มันก็มีคุณค่าที่ถึงจะไม่สากล แต่ก็ยังเป็นขั้นต่ำที่สุด ซึ่งถ้าหากไม่มี สังคมก็ยากจะอยู่รอด วันนี้น้อยคนแล้วที่ต้องการปกป้องการมีทาสหรือพิธีกรรมสังหาร หรือห้องรมแก๊สของนาซี หรือการทรมานมนุษย์เพื่อความอภิมหาหรือ

เพื่อประโยชน์หรือสิ่งดีทางการเมือง - หรือเป็นหน้าที่ของเด็ก ๆ ที่จะต้องประกาศถึงความผิดของพ่อแม่ของพวกเขา ซึ่งการปฏิวัติฝรั่งเศสและรัสเซียเรียก้อง หรือการฆ่าอย่างไม่คิดมันไม่มีเหตุผลที่จะประนีประนอมกับสิ่งเหล่านี้ แต่ในอีกทางหนึ่ง การแสวงหาความสมบูรณ์แบบสำหรับผมแล้วเปรียบเสมือนใบเบิกทางสู่การนองเลือด และไม่ได้ดีขึ้นเลยแม้จะเป็นความต้องการนักอุดมคติที่จริงใจที่สุด หรือมีหัวใจบริสุทธิ์ที่สุด ไม่มีนักศีลธรรมคนไหนเคร่งครัดเท่าอิมมานูเอล คานท์ แม้เขาจะพูด ในห้วงขณะที่แฉ่ชัดที่สุดว่า “สิ่งที่ออกมาจากท่อนไม้ที่คดงอของมนุษย์ชาติไม่มีอะไรที่ตรงเลย” การบังคับให้คนเข้าสู่รูปแบบที่เหมาะสมนั้นเรียกร้องการมีความเชื่ออย่างไม่มีเงื่อนไขสูงซึ่งนั่นมักจะเป็นหนทางสู่การทำลายมนุษย์ภาพเราสามารถทำสิ่งที่เราสามารถทำได้เท่านั้น แต่นั่นคือเราต้องทำเพื่อต่อต้านความยุ่งยากเหล่านี้

แน่นอน การปะทะกันทางการเมืองและสังคมจะเกิดขึ้น ความขัดแย้งของคุณค่าในเชิงบวกเพียงอย่างเดียวเท่านั้นที่ให้มันสิ่งนี้สามารถหลีกเลี่ยงไปได้ อย่างไรก็ตาม ผมเชื่อว่าความขัดแย้งเหล่านี้สามารถถูกทำให้น้อยลงได้โดยการสนับสนุนและรักษาความสมดุลที่ไม่ง่ายนี้ ซึ่งมักจะถูกคุกคามอยู่เสมอและต้องการการบำรุงแทบจะตลอดเวลา - ผมขออภัยว่าสิ่งนี้เท่านั้น ที่เป็นเงื่อนไขพื้นฐานของสังคมที่ปกติสุขและพฤติกรรมที่ยอมรับได้ทางศีลธรรมถ้าไม่เช่นนั้นแล้ว เราก็จะหลงทาง คุณจะบอกว่าเป็นคำตอบที่น่าเบื่อไหม? ไม่มีของที่เรียกว่าการกระทำอย่างวิบุรุษที่เกิดจากแรงบันดาลใจจากผู้นำเลยหรือ? แต่ถ้ามีความจริงบางอย่างในทัศนะนี้ บางทีนั่นก็เพียงพอแล้ว นักปรัชญาอเมริกันที่โด่งดังในยุคของเราพูดว่า มันไม่มีเหตุผลก่อนประสบการณ์ใด ๆ เลยที่จะบอกว่า ความจริงเมื่อค้นพบแล้วจะเป็นสิ่งที่น่าสนใจ¹⁹ มันอาจจะเพียงพอแล้วก็ได้ถ้ามันจริง หรือใกล้เคียงความจริง สุดท้ายแล้ว ผมไม่รู้สิกละเอียดต่อการนำเสนอนี้เลย ตลอดตอยบอกว่า ความจริงเป็นสิ่งที่เคยสวยงาม สวยงามอยู่และจะสวยงามต่อไป ผมไม่รู้ถ้ามันอยู่ในอาณาบริเวณทางจริยศาสตร์เป็นเช่นนี้ด้วยหรือเปล่า แต่สำหรับผม มันดูเหมือนว่าใกล้เคียงพอแล้วสำหรับพวกเราที่ปรารถนาจะเชื่อว่านี่คือสิ่งที่ไม่ควรชะลอไว้ก่อน

19 ถ้าความจริงควรเป็นสิ่งที่ซับซ้อนและทำให้รู้ว่าอะไรคือสิ่งที่ผิดแล้ว มันก็ไม่ใช่เรื่องดีที่จะแทนที่มันด้วยสิ่งที่เราอารมณ์และการอยู่กับความเรียบง่าย - ต้นฉบับ

Notes on Prejudice

ไอเซยา เบอร์ลิน ชอบพูดถึงประโยคในประวัติปรัชญาตะวันตกที่เบอร์ทรันด์ รัสเซลล์กล่าวว่า หากเราต้องการจะเข้าใจธรรมชาติของนักปรัชญา เราจำเป็นต้อง “รู้ถึงฐานคิด” หรือ “ป้อมปราการในใจ” ของพวกเขาด้วย ตามที่เบอร์ลินเรียก ลักษณะเด่นของหนึ่งในห้องหลักแห่งป้อมปราการเบอร์ลินปรากฏออกมาให้เห็นเด่นชัดในบันทึกที่เบอร์ลินเขียนให้เพื่อน(ผู้ไม่ประสงค์เปิดเผยนาม)อย่างเร่งรีบในปี ค.ศ. 1981 เพื่อนของเขาต้องการที่จะพูดบรรยาย และได้เขียนไปขอคำแนะนำจากเบอร์ลินว่าเขาจะอธิบายเกี่ยวกับหัวข้อหลักอย่างไรดี แต่เบอร์ลินต้องเดินทางไปต่างประเทศในวันรุ่งขึ้นหลังจากที่เขาได้รับคำขอ เขาจึงเขียนบันทึกในมือของเขาอย่างรวดเร็วโดยไม่มีเวลาในการตรวจทาน และขยาดความ ผลลัพธ์ที่ออกมาจึงเป็นอะไรที่เหนือเอาเรื่องในการเกาะใจความ และข้อความนั้นเองก็กระชกกันไปอย่างไม่น่าสงสัยเลย แต่ถึงกระนั้น มันก็แสดงให้เห็นด้วยระยะเวลาอันสั้นว่าเบอร์ลินเห็นต่างกับความไม่อดทนอดกลั้น และอคติมากแค่ไหน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเอกนิยมสุดขั้ว การเหมารวม และ การคลั่งชาติ ความเกี่ยวข้องที่มีกับเหตุการณ์ 11 กันยายน ค.ศ. 2001 จึงเป็นอะไรที่แทบไม่ต้องเน้นย้ำเลย

บันทึกข้อความที่เบอร์ลินเขียนได้ถูกนำมาทำสำเนาในรูปแบบของข้อความตามต้นฉบับ พร้อมทั้งมีการปรับคำเล็กน้อยเพื่อให้ง่ายต่อการอ่าน ผมใส่เฉพาะเนื้อหาบทความที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเท่านั้น

-เฮนรี ฮาร์ดี้

ข้อสังเกตเรื่องอคติ

รรณเทพ มณีเจริญ แปล

I

มีไม่กี่สิ่งที่ทำให้เกิดอันตรายมากกว่าความเชื่อของปัจเจกหรือกลุ่ม (หรือชนเผ่าหรือรัฐ หรือชาติ หรือศาสนจักร) ที่ว่าเขา เธอ หรือพวกเขานั้นได้ครอบครองความจริงไว้ แต่เพียงผู้เดียว โดยเฉพาะคำถามที่ว่า เราควรใช้ชีวิตอย่างไร เราควรเป็นอะไร และเราควรทำอะไร—และใครก็ตามที่คิดแตกต่างจากพวกเขานั้นไม่เพียงแต่เป็นผู้ที่คิดผิด แต่ถึงขั้นชั่วร้ายหรือไม่ก็เสียสติ และจำเป็นจะต้องถูกควบคุมหรือกดปราบไว้ มันเป็นความหยิ่งผยองที่เลวร้ายและอันตรายที่จะเชื่อว่าความคิดของตนเองเท่านั้นคือสิ่งที่ถูกต้อง ดุจดังว่าเรามีตาวิเศษที่สามารถมองเห็นความจริงแท้ และคนอื่นที่ไม่เห็นด้วยกับเรานั้นคือผู้ที่ผิด นี่ทำให้เกิดเป้าหมายเดียวกันมา และเป็นเป้าหมายเดียวกันนี้สำหรับชาติหนึ่งชาติ หรือศาสนจักรหนึ่ง

ศาสนจักร หรือมนุษยชาติทั้งมวล และมันก็คุ้มค่าแม้จะต้องเกิดความทุกข์ทรมาน (โดยเฉพาะกับผู้อื่น) เพียงเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว - แหกค่ายผ่านทะเลเลือด สู่อามาจกรแห่งความรัก (หรืออะไรทำนองนี้) ซึ่งถูกกล่าวโดยรอบบี้สปิแยร์: และฮิตเลอร์, เลนิน, สตาลิน, และแม้กระทั่งเหล่าผู้นำในสงครามศาสนาของคริสเตียนปะทะมุสลิม หรือคาทอลิกปะทะโปรเตสแตนต์ คนเหล่านี้ต่างเชื่อแนวคิดแบบนี้โดยบริสุทธิ์ใจ: ความเชื่อที่ว่าความจริงมีแค่หนึ่งเดียว และความจริงนั้นสามารถตอบทุกคำถามที่สร้างทุกข์ทรมานแก่มวลมนุษยชาติ และเหล่าผู้ที่เชื่อเช่นนั้น - หรือเหล่าผู้นำที่เชื่อเช่นนั้น - เป็นผู้ทำให้เกิดทะเลเลือดขึ้น: แต่อามาจกรแห่งความรักกลับไม่บังเกิดขึ้นตามมา - หรือสามารถเกิดขึ้นมาได้: มีวิถีการดำเนินชีวิต ความเชื่อ การแสดงออกมากมาย: แต่มีแค่ความรู้จากประวัติศาสตร์มานุษยวิทยา วรรณกรรม ศิลปะ กฎหมาย ที่ทำให้เราเห็นได้ชัดว่าความแตกต่างทางอัตลักษณ์และวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่ลึกซึ้งไม่แพ้ความคล้ายคลึงทางวัฒนธรรมเช่นกัน (ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้คนมีความเป็นมนุษย์) และก็ไม่ได้มีใครด้อยกว่าใครในสังคมที่มั่วร้ายด้วยความหลากหลายนี้: ความรู้เกี่ยวกับความแตกต่างหลากหลายนี้เปิดหน้าต่างของจิตใจ (และจิตวิญญาณ) ทำให้ผู้คนมีปัญญามากขึ้น ประพฤติดีขึ้น และเป็นอารยะชนมากขึ้น: การขาดความรู้นำมาซึ่งอคติอันไร้เหตุผล, ความเกลียดชัง, การกักขังพวกนอกรีตและผู้เห็นต่างจากตนอย่างน่าสะพรึงกลัว: ถ้าสงครามโลกทั้งสองครั้ง, และการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ของฮิตเลอร์นั้นไม่ได้ให้บทเรียนกับพวกเรา พวกเราก็เกินเยียวยาแล้ว

สิ่งที่มีคุณค่าที่สุด - หรือเป็นหนึ่งในสิ่งที่มีคุณค่าที่สุด - ในจารีตของชาวอังกฤษ เห็นได้ชัดว่าเป็นเสรีภาพเชิงสัมพัทธ์จากความคลั่งหรือการถูกครอบงำทางการเมือง ชาติพันธุ์ ศาสนา การประนีประนอมกับผู้คนที่ไม่ได้มีความเห็นใจหรือความเข้าใจกันนั้นเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในสังคมที่เรียบง่าย ไม่มีอะไรที่จะวิบัติไปกว่าการมีความสุขจากแนวคิดของคนหนึ่งคน - หรือชาติหนึ่งชาติ - ในเรื่องความถูกต้องแท้จริงหนึ่งอย่าง ซึ่งเปิดทางให้คุณทำลายผู้อื่นอย่างไม่รู้สึกรู้สียง เพราะคุณทำเพื่อพระเจ้า (ยกตัวอย่างเช่น การไต่สวนศรีทธาในคริสต์ศาสนาของสเปนหรือการขึ้นของอายะตุลลอฮ์) - ที่เคยมีความเชื่อจากผู้นำทางศาสนาอิสลามนิกายชีอะฮ์ เช่นอายะตุลลอฮ์ รุฮุลลอฮ์ โคมัยนี²⁰ ซึ่งได้นำมาสู่ความรุนแรง เช่น กรณีเหตุการณ์ปฏิวัติอิสลามในประเทศอิหร่าน ในปีพ.ศ.2522 - ผู้แปล) หรือเพื่อความรุ่งเรืองของชาติพันธุ์ (ยกตัวอย่าง แนวคิดของฮิตเลอร์) หรือทำตามกลไกทางประวัติศาสตร์ (ยกตัวอย่าง ประวัติศาสตร์ช่วงเวลาของเลนิน-สตาลิน) ทางเดียวที่จะแก้ไขปัญหานี้ก็คือความ

20 Ruhollah Khomeini (24 กันยายน ค.ศ. 1902 - 3 มิถุนายน ค.ศ. 1989) อดีตผู้นำสูงสุดแห่งอิหร่าน ผู้ทำการล้มล้างอำนาจของพระเจ้าชาห์มูฮัมหมัด เรซา ปาห์เลวี ของอิหร่านซึ่งได้รับการสนับสนุนจากประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ. 2523 ประกาศการปฏิวัติอิสลาม และประกาศสงครามอิหร่าน-อิรัก

เข้าใจว่าสังคมอื่น ๆ เป็นอย่างไร – ในพื้นที่หรือเวลา และวิถีชีวิตหนึ่ง ๆ มันเป็นไปได้ที่จะนำผู้อื่นที่มีวิถีชีวิตแตกต่างจากเราไปสู่การเป็นมนุษย์ที่เทียบพริ้ว คู่ควรกับความรัก ความเคารพ หรืออย่างน้อยก็นำไปสู่การมีความสงสัยใคร่รู้ พระเยซู โสเครติส จอห์น ฮัส แท่งโบฮีเมีย²¹ ลาวัวซีเย²² นักเคมีที่ยิ่งใหญ่, ชาวสังคมนิยม และชาวเสรีนิยม (รวมไปถึงชาวอนุรักษ์นิยม) ในประเทศรัสเซีย ชาวฮิวในประเทศเยอรมัน²³ ผู้คนเหล่านี้ล้วนสูญเสียชีวิตด้วยฝีมือของอุดมการณ์ ‘อันถูกต้องแท้จริง’ ความเชื่อมั่นที่เกิดขึ้นเองไม่สามารถทดแทนความรู้เชิงประจักษ์ ที่ผ่านการทดสอบอย่างเข้มงวด ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานการสังเกต การทดลอง และการถกเถียงกันอย่างเสรีระหว่างมนุษย์ได้ คนจำพวกแรกที่เผด็จการทำลายหรือทำให้เจ็บป่วยก็คือคนที่มีความคิดและจิตใจอันเสรี

II

อีกเหตุปัจจัยหนึ่งของความขัดแย้งซึ่งสามารถหลีกเลี่ยงได้ก็คือการมองแบบเหมารวม ชนเผ่าหนึ่ง ๆ เกลียดชนเผ่าเพื่อนบ้านเพราะพวกเขาารู้สึกว่าถูกคุกคาม และให้เหตุผลกับความกลัวของพวกเขาว่าพวกเขาอื่นนั้นชั่วร้าย ด้อยค่ากว่า หรือไร้เหตุผล หรือน่ารังเกียจ ในบางกรณี อย่างไรก็ตาม การมองแบบเหมารวมนั้นก็มีการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันในบางครั้งได้ ยกตัวอย่าง ในสมัยศตวรรษที่ 19 ในยุคสมัยนั้น อันจะกล่าวได้ว่า ค.ศ.1840 ชาวฝรั่งเศสถูกมองว่าเป็นผู้กล้า ทำความตาย ไร้ศีลธรรม มีความเป็นทหาร ชายผู้มีหนวด อันหยักสวยงาม เป็นอันตรายต่อผู้หญิง มีความเป็นไปได้ที่จะรุกรานประเทศอังกฤษเพื่อหาทางล้างแค้นในกรณีการแพ้การรบที่วอเตอร์ลู และมีการมองว่าชาวเยอรมันนิยมตีเมีย ค่อนข้างมีรูปแบบการปกครองส่วนภูมิภาคที่น่าขำขัน นิยมรับชมการแสดงดนตรี เต็มไปด้วยอภิปรายที่มีความคลุมเครือ ตู้อันตราย แต่ไร้เหตุผล ในปี ค.ศ. 1871 ชาวเยอรมันกลายเป็นกองกำลังทหารม้าอูลันส์²⁴ กรีธาเข้าประเทศฝรั่งเศส โดยการปลุกระดมของบิสมาร์คผู้นำยาเกรง – เหล่าผู้นำทหารปรัสเซียอันแสนน่ากลัวที่เต็มไปด้วยความภาคภูมิใจในชาติ ฯลฯ ประเทศฝรั่งเศสกลายเป็นประเทศยากจน ถูกพิชิตโดยชนชาติอื่น ดิน

21 Jan Hus (ประมาณ ค.ศ. 1369 – 6 กรกฎาคม ค.ศ. 1415) เป็นนักปรัชญาและบาทหลวงชาวเช็ก ถือเป็นบุคคลแรก ๆ ที่มีแนวคิดในการปฏิรูปศาสนา

22 Antoine-Laurent de Lavoisier (26 สิงหาคม พ.ศ. 2286 - 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2337) เป็นนักวิทยาศาสตร์ชาวฝรั่งเศสผู้ซึ่งต้องจบชีวิตลงโดยกิโยติน เขามีผลงานสำคัญ ได้ตั้งกฎการอนุรักษ์มวลและการล้มล้างทฤษฎีไฟลอสตัน ซึ่งเป็นประโยชน์มากในการศึกษาวิชาเคมี

23 ชาวฮิวอยู่ในประเทศเยอรมัน ในสมัยของนาซีเยอรมัน - ผู้แปล

24 ทหารม้าของประเทศโปแลนด์และปรัสเซียในอดีต - ผู้แปล

แดนที่เจริญแล้ว ต้องการการปกป้องโดยคนดี เพื่อไม่ให้ศิลปะและวรรณกรรมของชาติตน ถูกบดขยี้ภายใต้อุ้งเท้าของผู้รุกรานที่นำหาวาดกลัว

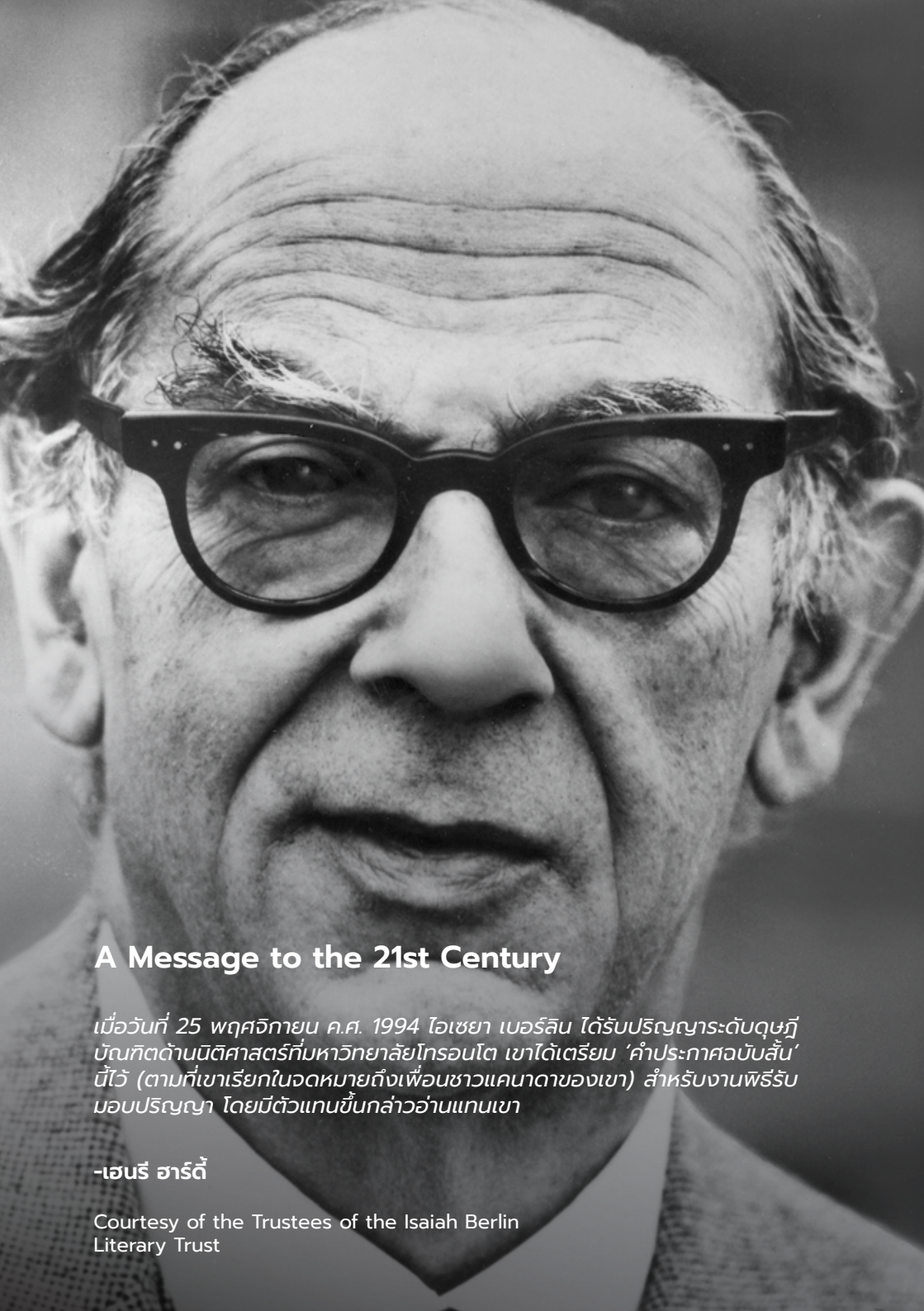
ชาวรัสเซียในศตวรรษที่ 19 นั้นถูกมองอย่างเหมารวมว่าเป็นกลุ่มข้าทาสติดที่ดิน ที่ถูกกดขี่ ชาวสลาฟผู้นับถือแนวคิดกึ่งศาสนาอันลึกลับ ผู้เขียนนิยายที่เข้าใจได้ยากยิ่ง กองกำลังทหารคอซแซค²⁵ ผู้จงรักภักดีกับพระเจ้าซาร์ ที่ร้องเพลงได้อย่างไพเราะ ในยุคสมัยของพวกเราสิ่งเหล่านี้เปลี่ยนไปอย่างมาก จริงอยู่ที่ประชาชนยังถูกกดขี่ เว้นเสียแต่มีเทคโนโลยี รถถัง แนวคิดแบบวัตถุนิยมที่ไร้พระเจ้า สงครามศักราชเพื่อล้มล้างระบบทุนนิยม, และอื่น ๆ ฯลฯ – ชาวอังกฤษเป็นพวกจักรวรรดินิยมที่โหดเหี้ยม ซึ่งปกครองดินแดนของพวกเขา คนผิวสี, ถูกชนชาติอื่น ๆ – และแล้วก็ได้เสื่อมลง (ในความถือตัวของชาติพันธุ์), กลายเป็นเสรีนิยม รัฐสวัสดิการที่ต้องการพันธมิตร และอื่น ๆ การมองแบบเหมารวมนี้ถูกนำมา แทนที่ความจริง – ซึ่งไม่เคยเป็นสิ่งที่เรียบง่ายหรือคงทนถาวร เหมือนภาพทั่วไปที่เรามีต่อ ชาวต่างชาติ, – และการมองแบบเหมารวมกลายเป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดความพึงพอใจในตัวตน ของชาติ และการดูถูกชนชาติอื่น นี่คือนิสัยที่สนับสนุนลัทธิชาตินิยม

III

ลัทธิชาตินิยม – ที่ทุก ๆ คนในศตวรรษที่ 19 ล้วนมองว่ากำลังจางหายไป – คือพลังที่แข็งแกร่งและอันตรายที่สุดจวบจนถึงปัจจุบัน มันเป็นผลผลิตจากบาดแผลที่ถูกทำร้าย โดยชนชาติหนึ่ง บนฐานของความภาคภูมิใจ หรือเขตแดนของชาติตน: หากว่าพระเจ้าหลุยส์ ที่ 14 มิได้โจมตีและทำลายล้างชาวเยอรมัน และทรงดูหมิ่นเหยียดหยามพวกเขาเป็นเวลาหลายปี – สุริยกษัตริย์ผู้ที่มีวาจาเป็นกฎหมายสำหรับประชาชนทุกคน – ในทางการเมือง การปกครอง ในทางการรบ ในทางศิลปะ ในทางปรัชญา และในทางวิทยาศาสตร์ – บางทีชาวเยอรมันอาจจะไม่กลายเป็นชนชาติที่ก้าวร้าว ในช่วงต้นของศตวรรษที่ 19 เมื่อพวกเขากลายเป็นชาตินิยมที่ดุเดือดต่อต้านพระเจ้านโปเลียน ในทำนองเดียวกัน ถ้าชาวรัสเซีย นั้นไม่ถูกปฏิบัติราวกับว่าเป็นพวกมวลชนป่าเถื่อนโดยชาวตะวันตกในศตวรรษที่ 19 หรือกรณีของชาวจีนหากไม่ถูกดูหมิ่นเหยียดหยาม ในสงครามฝิ่น หรือถูกกดขี่อย่างเป็นปกติ, ชนชาติทั้งสองนี้จะไม่ตกอยู่ภายใต้หลักคำสอนที่ให้คำมั่นสัญญาว่าพวกเขาจะเป็นผู้รับช่วงโลกต่อ – ด้วยการช่วยเหลือจากพลวัตทางประวัติศาสตร์ที่ไม่มีใครหยุดยั้งได้ – หลังจากกำจัด(บดขยี้)พวกทุนนิยมผู้ไม่เชื่อมั่นในแนวคิดของชนชาติตนให้หมดสิ้นแล้ว หรือหากว่า ชาวอินเดียไม่ได้ถูกโอบอุ้มโดยรัฐผู้ปกครองอาณานิคม เป็นต้น ฯลฯ การยึดครอง การที่

25 สมาชิกของกลุ่มทหารในยูเครน และทางตอนใต้ของรัสเซีย

ผู้คนถูกทำให้เป็นทาส ลัทธิจักรวรรดินิยม เป็นต้น ฯลฯ ไม่ได้เติบโตโดยอาศัยแค่ความโลภหรือแค่ความกระหายเกียรติยศ, แต่ต้องมีการให้เหตุผลสนับสนุนพวกเขาเองเพื่อพวกเขาเองด้วยความคิดหลักบางอย่าง เช่น วัฒนธรรมฝรั่งเศสเป็นวัฒนธรรมที่แท้จริง ภาระคนขาว ลัทธิคอมมิวนิสต์ และการมองแบบเหมารวมว่าผู้อื่นด้อยกว่าหรือเลวร้าย มีเพียงความรู้ที่ระมัดระวังและไม่ด่วนสรุป – ที่สามารถขจัดความคิดพวกนี้ได้ ถึงแม้ว่ามันจะไม่สามารถขจัดความก้าวร้าว หรือความไม่ชอบที่มนุษย์มีต่อความแตกต่าง (ในประเด็นสีผิว วัฒนธรรม ศาสนา)ก็ตาม แต่ การศึกษาประวัติศาสตร์ มานุษยวิทยา กฎหมาย (โดยเฉพาะการศึกษาแบบ ‘เปรียบเทียบ’ ไม่ใช่แค่ประเทศใดประเทศหนึ่ง อย่างที่เคยเป็นมา) จะช่วยให้สามารถทำได้

A Message to the 21st Century

เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน ค.ศ. 1994 ไอแซยา เบร์ลิน ได้รับปริญญาระดับดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ที่มหาวิทยาลัยโทรอนโต เขาได้เตรียม 'คำประกาศฉบับสั้น' นี้ไว้ (ตามที่เขาเรียกในจดหมายถึงเพื่อนชาวแคนาดาของเขา) สำหรับงานพิธีรับมอบปริญญา โดยมีตัวแทนขึ้นกล่าวอ่านแทนเขา

-เฮนรี ฮาร์ดี

Courtesy of the Trustees of the Isaiah Berlin
Literary Trust

สารถึงศตวรรษที่ 21

เนติวิทย์ โชติภัทร์ไพศาล ปาเล

“มันเป็นช่วงเวลาที่ดีที่สุด และมันก็คือเวลาที่เลวร้ายที่สุด” ถ้อยคำนี้ดิคเกนส์ ใช้เขียนเปิดนวนิยายอันโด่งดังของเขาเรื่อง เรื่องเล่าของสองนคร (A Tale of Two Cities) แต่ถ้อยคำเหล่านี้ ไม่สามารถใช้พูดถึงศตวรรษอันเลวร้ายของเราได้ มนุษย์ได้ทำร้ายซึ่งกัน และกันมาเป็นพันๆปีแล้ว ตั้งแต่การกระทำของออตโตลาเดอะฮัน เจงกิสข่าน นโปเลียน (ผู้เริ่ม การฆ่าล้างฝูงชนในสงคราม) จนถึงการสังหารหมู่ที่อาร์เมเนีย แต่เหตุการณ์เหล่านี้ดูเบาบาง ไปเลยเมื่อเทียบกับการปฏิวัติรัสเซียและผลพวงที่ตามมา ไม่ว่าจะเป็นการกดขี่ การทรมาน การฆาตกรรมซึ่งกระทำโดยเลนิน สตาลิน ฮิตเลอร์ เหมา พล พต และการสร้างข้อมูลเท็จ อย่างเป็นระบบที่ปิดกั้นข้อมูลของความเลวร้ายน่าบัดซบอย่างยาวนาน – ไม่มีสิ่งใดเลวร้าย เทียบเท่า นี้ไม่ใช่วิบัติภัยทางธรรมชาติ หากแต่เป็นอาชญากรรมของมนุษย์ที่สามารถป้องกัน ไม่ให้เกิดขึ้นได้ และไม่ว่าผู้ที่เชื่อถือในแนวคิดนิยมตีนิยมทางประวัติศาสตร์จะคิดเห็นอย่างไร

สิ่งเหล่านี้เราสามารถป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นได้

ผมพูดด้วยความรู้สึกส่วนตัวในฐานะคนอายุมากคนหนึ่ง ผมได้ใช้ชีวิตมาเกือบศตวรรษ ชีวิตของผมทั้งสงบสุขและมั่นคง ทำให้ผมค่อนข้างละเอียดอ่อนต่อสิ่งที่เกิดขึ้นกับเพื่อนมนุษย์คนอื่นๆ ผมไม่ใช่นักประวัติศาสตร์ ดังนั้นผมจึงไม่มีสิทธิ์ขาดที่จะพูดถึงสาเหตุของความเลวร้ายเหล่านี้ แต่กระนั้น ผมจะพยายามดู

ในทหรณะของผม ความเลวร้ายเหล่านี้ไม่ได้มีสาเหตุจากอารมณ์สามัญในแง่ลบของมนุษย์อย่างที่สปีโนซา²⁶ กล่าวไว้ คือ ความกลัว ความโลภ ความเกลียดชังระหว่างชนเผ่า ความอิจฉาริษยา ความรักใคร่ใฝ่อำนาจ แม้ว่าสิ่งเหล่านี้จะมีส่วนอยู่บ้างในการกระทำชั่ว ทว่าในยุคสมัยของเรา ความเลวร้ายเหล่านี้เกิดขึ้นจากความคิด หรือจะปล่อยให้พูดเจาะจงลงไป ก็คือความคิดที่จำเพาะเจาะจงชุดหนึ่ง มันช่างย้อนแย้งที่คนอย่างมาร์กซ์ที่ลดความสำคัญของความคิดเปรียบเทียบระหว่างสังคมโดยรวมและพลังทางเศรษฐกิจ กลับทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอันใหญ่หลวงของศตวรรษที่ยี่สิบด้วยงานเขียนของเขา ทั้งในทางที่เขาอยากให้เป็นและในทางตรงกันข้าม หนึ่งในงานเขียนชื่อดังของไฮน์²⁷ กวีชาวเยอรมันบอกเราว่าอย่าได้ประมาทนักปรัชญาผู้สงบเสงี่ยมที่หมกมุ่นกับการศึกษาของเขา ไฮน์กล่าวอีกว่า ถ้าคนที่ไม่ได้โจมตีเทววิทยา รอแบ็สปีแยร์ก็คงไม่ได้ตัดหัวกษัตริย์ฝรั่งเศส

ไฮน์ได้ทำนายไว้ว่าในวันหนึ่ง สาวกมีอาวุธของนักปรัชญาเยอรมันอย่างฟิคเท²⁸ เซลลิง²⁹ และบรรดาบิดาของขบวนการชาตินิยมเยอรมันจะทำลายสิ่งที่เป็นต้นอุสุรณที่ยิ่งใหญ่ของยุโรปตะวันตกลงในคลื่นของการทำลายล้างอันบ้าคลั่งที่ทำให้การปฏิวัติฝรั่งเศสดูจะเป็นของเล่นเด็กไปเลย นี่อาจจะดูไม่ยุติธรรมกับเหล่านักอภิปรัชญาเยอรมันนัก แต่ความคิดหลักของไฮน์ สำหรับผมแล้วดูจะสมเหตุสมผล เช่น รูปแบบที่เสื่อมเสียอย่างอุดมการณ์นาซี ซึ่งมีรากฐานจากความคิดต่อต้านภูมิธรรมของเยอรมันที่ทำให้คนจำนวนมากไม่น้อยสามารถฆ่าและทำให้ผู้อื่นพิการด้วยจิตใจที่ไม่สะทกสะท้าน ภายใต้อิทธิพลของคำและงานเขียนของคนที่เชื่อมั่นว่าตัวเองสามารถบรรลุความสมบูรณ์ได้

ผมขออธิบาย ถ้าคุณมั่นใจจริง ๆ ว่ามีคำตอบสำหรับปัญหามากมายของมนุษย์ว่าใครก็สามารถนึกฝันถึงสังคมในอุดมคติที่มนุษย์สามารถบรรลุได้ถ้าพวกเขาทำสิ่งที่จำเป็นเพื่อ

26 Benedictus de Espinosa (24 พ.ย. ค.ศ. 1632 - 21 ก.พ. ค.ศ. 1677) นักเหตุผลนิยมที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของปรัชญาคริสต์ศตวรรษที่ 17 เขาได้รับการพิจารณาว่าเป็นผู้ริเริ่มการวิพากษ์เกี่ยวกับไบเบิล ผลงานชิ้นสำคัญของเขาคือหนังสือ “จริยศาสตร์”

27 Christian Johann Heinrich Heine (13 ธ.ค. ค.ศ. 1797 - 17 ก.พ. ค.ศ. 1856) กวีและนักหนังสือพิมพ์ชาวเยอรมัน มีผลงานที่มีชื่อเสียงเช่น ประวัติศาสตร์ของศาสนาและปรัชญาของเยอรมัน

28 Johann Gottlieb Fichte (19 พ.ค. ค.ศ. 1762 - 27 ม.ค. ค.ศ. 1814) นักปรัชญาชาวเยอรมันผู้ริเริ่มแนวคิด จิตนิยมฝ่ายเยอรมัน

29 Friedrich Wilhelm Joseph Schelling (27 ม.ค. ค.ศ. 1775 - 20 ส.ค. ค.ศ. 1854) นักปรัชญาชาวเยอรมันผู้สานต่อแนวคิด จิตนิยมฝ่ายเยอรมัน

บรรลุลิขิต คุณและเหล่าผู้ติดตามของคุณก็จะต้องเชื่ออย่างไม่มีข้อสงสัยเลยว่าไม่มีราคาใดสูงเกินไปสำหรับการเปิดประตูสู่สวรรค์เช่นนี้ จะมีก็แต่คนโง่และคนประสกร้ายเท่านั้นที่จะต่อต้านความจริงอันแน่แท้และเรียบง่ายที่ถูกเปิดเผยต่อหน้าพวกเขา คนที่ซัดซิ่นจะต้องถูกโน้มน้าวใจให้เปลี่ยนความเชื่อ หากจำเป็น ต้องออกกฎหมายมาควบคุมพวกเขา ถ้ายังไม่เป็นผลก็จะต้องบังคับ ความรุนแรงจะถูกนำมาใช้อย่างเลี่ยงไม่ได้ การข่มขู่ การสังหารก็จะต้องถูกนำมาใช้หากจำเป็น เบลินเชื่อในความคิดแบบนี้หลังจากที่เขาอ่าน “ว่าด้วยทุน” (Das Kapital) เขามักจะสอนว่าสังคมที่ยุติธรรม มีสันติสุข มีความสุข มีเสรี เทียงธรรม สามารถสร้างขึ้นได้ด้วยวิธีการของเขา ดังนั้นผลลัพธ์จึงให้ความชอบธรรมต่อทวิวิธีการที่จำเป็นต้องใช้ในการไปสู่เป้าหมายนั้น

รากฐานของความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าที่รองรับความคิดแบบนี้ก็คือคำถามสำคัญของชีวิตมนุษย์ ปัจเจกชนหรือสังคม มันมีคำตอบที่แท้จริงหนึ่งเดียวซึ่งสามารถค้นพบได้ เป็นสิ่งที่บรรลุลิขิตได้ และต้องบรรลุลิขิตให้ได้ และผู้ที่ค้นพบจะเป็นผู้นำ คำพูดของเขาจะเป็นเสมือนกฎหมาย ความคิดที่ว่าคำถามอันมากมายนั้นสามารถมีคำตอบแท้จริงเพียงหนึ่งเดียว เป็นความคิดทางปรัชญาที่เก่ามาก นักปรัชญาผู้ยิ่งใหญ่ทั้งชาวเอเธนส์ ชาวิว และชาวคริสต์ นักคิดสมัยเรเนซองต์ และในสมัยปารีสของหลุยที่สิบสี่ นักปฏิรูปหัวรุนแรงชาวฝรั่งเศสในศตวรรษที่18 นักปฏิวัติในศตวรรษที่19 – ไม่ว่าคำตอบและวิธีการค้นพบคำตอบของพวกเขาจะแตกต่างกันมากมายขนาดไหน (และสงครามโซกเลียดก็อุบัติขึ้นบนความแตกต่างนี้) พวกเขาล้วนเชื่อมั่นว่าพวกเขาารู้คำตอบที่แท้จริงมีเพียงความชั่วร้าย และความโง่เขลาของมนุษย์เท่านั้นที่เป็นอุปสรรคต่อการตระหนักรู้ถึงคำตอบนั้น

นี่คือความคิดที่ผมกล่าวถึง และผมปรารถนาจะบอกกับพวกคุณว่ามันไม่จริง ไม่ใช่เพียงเพราะว่าคำตอบนั้นมาจากสำนักคิดที่แตกต่างกัน ไม่สามารถพิสูจน์ได้ด้วยกระบวนการที่เป็นเหตุเป็นผล แต่เพราะยังมีเหตุผลที่ลึกลงไปกว่านั้น คุณค่าที่คนส่วนใหญ่ใช้เป็นหลักยึดในการดำรงชีวิต ในหลาย ๆ ท้องที่ และในหลาย ๆ ช่วงเวลา – ส่วนใหญ่ ไม่ได้เป็นสิ่งที่สากลและไม่สอดคล้องกันเสมอไป บางคุณค่าเป็นไปในทางเดียวกันได้ บางก็ไม่ได้ คนเรามักจะแสวงหาเสรีภาพ ความมั่นคง ความเสมอภาค ความสุข ความยุติธรรม ความรู้ และอื่น ๆ แต่เสรีภาพโดยสมบูรณ์จะมีอยู่พร้อมกับความเสมอภาคโดยสมบูรณ์ไม่ได้ – ถ้ามนุษย์มีเสรีภาพโดยสมบูรณ์ คนที่เป็นเสมือนหมาป่าก็ย่อมมีเสรีภาพในการจะกินคนที่เป็เสมือนลูกแกะได้ ความเสมอภาคโดยสมบูรณ์นั้นหมายความว่าเสรีภาพของมนุษย์ต้องถูกจำกัดเพื่อที่จะไม่ให้คนที่มิพรสวรรค์ และความสามารถอันดีเลิศมาข่มเหงคนที่จะต้องพ่ายแพ้หากมีการแข่งขัน ความปลอดภัยและเสรีภาพในการมีความปลอดภัยจะไม่สามารถคงอยู่ได้หากเสรีภาพในการทำลายความปลอดภัยยังมีอยู่ และเป็นที่น่าอนว่า ไม่ใช่ทุกคนที่ต้องการความปลอดภัยหรือสันติภาพ มิฉะนั้นแล้วก็คงไม่มีใครที่จะมาแสวงหาเกียรติยศใน

สงคราม หรือในกีฬาสุดอันตรายต่าง ๆ

ความยุติธรรมเป็นอุดมคติของมนุษย์มาอย่างช้านาน แต่มันก็ไม่อาจจะมียู่คู่กับความมีเมตตาได้อย่างสมบูรณ์ ความคิดสร้างสรรค์และความเป็นธรรมชาติที่ยอดเยี่ยมในตัวของมันเองก็ไม่อาจจะเข้ากันได้ได้อย่างสมบูรณ์กับความจำเป็นในการวางแผน การจัดการองค์กร และการคำนวณที่ต้องกระทำอย่างรอบคอบและระมัดระวัง

ความรู้หรือการมุ่งแสวงหาความจริง – จุดมุ่งหมายอันประเสริฐนี้ – ไม่อาจเข้ากันได้ได้อย่างสมบูรณ์กับความสุขหรือเสรีภาพที่มนุษย์ปรารถนา ถ้าหากผมรู้ว่าผมมีโรคภัยที่ไม่อาจจะรักษาให้หายได้ ผมจะไม่ได้มีความสุขหรือมีเสรีภาพมากขึ้นด้วยเลย ผมต้องเลือกเสมอระหว่างสันติภาพกับความตื่นเต้นโลดโผน หรือระหว่างความรู้กับความโง่เขลาอันแสนสุขหรืออะไรทำนองนี้

ดังนั้นแล้ว สิ่งที่ต้องทำก็คือการควบคุมชัยชนะของชุดคุณค่าหนึ่ง ซึ่งบางครั้งอาจจะดูเพื่อฝันอย่างมาก แต่ละคุณค่าก็มักจะโน้มเอียงไปเบียดเบียนคุณค่าอื่นๆ ดังที่พระราชที่ยิ่งใหญ่ ของศตวรรษที่ยี่สิบได้เบียดเบียนชีวิต เสรีภาพและสิทธิมนุษยชนของผู้คนนับล้าน เพียงเพราะดวงตาของเขาเพ่งอย่างแน่นิ่งไปยังอนาคตที่เขาเชื่อว่าจะเป็ดยุคทองแห่งความรู้โรจน์

ผมเกรงว่าผมคงไม่มีคำตอบที่น่าอภิรมย์ใด ๆ มาเสนอ แต่ผมคงบอกได้เพียงแค่ว่าหากเราต้องการจะดำรงชีวิตเพื่อไขว่คว้าคุณค่าอันสูงส่งนี้แล้ว เราควรที่จะมีการประนีประนอมกัน มีการแลกเปลี่ยน และการจัดเตรียมข้อกำหนดต่าง ๆ ถ้าข้อตกลงจะต้องถูกสร้างขึ้นเพื่อไม่ให้สิ่งเลวร้ายเกิดขึ้น ความเสรีภาพแลกกับความเสมอภาค การแสดงออกของปัจเจกบุคคลกับความมั่นคง ความยุติธรรมแลกกับความการุณย์ ประเด็นของผมคือ บางคุณค่านั้นขัดกัน เป้าหมายที่มนุษย์แสวงหาเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติร่วมกันของเรา แต่การมุ่งไปสู่เป้าหมายต้องถูกควบคุมในระดับหนึ่ง – เสรีภาพและการแสวงหาความสุข ผมขอย้ำว่ามันอาจจะไปด้วยกันไม่ได้ทั้งหมด เช่นเดียวกับเสรีภาพ เสมอภาค และภราดรภาพ

ดังนั้นเราจึงต้องซั่งน้ำหนักและประเมินค่า ต่อรอง ประนีประนอม และ ป้องกันรูปแบบชีวิตใดรูปแบบหนึ่ง จากการบดขยี้โดยคู่ต่อสู้ เรื่องหนึ่งผมรู้ดีคือ นี่ไม่ใช่สิ่งที่คนหนุ่มสาวผู้กระตือรือร้นและเต็มเปี่ยมไปด้วยอุดมคติอยากจะทำเอาเดินขบวนสักเท่าไร – มันดูเชื่องไป มีเหตุผลมากไป กระจุกพิงมากไป มันไม่ก่อเกิดอารมณ์ความรู้สึกอันเปี่ยมล้น แต่คุณเชื่อผมเถิดว่า ไม่มีใครสามารถได้ทุกอย่างตามที่หวังหรือ ไม่ใช่แค่ในทางปฏิบัติ แต่ในทางทฤษฎีก็เช่นกัน การปฏิเสธความจริงดังกล่าว การหาอุดมคติที่สูงที่สุดหนึ่งเดียวเพียงเพราะมันเป็นหนึ่งเดียวและแท้จริงสำหรับมนุษยชาติ ในที่สุดแล้วจะนำมาซึ่งการบีบบังคับด้วยกำลัง การทำลายล้าง และการนองเลือด – โชแตกแล้ว แต่ก็ไม่เห็นจะมีไข่เจียวโผล่ออกมาที่มีอยู่ให้เห็นจริง ๆ ก็คือจำนวนไข่อันมหาศาลเท่านั้น เสมือนชีวิตมนุษย์ที่รอวันโดนตีให้

แตกเหมือนไข่ กระทั่งในที่สุดนักอุดมคติผู้ลุ่มหลงก็ได้ล้มเลิกถึงไขเจียวไป และมีหน้าซ้ำยัง
ไล่ตีไข่ให้แตกไปเรื่อย ๆ

ผมตีใจที่รู้ว่าในช่วงที่ก้าวไปสู่วันใกล้สิ้นสุดชีวิตของผม มีการตระหนักรู้
ในประเด็นนี้มากขึ้นเรื่อย ๆ ความมีเหตุมีผล ความอดทนอดกลั้นที่อยากจะพบเห็นใน
ประวัติศาสตร์ของมนุษย์ ไม่ได้เป็นสิ่งที่ถูกรังเกียจ ท่ามกลางทุกสิ่งทุกอย่าง ท่ามกลาง
การแพร่ระบาดของความคลุ้มคลั่งครั้งใหญ่อย่างลัทธิชาตินิยมหัวรุนแรงนั้น เสรีนิยม
ประชาธิปไตยก็กำลังแผ่ขยายออกไปเช่นกัน ทรรราชยิ่งใหญ่ได้พินาศย่อยยับ หรือไม่ก็กำลัง
จะเป็นเช่นนั้น – แม้กระทั่งในประเทศจีนที่ทุกวันนี้ก็ไม่ห่างไกลจากการเดินไปตามเส้นทาง
สู่ความพินาศย่อยยับนี้สักเท่าไร ผมตีใจที่พวกคุณ ที่ผมได้คุยด้วยนั้นจะได้เห็นศตวรรษที่
21 ผมมั่นใจว่ามันจะเป็นช่วงเวลาที่ดีกว่าสำหรับมนุษยชาติเมื่อเทียบกับช่วงศตวรรษอัน
เลวร้ายของผมอย่างแน่นอน ผมขอแสดงความยินดีต่อพวกคุณต่อโชคชะตาที่ดีของคุณ ผม
เสียใจที่ผมคงไม่ได้เห็นอนาคตที่สดใสที่วานี้ ผมมั่นใจว่ามันกำลังใกล้เข้ามาแล้ว ด้วยความ
โศกเศร้าที่ผมได้แผ่ขยายออกไป ผมตีใจที่จะจบการพูดลงด้วยการคิดในแง่ดี มันมีเหตุผลที่
ดีหลายข้อที่จะคิดว่ามันเป็นสิ่งที่มีเหตุผลสนับสนุน

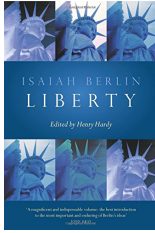
หนังสือที่ดีที่สุดเกี่ยวกับไอเซยา เบอร์ลิน

แนะนำโดย เฮนรี ฮาร์ดี้

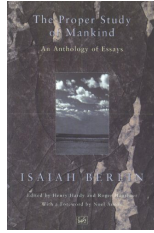
เนติวิทย์ โชติภัทร์ไพศาล และชยางกูร รสรมอัน แปล

เบอร์ลินเป็นปัญญาชนที่ยิ่งใหญ่คนหนึ่งของศตวรรษที่ยี่สิบ แต่ผู้คนกลับให้ความสนใจในงานที่ตีพิมพ์เผยแพร่ของเขาน้อย เฮนรี ฮาร์ดี้ บรรณาธิการผู้ช่วยตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานหลายชิ้นของเขา เขาได้เลือกหนังสือที่ดีที่สุดโดย (และเกี่ยวกับ) ไอเซยา เบอร์ลิน จำนวน 5 เล่มดังนี้

1. Liberty
2. The Proper Study of Mankind: An Anthology of Essays
3. Personal Impressions
4. The Hedgehog and the Fox: An Essay on Tolstoy's View of History
5. The Book of Isaiah: Personal Impressions of Isaiah Berlin

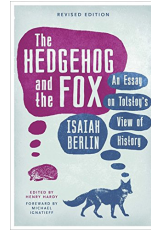
Liberty

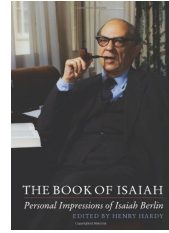
The Proper Study of Mankind: An Anthology of Essays

Personal Impressions

The Hedgehog and the Fox: An Essay on Tolstoy's View of History

The Book of Isaiah: Personal Impressions of Isaiah Berlin

ไอเซยา เบร์ลินคือใคร

เขาเป็นชาวรัสเซียเชื้อสายยิวที่อพยพมาอังกฤษตอนอายุสิบเอ็ดขวบ ออกจากสหภาพโซเวียตเพราะผลที่ตามมาหลังจากการปฏิวัติรัสเซีย เบร์ลินเป็นหนึ่งในผู้อพยพจำนวนมากที่หนีจากนาซีและคอมมิวนิสต์มาอยู่ในสหราชอาณาจักร ผู้ซึ่งมีอิทธิพลมหาศาลต่อวัฒนธรรมของเรา ซึ่งพวกเขาเหล่านั้นมักจะได้รับการกล่าวถึง ตัวเบร์ลินประสบความสำเร็จถึงขั้นสำคัญในหัวใจของพวกผู้ดีอังกฤษได้ ซึ่งเขาก็มักจะใส่สุทสามชิ้น หากแต่เบร์ลินปฏิเสธว่าเขาเป็นคนอังกฤษ เขามักจะพูดว่าเขายังคงเป็นชาวรัสเซียเชื้อสายยิว เบร์ลินเข้าเรียนที่มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด และที่นั่นก็กลายเป็นบ้านทางจิตวิญญาณ – บ้านทางปัญญา – ตลอดทั้งชีวิตของเขา เขาอยู่ที่นั่นตั้งแต่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีกระทั่งถึงวันตาย โดยจะเว้นแค่ช่วงระหว่างสงครามซึ่งเขาเข้าทำงานให้รัฐบาลอังกฤษในสหรัฐอเมริกา – ในนิวยอร์กและวอชิงตัน – ในการให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการเมืองของสหรัฐอเมริกา เขาไปสหรัฐอเมริกาอยู่บ่อยครั้งในฐานะศาสตราจารย์รับเชิญ แต่เขาไม่รับตำแหน่งเต็มเวลานั้น

การพบปะเขาคั้งแรกของคุณ

ผมพบเบร์ลินครั้งแรกก็เพราะผมสมัครเข้าที่วิทยาลัยวูล์ฟสัน บัณฑิตศึกษาวิทยาลัย ในมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดเมื่อปี ค.ศ. 1971 ผมเคยศึกษาระดับปริญญาตรีที่ออกซฟอร์ดมาก่อน และหลังจากนั้นหนึ่งปีที่ผมได้ทำหลายๆแล้ว ผมต้องการกลับไปจบศึกษาด้านปรัชญาที่นั่น ผมพยายามสมัครเข้าไปที่วิทยาลัยเมอร์ตัน แต่ผมสอบไม่ผ่าน ผมต้องขอคุณวิทยาลัยเมอร์ตันมาก เพราะถ้าผมสอบไม่ตกแล้วผมก็คงจะไม่ได้สมัครที่วิทยาลัยวูล์ฟสัน ผมได้รับการสัมภาษณ์เข้าที่วูล์ฟสันในเดือนมกราคมปี ค.ศ. 1972 มันยังไม่มีอาคารใหม่ใน

นั้นเลย - อาคารซึ่งมีอยู่ในตอนนี้ - เบอร์ลินเป็นคนสำคัญมากในการก่อตั้งวิทยาลัย - แต่เป็นอาคารที่เป็นบ้านสองหลังแยกกันในถนนแบนเบอร์รี ผมมาถึงเพื่อสัมภาษณ์และก็รู้สึกประหลาดใจอย่างยิ่งโดยการเห็นคนที่ดูแลกระบวนการที่นั่น คือ ไอเซยา เบอร์ลิน ผมไม่รู้จักเขามาก่อน แต่เขาเป็นคนมีชีวิตชีวามากและพูดเกี่ยวกับความคิดในท่าทีที่น่าอัศจรรย์จากช่วงเวลานั้นผมก็รู้สึกประทับใจเขา

คุณพูดถึงการพูดของเขา - เขาเป็นนักพูดที่มีชื่อเสียง และข้อเขียนของเขา ก็เช่นกัน - หลายๆอย่างที่เรารู้ว่าเป็นข้อเขียนของเขา - แท้จริงมาจากการถอดความจากการพูด

ใช่ครับ เขาเขียนบางอย่างด้วยมือเมื่อยังหนุ่ม โดยเฉพาะชีวประวัติของมาร์กซ์ที่เขาร่างต้นฉบับด้วยมือ (ตัวต้นฉบับยังคงอยู่) แม้ว่าร่างต่อๆมาจะถูกบอกให้เขียนตาม แต่ในบั้นปลายของชีวิต และแน่นอน ช่วงแรๆของชีวิตเขา พูดอย่างเปรียบเทียบกับแล้ว เขาพูดให้เขียนไม่ใช่แค่ในผลงานทางวิชาการของเขาแต่จดหมายของเขาด้วย ดังนั้นคุณจะได้ยินเสียงพูดในนั้นอย่างมาก และสิ่งหนึ่งที่น่าอัศจรรย์เกี่ยวกับการบอกให้เขียนของเขาคือเขาสามารถบอกให้เขียนให้เป็นความเรียงที่แทบจะสมบูรณ์จากการเขียนที่แรกและปราศจากการเตรียมการ คนส่วนใหญ่เวลาพวกเขาบอกให้เขียนมักจะเริ่มอย่างผิดๆและมีโครงสร้างการเขียนที่มีไวยากรณ์ผิด แล้วต้องเริ่มเขียนใหม่ - เพื่อทำให้งานได้เป็นความเรียงอังกฤษธรรมดาๆ แต่นั่นไม่ใช่สำหรับเบอร์ลินเลย เรื่องนี้คุณสามารถบอกได้จากการอ่านจดหมายของเขา มันมาตรงๆในรูปแบบที่สมบูรณ์แล้วจากเครื่อง Dictaphone และมันน้อยมากที่ประโยชน์จะไม่มุ่งไปหาข้อสรุป

แต่การกำแบบนี้ก็นำไปสู่ผลจางที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่จำนวนมากซึ่งเป็นผลจางที่เขาใช้(การพูด)ในกิจกรรมเฉพาะต่างๆ และหลังจากนั้นมันก็ถูกทำเป็นหนังสือในทีหลัง

ใช่ครับ ผมไม่คิดว่าข้อเท็จจริงที่ว่าเรียงความของเขาที่ถูกสั่งให้เขียนตามมีอะไรที่พิเศษเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่ว่างานเขียนของเขาไม่ได้ถูกตีพิมพ์เผยแพร่ เบอร์ลินไม่ใช่คนที่มีสัญชาตญาณว่าจะต้องตีพิมพ์เผยแพร่อะไรออกมา เขาคิดว่างานของเขาไม่ได้ดีอย่างยิ่ง ไม่ได้สำคัญอย่างเฉพาะเจาะจง และผมไม่คิดว่าเขาถ่อมตน แต่เขาเชื่อแบบนั้นจริงๆ ความเรียงบางชิ้นของเขาซึ่งไม่ได้เผยแพร่ถูกร่างด้วยมือ และบางชิ้นถูกร่างโดยการเขียนตามที่บอก เขาเพียงแค่ไม่มีแรงกระตุ้นที่อยากจะทำตีพิมพ์เผยแพร่ซึ่งได้กลายเป็นสิ่งที่ฝังลึกอยู่ในวงวิชาการสมัยใหม่โดยความต้องการของอาชีพอย่างเลียงไม่ได้ - แรงกระตุ้นของอาชีพประเภทอย่างนี้ไม่ได้มีอยู่ในยุคนี้ ในยุคของเขาที่มีอาจารย์ที่ทรงคุณวุฒิจำนวนมากที่เผยแพร่ผลงานน้อย

ขึ้นหรือไม่เลย และไม่ได้ส่งผลเสียอะไรต่ออาชีพ เบอร์ลินก็เป็นหนึ่งในพวกเขาเหล่านั้น

ในการเข้าไปเกี่ยวข้องกับเบอร์ลิน คุณกลายเป็นเสมือนหมอดูงครกให้แก่งานที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ของเขาก่อนหน้านี้เช่นเดียวกับการเป็นคนที่จะช่วยปรับปรุงเชิงอรรถและโครงสร้างแบบวิชาการของบทความที่เขาได้เผยแพร่ออกมา

ใช่ครับ ผมทำทั้งสองอย่าง “หมอดูงครกของปัญญาชน” เป็นคำอธิบายที่ดี นี่เป็นคำอธิบายหนึ่งที่ผมมักจะใช้กับตัวเอง การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานที่ไม่เคยถูกเผยแพร่ก็เกิดขึ้นในวิวัตินี่ ในปี 1988 ไอเซียวางแผนพินัยกรรมฉบับใหม่ของเขาและเขาต้องการเลือกผมเป็นหนึ่งในสามหรือสี่คนของผู้รับผิดชอบอย่างเป็นทางการผู้ซึ่งจะต้องจัดการงานเขียนของเขาเมื่อเขาเสียชีวิต ผมถามเขาในตอนนั้นเลยว่า “ผมรู้สึกดีใจที่ได้ทำสิ่งนี้แต่ผมต้องการเห็นสิ่งที่ผมต้องไปจัดการ ผมสามารถมาและดูงานเขียนของท่านขณะนี้ได้ไหมเพื่อที่ผมจะสามารถเห็นสิ่งที่มีและถามคำถามต่างๆที่มันเกิดขึ้นกับผมเกี่ยวข้องกับเอกสารเหล่านี้ต่อท่าน ซึ่งผมไม่สามารถจะถามท่านได้แน่ถ้าท่านไม่อยู่แล้ว” เขาตอบว่าผมสามารถทำตามนั้นได้ ดังนั้นผมจึงใช้เวลาหลายวันอยู่ที่บ้านของเขา เริ่มต้นบนหลังคาจนยังถึงห้องเก็บของผลลัพธ์จากการมาทำคอนข้างทำให้ผมตกใจไปเลย มันมีงานเขียนที่นำต่อจรรยาจำนวนมาก ตั้งแต่เริ่มต้น เขาไม่โยนอะไรทิ้งไปเลย และในบรรดางานเขียนเหล่านี้ มีจำนวนมากที่เป็นงานที่เสร็จสมบูรณ์แล้วหรือจะเสร็จสมบูรณ์ซึ่งสำหรับผมแล้วมันดูดีและน่าสนใจเหมือนกับงานที่เขาได้ตีพิมพ์เผยแพร่ไปก่อน การคัดเลือกงานที่ได้ตีพิมพ์ดูจะมาจากงานที่มีคนกดดันเขาในสถานการณ์ต่างๆ หรือเข้าไปขอเมื่อเขาไปขึ้นพูดในปาฐกถาต่างๆ มากกว่ามาจากงานเขียนตัวมันเอง ดังนั้นผมจึงเริ่มต้นงานของการดิงงานเขียนทั้งหมดที่เขียนเสร็จสมบูรณ์แต่ยังไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่และเปลี่ยนมันไปสู่อารูปแบบหนังสือโดยมีคำชี้แนะของเขา มากเท่าที่ผมสามารถทำได้ขณะนี้เขายังมีชีวิตอยู่ (หนังสืออีกจำนวนมากต้องรอคอยตีพิมพ์เผยแพร่หลังจากที่เขาเสียชีวิตไปแล้ว)

ผมได้ทำมันมาแล้ว สิบห้าปีก่อนที่ผมจะกลายเป็นผู้รับผิดชอบผลงานของเขา ขณะที่ผมยังคงอยู่ที่วิทยาลัยวูล์ฟสันยังเป็นนักศึกษาระดับบัณฑิต ผมเริ่มต้นที่จะรวบรวมงานเขียนของเขาที่ตีพิมพ์/เผยแพร่ไปอย่างกระจัดกระจายเข้าไว้ด้วยกัน เบอร์ลินตีพิมพ์งานเขียนจำนวนมากในที่ที่เข้าถึงยากต่างๆ ในวารสารทางวิชาการ หรือหนังสือพิมพ์ต่างประเทศ หรือในที่อื่นๆ มันชัดเจนว่ามีความเป็นไปได้ที่จะรวบรวมงานเหล่านี้เข้าไว้ด้วยกัน และทำให้มันอยู่ในรูปเล่มก็ย่อมจะนำไปสู่ความสนใจของสาธารณะในวงกว้าง และในการทำแบบนี้งานของเขาจะกลายเป็นที่รู้จักมากขึ้น ในช่วงเวลานั้น ภารกิจแรกของผมคือการค้นหาสิ่งที่เขาเขียนและสิ่งที่เขาตีพิมพ์/เผยแพร่ มันไม่ง่ายเลยเพราะเขาไม่ได้รวบรวมไว้ ดังนั้นผมจึงเริ่มรวบรวมจัดทำบรรณานุกรมงานของเขาซึ่งผมตีพิมพ์/เผยแพร่ลงในนิตยสารของวิทยาลัย

วุฒิสัน และเมื่ออินเทอร์เน็ตมาถึงผมก็ตัดสินใจจะทำเว็บไซต์ที่เป็นฐานข้อมูลเกี่ยวกับทุกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเบอร์ลิน the Isaiah Berlin Virtual Library เว็บไซต์นี้รวบรวมบรรณานุกรมงานเขียนของเขาที่เพิ่มเติมขึ้น และยังมีรายการของบทความและหนังสืออีกหลายร้อยที่เกี่ยวข้องกับงานของเขา และสิ่งอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับเขา ผู้คนจะเห็นว่ามันมีประโยชน์

คุณพอจะช่วยให้ข้อมูลอย่างกว้างๆได้ไหมว่าหนังสือของเบอร์ลินที่เล่มแล้วก็ได้รับตีพิมพ์/เผยแพร่ในปัจจุบัน

มันขึ้นอยู่กับว่าคุณนับมันอย่างไร มีงานเล็กน้อยที่ปรากฏก่อนที่ผมจะไปเกี่ยวข้องกับ แต่มีเพียงหนังสือจริงๆเล่มเดียว คือเล่มที่เกี่ยวกับมาร์กซ์ - ถ้าคุณไม่นับหนังสือที่เขารวบรวมงานเขียนของนักปรัชญาในยุคภูมิธรรมอย่าง The Age of Enlightenment ส่วน Four Essays on Liberty และ Vico and Herder นั้นเป็นการรวบรวมความเรียง และยังมีความเรียงบางชิ้นที่ถูกเผยแพร่แยกออกมา ที่ชื่อดังที่สุดคือ The Hedgehog and the Fox การรวบรวมทั้งสองและงานเขียนที่แยกออกมาอิสระถูกรวบรวมไว้ในการปรับปรุงครั้งต่อมาของผม ผมได้ปรับปรุงหรือร่วมเรียบเรียงหนังสือสิบสามเล่มเกี่ยวกับความเรียง สิบสองเล่มได้ปรากฏเป็นรูปเป็นร่างแล้วตอนนี้ในการปรับปรุงฉบับใหม่ หนังสือฉบับปรับปรุงใหม่สี่เล่มตีพิมพ์ครั้งแรกด้วยตัวเบอร์ลินเอง และอีกสี่เล่มเกี่ยวกับจดหมายของเขา รวมทั้งหมดประมาณยี่สิบหรือสามสิบเล่ม แต่มันขึ้นอยู่กับคุณนับรวมฉบับปรับปรุงใหม่หรือไม่ อาจบอกว่าการอายุยี่สิบเล่ม เพราะฉบับปรับปรุงใหม่คนส่วนใหญ่ไม่ได้นับว่าเป็นหนังสือใหม่ กระนั้น ผมต้องพูดว่า บางส่วนของมันถูกเพิ่มเติมขึ้นมากกว่าต้นฉบับดั้งเดิม และมันก็รวมถึงส่วนประกอบที่เพิ่มเข้าไปอีกด้วย ดังนั้น มันเป็นยี่สิบเล่ม ที่รวมถึงสี่เล่มของจดหมายของเขา เล่มสุดท้ายเพิ่งเผยแพร่ออกมาเมื่อเร็วๆนี้

มาพูดถึงหนังสือเล่มแรกที่คุณเลือกเลย นั่นคือ Liberty ช่วยให้เราได้รู้จักหนังสือเล่มนี้หน่อย

มีการจัดการแสดงหนังสือครั้งหนึ่งสักแห่ง - ผมคิดว่าน่าจะเป็นที่ราชสมาคมวิชาการบริติช เป็นการแสดงหนังสือโดยสมาชิก เบอร์ลินตอนนั้นเป็นประธาน และมีคนถามเขาว่างานเขียนของเขาเล่มสำคัญที่สุดคืออะไร เขาบอกว่า ความเรียงสี่ชิ้นว่าด้วยเสรีภาพ ผมเห็นด้วยกับเขา หนังสือเล่มนี้ตีพิมพ์ครั้งแรกปี ค.ศ. 1969 และผมผลิตฉบับปรับปรุงเพิ่มเติมขึ้นในปี ค.ศ. 2002 และทำให้ชื่อเรื่องงายขึ้นจาก สี่ความเรียงว่าด้วยเสรีภาพ เป็น เสรีภาพ มันบรรจุข้อเขียนหลายๆของเขาเกี่ยวกับเสรีภาพและเรื่องอื่นๆ ที่อยู่ภายใต้ขอบเขตเดียวกัน และส่วนประกอบว่าด้วยพหุนิยม ซึ่งเป็นหนึ่งในความคิดหลักของเขา คุณค่าเหล่านั้นไม่อาจจะประเมินค่าได้ และยังมีข้อเกี่ยวกับเอกนิยัมซึ่งเขาต่อต้าน/ไม่เห็นด้วย - ความคิดที่ว่ามี

หนทางที่ถูกต้องเพียงหนึ่งเดียวในการใช้ชีวิต เอกนิยามถูกยกตัวอย่างโดยการเคลื่อนไหวอย่าง นานาซีและคอมมิวนิสต์ ซึ่งชาววิเคราะห์ไว้อยู่ในความเรียงชิ้นแรกจากสี่ชิ้น เสรีภาพ บรรจุแก่น ของฐานะ/ตำแหน่งแห่งที่ทางปัญญาของเขาอยู่ข้างในอย่างมาก เป็นสาระสำคัญเลย

ไม่ใช่ว่าเขาโด่งดังที่สุดจากความคิดเรื่องเสรีภาพสองแบบหรือ?

ก็อาจจะกล่าวอย่างนั้นได้ แม้ว่าผมเชื่อว่าคุณูปการของเขาต่อความคิดเรื่องพหุนิยม เริ่มล้ำหน้าไปกว่าความคิดเรื่องเสรีภาพสองแบบแล้ว ในชุมชนทางวิชาการ ยังคงมีความ สนใจอยู่ไม่น้อยต่อเสรีภาพสองแบบ ซึ่งยังคงสำคัญกระทั่งในทุกวันนี้ แต่ผมคิดว่าถ้าผมถาม ผู้อ่านที่ชาญฉลาดในวันนี้ว่าอะไรคือสิ่งที่ทำให้เขารู้สึกตื่นตาตื่นใจเกี่ยวกับเบอร์ลิน พวกเขา มักจะพูดถึงเรื่องพหุนิยม พหุนิยมเป็นทัศนคติว่าคุณค่าของมนุษย์ชั้นสูงสุดทั้งหลาย - กล่าว ก็คือ คุณค่าทั้งหลายที่เราแสวงหาเพื่อตัวมันเอง ไม่ใช่สิ่งภววิสัยที่เราแสวงหาเพราะมันจะนำไปสู่เป้าหมายที่รากฐานกว่าและลึกลงไปกว่า - โดยธรรมชาติแล้วมันแตกต่างกันอย่างลดทอน ลงไม่ได้ และมักจะขัดแย้งกัน และไม่สามารถเทียบวัดกันได้ หรือเทียบวัดในความหมายที่ว่า มีคุณค่าหนึ่งที่ยิ่งใหญ่กว่าที่เทียบวัดคุณค่าอื่นทั้งหมดอย่างเป็นจำนวน เช่น อรรถประโยชน์ นิยม - ซึ่งเป็นสิ่งที่นักอรรถประโยชน์นิยมถูกคาดหวังว่าจะต้องทำ นี่หมายความว่าความคิด ที่ว่าคุณสามารถสร้างชีวิตที่สมบูรณ์ที่คุณค่าทั้งหมดจะกลมเกลียวต่อกันและทำให้เกิดวิถีชีวิต ที่สมบูรณ์แบบเรียบง่ายเป็นความไม่คงเส้นคงวาในเชิงมโนทัศน์ มันไม่แค่ไม่สามารถไปถึงได้ และเพราะเหตุนี้ เบอร์ลินจึงกล่าวไว้ว่า คุณต้องสร้างพื้นที่ให้การจัดการทางการเมืองของคุณ สอดรับกับวิถีชีวิตมากมายที่แตกต่างกัน วิถีหนึ่งๆจะต้องมีสิทธิเท่าๆกับวิถีอื่นๆ มากกว่าที่ จะยึดยึดวิถีชีวิตเพียงหนึ่งเดียวให้จากบนลงล่าง กล่าวเช่นพวกคอมมิวนิสต์ต้องการที่จะ ทำ และนั่นจึงเป็นเหตุให้เสรีภาพ โดยเฉพาะเรื่องเสรีภาพเชิงลบ - ซึ่งหมายถึงการที่คุณไม่ ถูกคนอื่นขัดขวางจากการทำสิ่งที่คุณต้องการจะทำหรืออาจต้องการทำเป็นสิ่งที่สำคัญมาก มันให้พื้นที่กับวิถีชีวิตที่หลากหลายได้แบ่งบานและไม่ได้สนับสนุนให้ใครคนหนึ่งจะต้องเสีย สละเพื่อคนอื่น

และเสรีภาพเชิงบวกก็เข้ามาเกี่ยวข้องด้วยละ อย่างน้อยที่สุดกับบางรูปแบบที่คุณ เรียกว่าแนวทางแบบเอกนิยามของชีวิตทางสังคม สิ่งที่น่าอัศจรรย์คือที่ถูกต้อง เดียวในการมีชีวิต

ใช่ ก่อนข้างเป็นอย่างนั้น เสรีภาพเชิงบวกในแก่นสาระแล้วไม่ได้เป็นสิ่งที่แย่ ที่ จริงแล้ว เบอร์ลินระมัดระวังมากที่จะพูดว่ามันเป็นคุณค่าของมนุษย์ที่สากลเมื่อมันไม่ถูก นำไปทางที่ผิด - เขามักจะถูกเข้าใจผิดในประเด็นนี้และถูกมองว่าเป็นนักวิจารณ์รูปแบบของ เสรีภาพเชิงบวกทั้งหมด หนึ่งในความยุ่งยากมากมายก็คือ มันยากลำบากที่จะนิยามเสรีภาพเชิง

บวก เพราะอาจจะถกเถียงได้ว่าเขามีความคิดมากกว่าหนึ่งในเรื่องนี้ พูดโดยง่าย ๆ มันอยู่ที่ว่าใครเป็นจัดการเรื่องนี้ เสรีภาพเชิงลบเป็นคำถามว่ามีประจักษ์จำนวนเท่าไรเปิดอยู่ต่อหน้าคุณ ส่วนเสรีภาพเชิงบวกมีสาระสำคัญอยู่ที่ว่าใครเป็นคนตัดสินว่าจะต้องผ่านประตูไหน ความคิดที่ว่าคุณต้องการเป็นคนจัดการตัวคุณเอง - คุณไม่ต้องการให้คนอื่น ๆ มาทำการตัดสินแทนคุณ - แต่เบอร์ลินมุ่งเป้าการวิจารณ์ของเขาบนแนวคิดเฉพาะบางอย่างของเสรีภาพเชิงบวก เช่น ความคิดที่ว่าไม่มีสองตัวตนอยู่ในตัวเราแต่ละคน มันมีที่ตัวตน “จริง” “สูงกว่า” “มีเหตุผล” และตัวตนเชิงประจักษ์ที่เขานำส่งสาร ในทัศนะนี้ สิ่งที่เราต้องการหรือจำเป็นคือการให้ตัวตนจริงเป็นคนจัดการ ถ้าอย่างนี้ คุณยอมเข้าสู่ความคิดที่ว่าตัวตนแท้จริงสามารถถูกชี้นำโดยบางอำนาจที่สูงกว่าบางอย่าง (มักจะเป็นรัฐ) ซึ่งรู้ความต้องการ “ที่แท้จริงและเป็นภววิสัย” ของคุณดีกว่าตัวคุณเอง และจากนั้น ขั้นตอนต่อไป มันก็จะเป็นไปได้ที่จะพูดว่าเสรีภาพเป็นสาระสำคัญของการสยบยอมต่อรัฐ เบอร์ลินเรียกมันว่า “การทำให้ไม่มีตัวตน” และเขามีอะไรมากมายที่จะแย้ง มันเป็นทัศนะที่เป็นแบบอย่างโดยการอ้างของรูสโซที่ว่า บางครั้งเป็นเรื่องถูกต้องที่พลเมืองจะ “ถูกบังคับให้เป็นอิสระ”

หนังสือเล่มที่สองคือ *The Proper Study of Mankind* ซึ่งเรียบเรียงขึ้นเพื่อให้ความเรียงที่ดีที่สุดของเบอร์ลินรวมกันในหนึ่งเล่ม แน่แน่นอนว่ามันรวมตัวเลือกอื่นของผมนด้วย นั่นคือ *The Hedgehog and the Fox* และสามความเรียงจาก เสรีภาพ ดังนั้นความคิดจึงอยู่ที่การเลือกงานที่สำคัญที่สุดของเขาในหลาย ๆ แขนง มันยังรวมปรัชญา ประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา การศึกษานักเขียนรัสเซียศตวรรษที่สิบเก้า (สิ่งที่เป็นความสนใจหลักของเขา) คนร่วมสมัยของเขาสามคนที่เขาประทับใจเป็นการส่วนตัว และอื่น ๆ มันเป็นหนังสือที่ค่อนข้างหนา มีอยู่ถึง 650 หน้า ผมไม่คิดว่ามันเป็นหนังสือที่ควรจะอ่านจากหน้าแรกไปหน้าสุดท้าย ผมได้พูดไปแล้วในค่านำว่าผมแนะนำให้ผู้คนอ่านจากงานที่ไม่เป็นทางการก่อน ความเรียงส่วนตัวก่อนที่จะไปในงานที่เป็นเนื้อหาสาระมากขึ้น เป็นปรัชญามากขึ้น ผมคิดว่ามันจะเป็นประโยชน์แล้วสำหรับคนส่วนใหญ่ที่ต้องการอ่านแค่จำนวนหนึ่งและไม่ต้องการอ่านทั้งหมด

ดังนั้น ในทางหนึ่ง นี่คือนักหนังสือที่สามารถจะเริ่มอ่านสำหรับคนที่เพิ่งสนใจไอเซยา เบอร์ลิน

ใช่ครับ นั่นคือที่คิดไว้ ผมค่อนข้างเห็นด้วยว่ามันเหมาะกับนักอ่านทุกคน ผมคิดว่าสิ่งหนึ่งที่ยิ่งใหญ่เกี่ยวกับเบอร์ลินก็คือเขาไม่ใช่คนที่ถูกอ่านได้โดยนักวิชาการหรือนักศึกษาและผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ เขาพูดกับมนุษยที่มีสติปัญญาทุกคน ถ้าคุณไม่ได้มีความสนใจเกี่ยวกับปรัชญาเป็นการ หนังสือเล่มอื่นที่ผมเลือก - *Personal Impressions* - เป็นเล่มที่ดีเล่มหนึ่งที่น่าจะเริ่มอ่านได้เพราะมันย่อยและเข้าใจง่าย แต่ถ้าคุณเป็นคนที่ต้องการจริงจังที่ต้องการเข้าใจความคิดที่ครอบคลุมหลายอย่างของเขาแล้ว ผมคิดว่า ใช่เลยละ *The Proper Study*

of Mankind เป็นหนังสือที่ผมจะเริ่มต้นด้วย

เบอร์ลินใช้เวลาในชีวิตส่วนใหญ่ของเขาไปกับการอ่านไซโคม เขาจะเป็นคนที่มีความเข้าใจอย่างน่าอัศจรรย์ต่อวรรณคดีจำนวนมหาศาลในภาษาต้นทางต่าง ๆ

เขาเป็นนักอ่านที่ยิ่งใหญ่ และงานเขียนเขา (ซึ่งเก็บไว้ในห้องสมุด Bodleian ในออกซฟอร์ด) บรรจุเอาข้อความการจดโน้ตจำนวนมากซึ่งแสดงให้เห็นว่าเขาอ่านแต่ละบรรทัดอย่างระมัดระวัง แต่เขาก็ยังมีความสามารถที่จะซิบซอบเอาแก่นสารของหนังสือได้โดยปราศจากการอ่านแบบคำต่อคำ จากปากสู่ปาก นี่เป็นบางสิ่งที่สะท้อนความสามารถในการสนทนาของเขา เขาเป็นคนมีความสามารถ ดังที่ครั้งหนึ่ง เขาเขียนอธิบายไว้ในจดหมายว่า “เห็นรูปแบบของพรหม” กล่าวคือ เขาเห็นว่าคุณเป็นคนยังงี้ได้อย่างรวดเร็วเมื่อคุณได้พูดคุยกับเขา เขาสามารถเห็นว่านักเขียนเขียนอะไรในหนังสือได้อย่างรวดเร็วเช่นกัน และเมื่อเขาเขียนเกี่ยวกับคนที่เขารู้จัก ความสามารถเดียวกันนี้ก็ได้ออกมาเหมือนกัน เขาสามารถสื่อสารจุดยืนของคน แหล่งที่มาของโลกทัศน์ของพวกเขา - วิสัยมองโลกในแบบของพวกเขาอย่างคล่องแคล่วว่องไว นี่เป็นสิ่งที่น่าประทับใจเกี่ยวกับตัวเขา

มันจึงนำไปสู่หนังสือเล่มที่สาม Personal Impression ที่คุณเลือกมาพอดีเลย

หนังสือเล่มนี้มีการขยายความต่อจากฉบับล่าสุด(เป็นฉบับที่สาม) เพื่อเพิ่มรายละเอียดในประเด็นต่าง ๆ ที่เขาเขียนไว้ในสองฉบับแรก มันแสดงให้เห็นได้ชัดเจนว่าเขามีความสามารถในการเข้าอกเข้าใจผู้อื่น ในมุมมองเกี่ยวกับชีวิต ค่านิยมของพวกเขา และทัศนคติที่อาจจะแตกต่างจากเขาเป็นอย่างมาก และอันที่จริงอาจจะแตกต่างจากผู้อื่นอีกด้วย ซึ่งสิ่งที่คุณจะได้เห็นคือจิตรกรรมอันใจกว้างที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของผู้คนที่หลากหลายอย่างน่าทึ่ง ด้วยวิธีการเขียนหนังสือแบบนี้เอง ทำให้เขาแตกต่างจากเหล่านักเขียนที่ชอบหากินกับเหล่านักคิด นักเขียน และคนทั่ว ๆ ไป เพื่อสิ่งที่ไปด้วยกันได้กับความต้องการของพวกเขา คนเหล่านี้มักจะมองหาแต่สิ่งที่พวกเขาเห็นด้วย และสิ่งที่พวกเขาไม่เห็นด้วย ดังนั้นทุกสิ่งทุกอย่างจึงถูกกลั่นกรองผ่านโลกทัศน์ของพวกเขา สิ่ง que เบอร์ลินทำได้ดีคือการที่เขาทำตัวเองให้ว่างเปล่า ปราศจากอคติ และเข้าใจผู้อื่นที่มีคำอธิบายต่อโลกจากมุมมองของพวกเขาเอง มันเป็นความสามารถที่น่าทึ่งมาก และนอกจากจะเป็นประโยชน์อย่างแท้จริงต่อมวลมนุษยชนในการเข้าใจมนุษย์คนอื่น ซึ่งคุณจะเห็นได้ใน Personal Impressions แต่ยังเป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการด้วย เพราะมันทำให้เขาเป็นนักประวัติศาสตร์ความคิดผู้ปราดเปรื่อง การที่จะเข้าใจนักคิดสักคนหนึ่งอย่างถ่องแท้ คุณจำเป็นต้องใช้ความสามารถดังกล่าว และในการณ์นี้เอง ความสามารถนี้ของเขาก็ไม่ได้เป็นสองรองใครเลย

อย่างไรก็ตาม มันมีนัยบางอย่างที่สอดคล้องกับแนวคิดของเขา เพราะมันตรงกันกับแนวคิดของเขาในประเด็นเรื่องพหุนิยมในการที่จะสืบเสาะหาความแตกต่างของวิถีชีวิต รวมถึงค่านิยมที่แตกต่างและลงรอยกันไม่ได้

ใช่แล้ว ถ้าคุณชอบ คุณสามารถอ่านบทความของ Personal Impressions เพื่อเป็นกรณีศึกษาของแนวคิดพหุนิยมได้

จนถึงจุดนี้ เรากำลังพูดกันราวกับว่าเขาเป็นพ่อพระ แต่มีบางคนพบว่ามันดูเกินแบบตาตกอยู่ในบางความประทับใจที่เขามีต่อคนเช่นกัน

มันมีไม่เยอะมากหรอกใน Personal Impressions เพราะอย่างที่เขາได้อธิบายไว้ มันเป็นการรวบรวมบทสรสรรเสริญ จากการกล่าวอวยในงานศพ ข่าวมรณกรรม หรือความประทับใจของผู้คนที่เขาชื่นชม ฉะนั้นคุณจะไม่เห็นการถากถางเยาะนัยหรือ แต่คุณจะเจอเยาะหน่อยในจดหมาย ซึ่งปฏิเสธไม่ได้เลย เขาเป็นคนที่ไม่อ่อนข้อต่อคนที่มีบุคลิกทางศีลธรรมที่เขาไม่ยอมรับ เขาทำให้ตัวเองเป็นภาพแทนของผู้มั่งคั่งไปด้วย ‘แรงดึงดูดแห่งศีลธรรม’ ซึ่งเขามักจะแจกจ่ายให้ผู้อื่นอยู่เสมอ ผมไม่รู้จะนิยามอย่างไรไปมากกว่านี้ นอกเสียจากตั้งชื่อให้ แต่เมื่อเขาพบว่าคนอื่น ๆ แสดงท่าทีต่างพร้อย บกพร่องทางศีลธรรม หรือแสดงท่าทีอื่น ๆ ที่เขาเห็นว่าไม่เหมาะสม เขาจะเปิดพื้นที่เสรี - อย่างน้อยก็ในจดหมายส่วนตัวของเขา - ในการวิพากษ์วิจารณ์คนเหล่านั้น เขาเต็มใจที่จะตัดสินคนในแง่ลบ เขาบอกเสมอว่าคุณต้องเข้าใจก่อนที่จะกล่าวโทษใคร ซึ่งแน่นอน ผมหวังว่าทุกคนจะเห็นด้วย แต่บางคนรู้สึกว่าเขาพร้อมที่จะกล่าวโทษโดยไม่ต้องเข้าใจเลยด้วยซ้ำ เขามักจะเป็นที่เกลียดชังอยู่ลึก ๆ ของบางคน ซึ่งเห็นได้ว่ามีการกระทำที่ไม่ได้มาจากการใช้สติปัญญาในการคิดวิเคราะห์ แต่กลับใช้สัญชาตญาณแทน หรือคนอย่าง Hannah Arendt³⁰ นั่นเอง มันยากที่จะอธิบายให้สมเหตุสมผล แต่เห็นได้ชัดว่าเขามีร่างแห่งความเกลียดชังเล็ก ๆ ห่อหุ้มตัวเขาอยู่

ส่วนไหนของ Personal Impressions โดดเด่นที่สุดสำหรับคุณ?

ส่วนที่ น่าตะลึงที่สุด และผมคิดว่าใครก็ตามที่อ่านก็น่าจะคิดเช่นเดียวกัน คือส่วน

30 Hannah Arendt (14 ตุลาคม ค.ศ. 1906 – 4 ธันวาคม ค.ศ. 1975) นักปรัชญาการเมืองที่มีชื่อเสียงที่สุดในศตวรรษที่ 20 ครั้งหนึ่งเธอได้ชี้ให้เห็นว่าการปกครองแบบเผด็จการเบ็ดเสร็จนั้นไม่มีทางเกิดขึ้นมาได้หากขาดปัจจัยรองรับสำคัญอย่าง การสนับสนุนจากมวลชน

ที่เขาระลึกถึงการพบกับ Boris Pasternak³¹ และ Anna Akhmatova³² โดยเฉพาะในส่วนของ Anna ในปี ค.ศ. 1945 ทุกคนที่รู้เรื่องเกี่ยวกับเบอร์ลิน ย่อมรู้ว่าเรื่องราวของเขาในการไปเยือนรัสเซียช่วงที่สงครามโลกครั้งที่สองได้ยุติลง และเรื่องราวเกี่ยวกับกรุงมอสโกนั้นเป็นอย่างไร เขาได้ไปที่เลนินกราดราวสองสัปดาห์ และได้พบกับ Anna Akhmatova นางกวีผู้โด่งดัง เพื่อพูดคุยกับเธอหนึ่งคืน กระทั่งเช้าวันถัดมา เรื่องราวดังกล่าวและผลกระทบที่ตามมาต่อเขาและนั่นถูกร้อยเรียงด้วยการเขียนที่ตีเลิศ และเป็นอะไรที่น่าจับใจมาก มันเป็นส่วนที่ยาวที่สุดในหนังสือ และผมคิดว่าเป็นส่วนที่ดีที่สุดแล้ว

มันดูเหมือนเรื่องรักใคร่เลยนะ

มันเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรัก ก็ใช่ แต่ในเชิงปัญญา หรืออย่างน้อยก็ในเชิงที่ไม่ได้แสดงออกทางกายภาพ เขามักจะพูดเสมอว่า ผู้คนมักจะคิดว่าเขามีความสัมพันธ์เชิงชู้สาวกับเธอ เพราะเขาอยู่ที่นี่ทั้งคืน แต่เขายินกรานเสมอ และผมก็เชื่อเช่นนั้นว่า ‘ไม่มีอะไรมากกว่านั้น เธอนั่งอยู่ที่มุมห้อง ส่วนผมก็อยู่อีกฝั่ง และเราไม่เคยแตะต้องตัวกันเลย ผมไม่ได้จูบมือเธอด้วยซ้ำ’ แต่ถึงกระนั้น ความสัมพันธ์อันแนบแน่นบางอย่างก็เกิดขึ้นในวาระนั้น และเขาก็ได้กลายเป็นตัวแทนเชิงสัญลักษณ์สัก ๆ สำหรับเธอ ซึ่งมักจะปรากฏบ่อย ๆ ในบทกวีของเธอตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ในภายหลังที่เขาแต่งงาน เห็นได้ชัดว่าเธอเศร้า แต่ไม่ใช่ว่าเธอต้องการจะแต่งงานกับเขาหรอก แต่เห็นได้ชัดว่าเป็นเพราะเขาได้หยยศต่อความสัมพันธ์อันลึกกลับที่เธอคิดว่าทั้งคู่มีให้แก่กันและกัน

มีนักดนตรี หรือนักประพันธ์โดดเด่นใน Personal Impressions บ้างไหม? ดนตรีเป็นอะไรที่สำคัญมากสำหรับเบอร์ลิน

ดนตรีเป็นหนึ่งในสิ่งที่สำคัญที่สุดในชีวิตของเขาเลย มากกว่างานเชิงวิชาการของเขาเสียอีก เขามักจะพูดว่าความสัมพันธ์ส่วนตัวคือสิ่งที่สำคัญที่สุดในชีวิต - ‘ผู้คนที่อุมิทัศน์สำหรับผม’ อย่างที่ Karl Wolfskehl³³ บอกไว้ - ซึ่งผมว่าดนตรีก็น่าจะมีอยู่ในอันดับต้น ๆ

31 Boris Pasternak (29 มกราคม ค.ศ.1890 – 30 พฤษภาคม ค.ศ. 1960) กวี นักประพันธ์ นักแปลชาวรัสเซียเจ้าของผลงาน My Sister, Life (1917), The Last Summer (1934), Doctor Zhivago (1957) เขาถูกทางการของสหภาพโซเวียตสั่งห้ามรับรางวัลสาขาวรรณกรรมเมื่อปี ค.ศ. 1958

32 Anna Akhmatova (11 มิถุนายน ค.ศ. 1889 – 5 มีนาคม ค.ศ. 1966) กวีชาวรัสเซียมีชื่อเสียงที่สุดคนหนึ่งในศตวรรษที่ 20 ถูกเสนอชื่อให้รับรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรม มีผลงานเช่น Requiem (1935) แสดงถึงความน่ากลัวของลัทธิสตาลิน

33 Karl Wolfskehl (17 กันยายน ค.ศ. 1869 – 30 มิถุนายน ค.ศ. 1948) นักประพันธ์และกวีชาวเยอรมันเชื้อสายยิว มีผลงานเช่น Exul Poeta กับ Poetry and Exile Letters from New Zealand 1938-1948 และ Drei Welten

หรืออาจจะอยู่ในอันดับหนึ่งร่วมกันด้วย มีส่วนหนึ่งที่เป็นบทวิจารณ์ดนตรีของ มาร์ติน คูเปอร์ ในหนังสือ ซึ่งตัวเขาเองก็รู้จักนักดนตรี และนักประพันธ์เยอะเหมือนกัน อย่างเช่น Stravinsky³⁴ และเขาก็ตีมูลค่ากับการฟังดนตรีมาตลอด เขาอ้างว่าเขาได้ฟังดนตรีหลากหลาย และมากชั่วโมงที่สุดกว่าใครไหน ๆ เลย เขาเคยทำวงโอเปร่า The Royal Opera House ที่ Covent Garden และได้รู้อะไรเกี่ยวกับโอเปร่าเยอะแยะมากมาย - ซึ่งไม่ใช่แค่เฉพาะตัวโอเปร่าเท่านั้น แต่ยังรวมถึงผู้ที่ทำการแสดง และร้องโอเปร่าอีกด้วย เขาค่อนข้างมีอิทธิพลต่อรายการละครของ Royal Opera ในช่วงหลายปีที่เขาอยู่ที่นั่น เช่น กระบวนการผลิตละครของ Schoenberg³⁵ เรื่อง Moses and Aaron ดนตรีนั้นมีความสำคัญกับเขาอย่างยิ่งยวด แต่ไม่ใช่ในทางลึกลับซับซ้อนอะไร คลื่นวิทยุโปรดของเขาคือ Classic FM ไม่ใช่ Radio 3 แต่อย่างใด - หลายคนรู้สึกแปลกใจที่ได้รู้ - เพราะมันมีรายการเพลงที่เขาชอบเยอะ

เล่มที่สี่ของคุณคืออะไร?

เล่มที่สี่ของผมคือ The Hedgehog and the Fox ซึ่งมีอยู่ใน The Proper Study of Mankind เช่นกัน แต่มันเป็นหนังสือแยกที่ผมเลือกเป็นชิ้นแยกต่างหาก มันไม่เพียงเป็นหนึ่งในบทความที่โด่งดังของเบอร์ลิน เพราะการตั้งชื่อบทความอันชาญฉลาด แต่ยังถือได้ว่าเป็นบทความชิ้นหนึ่งที่โด่งดังของเบอร์ลิน บทความนี้ได้ทำให้เราารู้ในสิ่งที่เราไม่เคยพูดถึงกันมาก่อน อย่างเช่นความสนใจ และการรู้ลึกรู้จริงถึงนักเขียนรัสเซียแห่งศตวรรษที่สิบเก้า มันเป็นเรื่องเกี่ยวกับ ตอลสตอย และทักษะเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของเขา มันได้มอบเครื่องมือวิพากษ์แก่วัฒนธรรมโลก และชาวบริติช ซึ่งก็คือ ทฤษฎีการแบ่งขั้ว ที่ตอนแรกใช้แบ่งขั้วนักเขียน และจบด้วยการแบ่งขั้วมนุษย์ให้กลายเป็นเม่นและจิ้งจอก โดยที่เม่นนั้นแสวงหาในเอกวิสัยและเป็นเอกนิยมโดยธรรมชาติ ตามที่เราได้พูดคุยกันไปก่อนหน้านี้แล้ว ส่วนจิ้งจอกเป็นพหุนิยมโดยธรรมชาติ ที่เห็นว่าชีวิตนั้นเต็มไปด้วยความหลากหลาย และไม่คิด

34 Igor Stravinsky (17 มิถุนายน ค.ศ. 1882 — 6 เมษายน ค.ศ. 1971) เป็นคีตกวีดนตรีคลาสสิกสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 20 ชาวรัสเซีย สตราวินสกีเป็นคีตกวีคนหนึ่งที่ปฏิวัติแนวคิดทางดนตรีของคริสต์ศตวรรษที่ 20 อย่างสำคัญ อีกคนหนึ่งคือ อาร์โนลด์ เชินแบร์ก (Arnold Schoenberg) สตราวินสกีมีอิทธิพลอย่างสูงในด้านของแนวคิดเรื่องจังหวะที่ไม่ปกติที่เรียกว่า “อิเรกูลาร์ ริทึม” (Irregular Rhythm) แนวคิดทางด้านการใช้บันไดเสียงหลาย ๆ บันไดพร้อมกันที่เรียกว่า “โพลีโทนาลิตี” (Polytonality) และเป็นผู้หนึ่งในสองคนของกระแสนดนตรีที่เรียกว่า “นีโอคลาสสิก” (Neo-classicism)

35 Arnold Schoenberg (13 กันยายน ค.ศ. 1874 - 13 กรกฎาคม ค.ศ. 1951) นักแต่งเพลงชาวออสเตรีย สัญชาติอเมริกัน เป็นผู้คิดค้นระบบ Twelve Tone System คือ การนำเสียงดนตรีสูงต่ำ 12 เสียง มาเรียงต่อกันเป็นลำดับที่แน่นอน เป็นผู้นำด้านการเขียนทำนองเพลงที่มีความซับซ้อน ไม่มีบันไดเสียง (Atonal) เป็นงานดนตรีที่เล่นยาก และฟังยาก ผลงานของเขายังถูกปฏิเสธที่จะนำออกแสดงจากผู้กำกับวงและนักดนตรีอยู่เสมอ การประพันธ์ของเขามีความแตกต่างไปจากดนตรียุคคลาสสิกในยุคก่อนหน้านั้นเป็นอย่างมาก

ที่จะบังคับให้ความหลากหลายนั้นตกอยู่ภายใต้เอกภาพที่มีทัศนวิสัยเกี่ยวกับชีวิตว่าเป็นไปได้แค่ในทางเดียว หนังสือเล่มนี้โดดเด่นในหลาย ๆ ระดับ - ทั้งในเรื่องการสร้างทฤษฎีการแบ่งขั้ว และวิธีการในการปรับใช้ของเขา มันเป็นการวิพากษ์ที่ยอดเยี่ยมถึงข้อขัดแย้งในตัวเองของเจตคติที่ตอลสตอยมีต่อประวัติศาสตร์ พุดง่าย ๆ คือ เบอร์ลินแย้งว่าตอลสตอยเป็นจิ้งจอกโดยธรรมชาติที่เขียนอธิบายรายละเอียดของมนุษย์ได้อย่างปราณีต แต่รายละเอียดเหล่านั้นกลับไม่สามารถนำมาประมวลในทางไหนได้ แต่เขาก็ได้พยายามหารูปแบบใหญ่ ๆ มารองรับทฤษฎีที่เขาเสนอให้สมเหตุสมผลทั้งหมดมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานเหมือนกัน หรือแม้แต่ว่ากับคนๆ หนึ่งเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงไม่ได้ในทางประวัติศาสตร์ก็ด้วย เขาพลาดในส่วนของการแบ่งแยกนี้เอง เขาไม่สามารถประนีประนอมทั้งสองขั้วนี้ได้ และในที่สุดก็จับที่ตัวแทนของความแตกหัก นั่นคือสิ่งที่อธิบายไว้ได้น่าประทับใจมาก นอกจากนั้นยังมีเนื้อหาเกี่ยวกับตัวแทนบุคคลอย่าง โจเซฟ เดอ เมสเทอร์- นักเขียนฝ่ายขวาชาวคาทอลิกผู้ซึ่งเบอร์ลินได้เขียนถึงในที่อื่น ๆ ด้วย - และนำมาอธิบายประกอบไปกับตอลสตอยได้อย่างน่าสนใจเลยทีเดียว มันโด่งดังมากโดยเฉพาะในส่วนเปิด ที่เบอร์ลินได้เรียงรายชื่อผู้ที่เขาพิจารณาว่าเป็นเม่น และจิ้งจอกไว้ และในส่วนท้าย ที่วาดภาพตอลสตอยเป็นตัวแทนของความโศกเศร้าได้อย่างจับใจ ‘ผู้เดียวดายในเกือบทุกทาง เขาคือความน่าเศร้าในเหล่านักเขียนที่แท้จริง ชายแก่นาถาผู้เกินกว่าความอาทรของมนุษย์จะเหยียวยา เดินท่องไปด้วยดาที่มีดบาดในเมืองอุดมคติ’ มันเป็นส่วนการเขียนที่น่าอัศจรรย์มาก มันมีทั้งหมด 90 หน้าในฉบับใหม่ สั้น ๆ แต่ทรงพลังมาก

ผมพอจะเห็นแล้วว่าทำไมจึงจอกถึงเป็นตัวแทนของคนฉลาดที่มองเห็นความซับซ้อนของชีวิตและเป้าหมายต่างๆที่ไปด้วยกันไม่ได้ แต่เลือกที่จะแช่ตัวลงไปในส่วนย่อยของชีวิตโดยไม่พยายามที่จะหากฤษฎีช่วย ๆ ครอบคลุม แต่ทำไมเม่นจึงเป็นตัวแทนของเอกนิยมด้วย?

ชื่อหนังสือมันได้มาจากบรรทัดหนึ่งในบทกวีกรีกโบราณของอาคิลลีสที่ว่า ‘จิ้งจอกรู้หลายสิ่ง แต่เม่นรู้หนึ่งสิ่งใหญ่’ ซึ่งมีข้อพิพาทอยู่ว่าจริง ๆ แล้วควรตีความว่าอย่างไร แต่โดยปกติแล้วมันจะตีความง่าย ๆ ว่าเม่นตอบสนองต่อการคุกคามหลากหลายรูปแบบของจิ้งจอก และเช่นเดียวกันกับจากสิ่งอื่น ๆ ด้วยการม้วนตัวเป็นลูกบอล มันใช้แค่เคล็ดลับนี้เคล็ดลับเดียวแหละ นี่จึงเป็นสิ่งที่สามารถนำมาอุปมาอุปมัยได้กับใครบางคนที่ดีความทุกอย่างที่เขาค้นพบในชีวิตด้วยการทำให้เป็นวาระปัญหาเดียว - ผู้คลั่งไคล้สภาพปัญหาเชิงเดียว

แล้วหนังสือเล่มที่ห้าล่ะ?

มันออกจะดูหลงตัวเองนิดนึง เพราะหนังสือที่ผมเลือกคือหนังสือที่ผมเป็นบรรณาธิการเอง ซึ่งบอกแค่นี้ก็น่าจะเพียงพอแล้ว ผมว่ามันมีอะไรที่ควรค่าแก่การอ่านอยู่ นี่คือนิยายที่ผมให้วุ่นหลาย ๆ ท่านให้เขียน ‘ความประทับใจส่วนตัว’ แต่เขียนในอีกแนวทางหนึ่ง อย่างที่ไอเซยาได้เขียนใน Personal Impression เกี่ยวกับคนทั่วทุกสารทิศ และได้เห็นว่าแนวคิดของพวกเขา ผมต้องการให้คนจากทั่วทุกสารทิศเขียนเกี่ยวกับเบอร์ลิน ในมุมมองในมุมมองที่แตกต่างกันไปของพวกเขาบ้าง ซึ่งมุมมองเหล่านั้นก็แตกต่างกันมากจริง ๆ ครั้งหนึ่งเซอร์ซิลเคยคุยกับเออร์วิง เบอร์ลินตลอดช่วงมือกกลางวันโดยเข้าใจผิดว่าตนกำลังคุยกับไอเซยา เบอร์ลินอยู่ ซึ่งเบอร์ลินก็เคยได้กล่าวถึงเหตุการณ์สองเบอร์ลินดังกล่าวไว้ว่า ‘มันมีความจริงเกี่ยวกับเรื่องนี้หลายเวอร์ชันมาก ซึ่งก็จริงทั้งหมดแหละ’ ผมรู้สึกเหมือนกันกับกรณีของไอเซยา เบอร์ลินนะ ตัวเขามีหลากหลายเวอร์ชันมาก เพราะมันถูกมองผ่านมุมมองของหลาย ๆ คนที่เขาได้พบเจอ ซึ่งมันก็จริงทั้งหมดในมุมมองของคนเหล่านั้นแหละ หนังสือเล่มนี้มีสองส่วนหลัก ๆ ส่วนแรกนั้นเขียนโดยคนที่รู้จักไอเซยาเป็นการส่วนตัว และส่วนที่สองนั้นเขียนโดยคนที่ไม่ได้รู้จักเขาเป็นการส่วนตัว แต่รู้จักตัวเขาผ่านงานของเขา ผู้เขียนในส่วนที่สองนั้นสำคัญสำหรับผม เพราะพวกเขาจะเขียนเกี่ยวกับเบอร์ลินในบทบาทของผู้วิจารณ์ซึ่งถ้าคุณไม่ได้รู้จักเขาเป็นการส่วนตัว คุณจะไม่รู้เลยว่าเขาคิดยังไง เขาเป็นผู้ที่มีอิทธิพล และอำนาจในการสรรสร้างอดีตไปจนตาย ผมก็อยากจะคิดว่ามันไม่จริงหรอก สิ่งที่ได้จากการเขียนถึงเบอร์ลินผ่านการรู้จักเขาเพียงงานเขียนเป็นอะไรที่ทรงพลังในการสร้างแรงบันดาลใจ และค่อนข้างเป็นกลางในการรู้จักเขาในฐานะคน ๆ หนึ่ง ซึ่งแน่นอนว่ามีส่วนช่วยเหลือเป็นอย่างมาก ฉะนั้นแล้ว สิ่งที่มีอยู่ตอนนี้คือหลากหลายเรื่องราวที่ร้อยเรียงมาจากการรู้จักเขาในฐานะตัวบุคคล และนักเขียนคนหนึ่ง นอกจากนั้นยังมี ของหวาน ดบท้ายด้วย - บทความค่อนข้างพิเศษที่เขียนโดยพ่อของเขา เป็นชิ้นที่ยาวพอสมควร - จำนวน 50 หน้า เมเนเดลพ่อของเขาเกรงว่า ถ้าเขาไม่เขียนอะไรบางอย่าง ความเป็นยิวของเขาคงหายไปอย่างแน่แท้ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะครอบครัวของเขาส่วนใหญ่ถูกสังหารโดยนาซีในริกา ปี ค.ศ. 1941 เหลือญาติผู้รอดชีวิตน้อยมากในเหตุการณ์ครั้งนั้น ฉะนั้น เมเนเดลจึงเล่าเรื่องราวของครอบครัวเขา ตั้งแต่แรกเริ่มกระทั่งขณะที่เขาเขียนเสร็จ มันเป็นเรื่องราวที่น่าอัศจรรย์ใจและโดดเด่นน่าจดจำมากของหนังสือเล่มนี้

หนังสือเล่มนี้มีทุกอย่างรวมถึงคนที่ไม่ชอบเขาด้วยหรือเปล่า?

ส่วนที่น่าจะใกล้เคียงที่สุดน่าจะเป็นส่วนของเจนนีเฟอร์ โฮล์มส์ ผู้เคยเป็นบรรณาธิการร่วมให้หนังสือรวมจดหมายชุดที่สองของเขา Enlightening ส่วนที่เธอเขียน

มีชื่อว่า 'Isaiah Berlin on Himself' ในช่วงที่เธอเป็นบรรณาธิการนั้น เธอได้เรียนรู้เกี่ยวกับตัวเขาในบางส่วนที่คุณได้เอ่ยถึงก่อนหน้านี้อ ส่วนที่เขาปากเสีย ถากถางคนอื่น - และด้วยเหตุผลอื่น ๆ ฉะนั้น ในส่วนนี้จึงมีการวิจารณ์เขาค่อนข้างหนักอยู่ แต่อย่างไรก็ตาม ต้องพูดว่าความโดดเด่นในด้านการแสดงอารมณ์นั้นมีอยู่บ้าง แต่แกนหลักของหนังสือที่โดดเด่นก็ยังคงเป็นการสรรเสริญอยู่ดี ถ้าคุณรู้สึกกระแะระคาย ผมจะไม่แนะนำให้คุณอ่านหนังสือเล่มนี้

คุณรู้จักไอเซยา เบร์ลินพอ ๆ กับคนอื่น ๆ อะไรคือความประทับใจของคุณต่อเขาในฐานะคน ๆ หนึ่ง?

ผมไม่คิดว่าผมรู้จักเขาดีเหมือนกับคนอื่น ๆ ผมรู้จักเขามานาน - ยี่สิบห้าปี - แต่ส่วนใหญ่จะเป็นการร่วมงานกัน อย่างไรก็ตาม ผมก็มีสิ่งประทับใจมาก ๆ เกี่ยวกับเขาอยู่ ซึ่งก็คือการที่เขาเป็นคนที่ไม่ค่อยเหมือนใครคนอื่นที่ผมรู้จัก และส่วนใหญ่ก็หมายถึงในทางที่ดี เขาสามารถทำให้คำถามทางปัญญาเป็นสิ่งที่สำคัญ มีชีวิตชีวา และน่าตื่นเต้นได้ เพียงแค่เขาพูดเกี่ยวกับคำถามเหล่านั้น เขาดูเหมือนเด็กตัวเล็ก ๆ ที่เปี่ยมสุขไปกับของเล่นใหม่ ๆ หรือการค้นพบอะไรใหม่ ๆ เขาทำให้หน้าที่การงานของเขาดูน่าตื่นเต้นด้วยแนวคิดต่าง ๆ กระทั่งวาระสุดท้ายของชีวิต และเมื่อเขาต้องอภิปรายเกี่ยวกับแนวคิดของเขา เขามักทำได้ดีมากในบทสนทนานั้น ๆ มันเป็นเรื่องที่ชวนหลงใหลมาก นั่นเป็นเพียงด้านหนึ่งเท่านั้น แต่ผมนับถือเขาอย่างมากในฐานะที่เขาเป็นมนุษย์ผู้ซื่อตรง เขาเป็นคนอบอุ่น เขาให้ความสนใจคุณเมื่อคุณคุยกับเขา ในระดับที่ทำให้คุณเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับชีวิตเขาเลย ณ ขณะนั้น รวมถึงสิ่งที่คุณคิดและพูด เขาก็ให้ความสำคัญด้วย มันเป็นความสามารถในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ยอดเยี่ยมมาก เขาเป็นอัจฉริยะในด้านการเป็นมนุษย์ และในด้านอื่น ๆ อีกมากมายในแบบที่ผมไม่เคยเห็นใครเป็นมาก่อน ผมตระหนักได้ทันทีตั้งแต่ครั้งแรกที่ผมพบเขาเลยว่า เขาเป็นคนที่มิอะไรพิเศษ คนที่ผมคิดว่าโชคดีมากที่ได้เจอ และในเวลาต่อมา ก็เป็นคนที่ผมรู้สึกได้ว่า นับเป็นบุญที่ได้ช่วยเขาเล็กน้อย เพื่อที่ตัวของเขา และความคิดของเขา จะเป็นที่รู้จักมากขึ้น และเข้าถึงได้ง่ายขึ้นกว่าแต่ก่อน

ที่มาของหนังสือเล่มนี้

ผม ชยวงกูร และธรณ์เทพ เป็นนิสิตร่วมชั้นปีเดียวกันของคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เราออกจะมีทางเดินชีวิตที่คล้ายคลึงกันอยู่บ้างนั่นก็คือ ผมใช้เวลาเว้นว่าง (Gap Year) หาความหมายให้กับชีวิตและฝึกทักษะภาษาอังกฤษที่อินเดียเกือบปี ซึ่งทำให้ผมเข้าเรียนมหาวิทยาลัยช้ากว่าคนรุ่นราวคราวเดียวกัน ชยวงกูรเป็นนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก่อนที่จะเข้ามาเรียนคณะรัฐศาสตร์ และธรณ์เทพเป็นนิสิตคณะสัตวแพทยศาสตร์ก่อนที่จะมาเรียนที่คณะนี้ เราทั้งสามคนแสวงหาและตั้งคำถามลองผิดลองถูกต่อประเด็นสังคมและการเมืองที่ตีมาตั้งแต่ก่อนที่จะเข้าเรียนที่คณะนี้

การที่คนที่มีความสนใจอะไรบางอย่างร่วมกันย่อมไม่แปลกที่พวกเขาจะมารวมตัวกันและสร้างความหมายบางอย่างร่วมกัน เราทั้งสามคนก็เช่นกัน เมื่อขึ้นปีที่สอง ผมและธรณ์เทพได้สมัครเป็นสมาชิกสภานิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งธรณ์เทพได้เป็นสมาชิก

สภานิสิตสามัญ ส่วนผมเป็นประธานสภานิสิต ภายหลังจากขงยงกูรได้เข้ามาเป็นกรรมการฝ่าย พิทักษ์สิทธิมนุษยชนและฝ่ายพิทักษ์ความปลอดภัยของสภานิสิตด้วย

เราทั้งสามคนพยายามอย่างต่อเนื่องในการตั้งคำถามและเสนอความเป็นไปได้ ต่างๆในการพัฒนาคณะและมหาวิทยาลัยโดยรวม ซึ่งแน่นอนว่าการเรียนที่คณะรัฐศาสตร์ ช่วยทำให้เรามีมุมมองและวิถีคิดที่กว้างจากเดิมมากขึ้น ทั้งยังเมื่อได้เข้าสู่โลกทฤษฎีและ โลกปฏิบัติก็ทำให้เกิดความคิดเชิงสร้างสรรค์อีกมากซึ่งเราเชื่อว่าการเข้ามาของทำงานใน ตำแหน่งแห่งนี้ น่าจะได้รับใช้เพื่อนนิสิตและมหาวิทยาลัยมากกว่าที่แล้วๆมา

อย่างไรก็ดี ฆะตกรรมของเราก็ต้องหันเหมาเผชิญในสิ่งที่คล้ายๆกันอีกครั้งคือการ เป็นเหยื่อ “อธรรม” จากการที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้มีคำสั่งปลดเราออกจากตำแหน่ง เพราะการกระทำและเหตุผลของเราที่แตกต่างจากคนอื่นในการแสดงความเคารพต่อพระ มหากษัตริย์ โดยเราทำตามที่พระมหากษัตริย์พระองค์นั้นประสงคิให้ทำตาม นั่นเป็นสิ่งที่ ปวดรวดร้าวเราอย่างมาก ไม่ใช่เพียงเพราะว่านี่คือการสมรู้ร่วมคิดในการทำลายตัวผม และ ขบวนการคนที่มีความเห็นแตกต่างในมหาวิทยาลัยเท่านั้น แต่ยังเป็นการทำให้อิสัยทัศน์ใหม่ๆ ไม่สามารถที่จะนำเสนอได้ ไม่สามารถที่จะมีปากเสียงและทำให้เป็นรูปธรรมได้ นี่จะหมาย ถึงการที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ทำร้ายตัวเองก็ไม่ปาน

ที่กล่าวมานี้ยังไม่ได้กล่าวถึงช่วงที่มีความสำคัญซึ่งเป็นที่มาของหนังสือเล่มนี้นั่นก็คือ ก่อนที่จะมีการตัดสินใจโทษเราโดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเพิ่งประกาศเมื่อวันที่ 22 มกราคม 2561 นี้เองหลังจากที่เราอุทธรณ์ผ่านคณะกรรมการที่มีนายธงทอง จันทรางศุ เป็น ประธานไปก่อนหน้า 4 เดือน เราได้ทำงานต่อไปโดยไม่ต้องการให้เกิดความสะดุด นอกจาก ส่วนงานของฝ่ายต่างๆในสภานิสิตและการรับใช้เพื่อนนิสิตแล้ว ส่วนหนึ่งที่เรามีความกังวล มากคือ วิสัยทัศน์ในการก้าวเดินต่อไปของสภานิสิต ของมหาวิทยาลัยและของสังคมไทย

ปัญหาต่างๆเช่น กระแสแรงงานอพยพ การกลับมาเรื่องอำนาจของชาตินิยมฝ่าย ขวา หรือการไม่มีความอดทนอดกลั้นต่อความคิดและศาสนาที่แตกต่าง ไม่ได้ไกลตัวจากเรา อีกแล้ว โลกทั้งใบมีความคล้ายคลึงกันมากขึ้น และแม้ี่ถึงจะยังคงไกลๆอยู่บ้างในบางประเด็น แต่ในที่สุดเราต้องเผชิญกับมัน บทบาทของสภานิสิตก็ดี ของมหาวิทยาลัยก็ดี หรือต่อสังคม ไทยทั้งหมดก็ดีเป็นสิ่งที่ต้องได้รับพลังทางปัญญาอย่างมหาศาลเพื่อจะจัดการกับปัญหาเหล่านี้ และสร้างสันติสุขแก่มวลมนุษย์โดยรวม

ดังนั้นในช่วงเวลาก่อนการจะตัดสินใจโทษ เราจึงได้เริ่มที่จะแสวงหางานของนัก คิดนักเขียนที่น่าจะช่วยกระตุ้นให้เกิดแง่มุมทางความคิดของสังคมไทย โดยจะแปลมาสู่ภาษา ไทย ขึ้นหนึ่งซึ่งสะดุดตาที่สุดคือ งานของนักปรัชญาอังกฤษไอเซยา เบอร์ลิน เพราะงานเขียน ของเขาจะมีความสำคัญมากยิ่งขึ้นทุกทีในโลกที่ซับซ้อนของเรา นอกจากเหตุผลนี้แล้ว เรา พบว่างานเขียนของเบอร์ลินไม่เคยแปลเป็นภาษาไทยมาก่อนเลย เราจึงคิดว่านี่น่าจะมีส่วน

ชี้แผนที่ชุมทรัพย์ทางปัญญาขุมใหญ่ให้แก่ผู้สนใจในอนาคตอีกด้วย

งานของเบอร์ลินยังโยงไปหานักปรัชญาสาขาศิลปะของเขาก็คือหลายคนที่น่าสนใจแต่ยังไม่เป็นที่ศึกษาเท่าไรในสังคมไทย เช่น John Gray และ Michael Ignatieff เป็นต้น

ความเรียงสามชิ้นของไอเซยา เบอร์ลิน ที่เราเลือกมา เป็นความเรียงขนาดสั้น เป็นการแนะนำให้ผู้อ่านได้รู้จักความคิดของเขาในเบื้องต้น ส่วนงานเขียนที่เป็นเลิศของเขาอีกหลายชิ้น เราได้แปลความเห็นบรรณาธิการของเขาต่อหนังสือที่ดีที่สุดของเบอร์ลินให้ผู้อ่านได้อ่านและเผื่อจะไปลิ้มรสงานเหล่านั้น

จริงๆ แล้วหนังสือเล่มนี้ควรจะเสร็จตั้งแต่ต้นเดือนกันยายน เพื่อประเดิมทำแจกเป็นหนังสือในโอกาสวันเกิดของผมในปี 2560 (10 กันยายน) และธรณ์เทพ มณีเจริญ (12 กันยายน) อย่างไรก็ตาม การตัดสินใจของมหาวิทยาลัยต่อเราและเพื่อนอีก 5 คน เราต้องทำใจต่อความเสียหายนี้ ยังต้องเตรียมเอกสารในการสู้คดีในชั้นอุทธรณ์ จึงออกไม่ทันวันเกิดหรือภายในเดือนเกิดของเราสองคน เราเข้าใจว่า อย่างไรในที่สุดหนังสือเล่มนี้ก็ออกทันพอที่จะฉลองให้กับชายงูในเดือนเกิดของเขา (2 พฤศจิกายน) แต่คณะกรรมการอุทธรณ์ของมหาวิทยาลัยที่นำโดย นายธทอง จันทรางศุ เป็นประธาน ก็เลื่อนการตัดสินอุทธรณ์เรื่อยๆ จนเพิ่งมาตัดสินเอาในไม่กี่วันก่อน

หลังจากช่วงคำตัดสินลงโทษ จนถึงการรอฟังการณาอุทธรณ์ที่ยื้อไปอย่างยืดยาว จนการตัดสิน นอกจากภายในมหาวิทยาลัยแล้ว เรายังได้เห็นการใช้อำนาจของผู้มีอำนาจในสังคมทำลายล้างฝ่ายตรงข้ามและคนคิดแตกต่างอย่างที่ไม่เคยจะคาดคิด นั่นนอกจากจะทำให้เราเห็นความสำคัญของความเรียงเล็กๆ ทั้งสามชิ้นแล้วว่าเหมาะสมมากแค่ไหนกับสังคมไทย ยังเป็นแรงขับเคลื่อนที่ทำให้เรามีโครงการแปลร่วมกันอีกหลายชิ้นตามมาด้วย เพื่อสร้างพลังทางปัญญาให้สังคม จนมาก่อตั้ง “สำนักพิมพ์สำนักนิสิตสามย่าน” ซึ่งประเดิมผลงานชิ้นนี้เป็นชิ้นแรก และจะมีอีกหลายชิ้นตามมา ขอให้ติดตามชม

ด้วยไมตรีจิต

เบตวิทย์ โชติภัทร์ไพศาล

คำขอบคุณ

The publishers wish to thank the Trustees of the Isaiah Berlin Literary Trust and Henry Hardy for permission to publish the translations in this volume.

หนังสือเล่มนี้จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้เลย หากไม่ได้รับคำแนะนำและความกรุณาจาก ดร.เฮนรี ฮาร์ดตี (Henry Hardy) บรรณาธิการหนังสือและผู้จัดการมรดกงานเขียน (literary executor) ของไอเซยา เบอร์ลิน นอกจากนี้ที่ท่านให้อนุญาตเราแปล ช่วยให้คำแนะนำเกี่ยวกับชื่อหนังสือจนถึงความเรียงที่เลือกมา ยังมอบข้อมูลและวัตถุดิบเกี่ยวกับเบอร์ลินทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับหนังสือให้อีกจำนวนมาก ขอขอบคุณภาพปกจาก เจมส์ เฟอร์กูสัน (James Ferguson) ศิลปินซึ่งวาดภาพให้กับหนังสือพิมพ์ Financial Times ดร.ฮาร์ดตี โทรศัพท์ติดต่อกับศิลปินโดยตรงเพื่อขออนุญาตนำภาพเป็นภาพปกหนังสือ ขอขอบคุณ พีพีซล ดุงรงค์วิน นิสิตปริญญาโท ภาควิชาปรัชญา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ช่วยรับอาสาเป็นบรรณาธิการแปลให้ พีพีซลหรือพีไอเอ็มมีส่วนอย่างสำคัญทำให้ความเรียงสามชิ้นอ่านเข้าใจมากขึ้นและแก้ไขด้วยความอดทนและเมตตา

ต้องงานแปลของหน้าใหม่อย่างเรา ความดีความชอบส่วนใหญ่ถ้าเกิดขึ้นจากหนังสือเล่มนี้ล้วนมาจากอุตสาหกรรมและความกรุณาของพี่ ขอขอบคุณพีดีศ- กษิติศ อนันท์นาทร อดีตสารานุกรมปาจารย์สารที่ได้แนะนำการตั้งชื่อปกให้ ขอขอบคุณศาสตราจารย์ ดร.โสรัจจ์ หงส์ลดารมภ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชานวิปปี้ ทัดแก้ว สำหรับคำแนะนำเรื่องสำหรับการถ่ายเสียงชื่อ “Isaiah Berlin” เป็นไทย ขอคุณ เหมย- ปิยะธิดา พชรศิริสิทธิ์ เพื่อนนิสิตคณะรัฐศาสตร์ที่ร่วมเป็นร่วมตาย ช่วยเหลือแก้ไขบทความในตอนเริ่มต้น เดวิด-เอกมงคล จินแสง นิสิตคณะรัฐศาสตร์ปีที่1 ตัง - ภาวัต อัครพิพัฒนา นิสิตคณะวิทยาศาสตร์ปีที่1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ช่วยตรวจบางส่วนในความเรียง ปณต ศรีโยธา สำหรับการช่วยหาข้อมูลในเชิงอรรถ ขอคุณ ศิรดา สื่อไพศาล นิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ช่วยจัดภาพหน้าปกและจัดรูปเล่ม

ขอขอบคุณอาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์ที่เขียนคำอนุโมทนาให้ และอาจารย์พิชญ์พงษ์สวัสดิ์ จากคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเขียนคำนำหนังสือเล่มนี้

สุดท้าย ขอขอบคุณ ดร.เฮนรี ฮาร์ดี อีกครั้งที่ได้ร่วมลงนามพร้อมกับนักวิชาการปัญญาชนอีกหลายร้อยคนทั่วโลกเพื่อขอร้องให้มหาวิทยาลัยยุติคำสั่งลงโทษนี้แก่เราและเพื่อนสมาชิกสภานิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทั้ง 8 คน ไม่ว่าจะเป็ผลหรือไม่ มันก็ช่วยให้เราเข้าใจได้ว่า มิตรภาพทางวิชาการ หรือมิตรภาพแห่งมวลมนุษย์ข้ามพรมแดน นั้นมีอยู่จริง และเราจะส่งเสริมและทำตัวเป็นมิตรภาพต่อผู้ถูกกดขี่จริงแก่ตลอดไป

ขอขอบคุณ มา ณ ที่นี้
เนติวิทย์ โชติภัทร์ไพศาล
ชยางกูร รสธอนัน
รสนันเทว มณีเจริญ

ประวัติผู้เขียน

ไอเซยา เบร์ลิน เกิดในกรุงริกา ซึ่งปัจจุบันเป็นเมืองหลวงของประเทศลัตเวีย ใน ปีค.ศ. 1909 ครอบครัวของเขาย้ายไปอยู่ที่ประเทศรัสเซียเมื่อเขาอายุ 6 ขวบ และที่เมืองเปโตรกราด ปีค.ศ. 1917 เบร์ลินได้เห็นเหตุการณ์ปฏิวัติทั้งสองครั้ง ทั้งการปฏิวัติสังคมนิยมประชาธิปไตย และเหตุการณ์ปฏิวัติบอลเชวิก ในปีค.ศ. 1921 เขาและพ่อแม่อพยพไปอยู่ที่ประเทศอังกฤษ เบร์ลินเข้ารับการศึกษที่โรงเรียนเซนต์ปอลในกรุงลอนดอน และวิทยาลัยคอร์ปัส คริสตีมหาวิทยาลัย อ็อกซฟอร์ด นอกเหนือจากการเข้าร่วมรับใช้ในสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยประจำอยู่ที่กรุงนิวยอร์ก วอชิงตัน มอสโคว และเลนินกราด เขาเป็นอาจารย์ที่มหาวิทยาลัยอ็อกซฟอร์ด เบร์ลินดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ซิชิลีด้านทฤษฎีการเมืองและสังคม (Chichele Professor of Social and Political Theory) เป็นประธานผู้ก่อตั้งวิทยาลัยวูล์ฟสัน มหาวิทยาลัยอ็อกซฟอร์ด เขายังดำรงตำแหน่งประธานของบริติชอะคาเดมี (British Academy) อีกด้วย งานของเขาที่ได้รับการตีพิมพ์เช่น Karl Marx, Russian Thinkers, Concepts and Categories, Against the Current, Personal Impressions, The Crooked Timber of Humanity, The Sense of Reality, The Proper Study of Mankind และ The Soviet Mind เบร์ลินได้รับรางวัลเยรูซาเล็ม (Jerusalem Prize) สำหรับการปกป้องเสรีภาพพลเมืองตลอดชีวิตของเขา เบร์ลินเสียชีวิตในปีค.ศ. 1997

เอนรี ฮาร์ดี สมาชิกกิตติมศักดิ์แห่งวิทยาลัยวูล์ฟสัน มหาวิทยาลัย อ็อกซฟอร์ด เป็นผู้จัดการสมบัติทางวรรณกรรมของไอเซยา เบร์ลิน เขาได้เป็นบรรณาธิการ(ร่วม)ในหนังสืออื่น ๆ ของเบร์ลินอีกหลายเล่ม ซึ่งรวมถึงหนังสือรวบรวมจดหมายของเบร์ลินอีกสี่เล่ม ได้แก่ Flourishing, Enlightening ,Building และ Affirming นอกจากนั้นยังมีหนังสือรวบรวมจดหมายของผู้เขียนอื่น ๆ อีก เขายังเป็นบรรณาธิการของหนังสือ The Book of Isaiah: Personal Impressions of Isaiah Berlin (2009)

ประวัติผู้แปล

เนติวิทย์ โชติภัทร์ไพศาล เกิดวันที่ 10 กันยายน พ.ศ.2539 จบการศึกษาจากโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ปัจจุบันเป็นนิสิตชั้นปีที่2 คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นอกจากนี้ยังเป็นผู้ปฏิเสธการเกณฑ์ทหารด้วยมโนธรรม (conscientious objector) นักกิจกรรมทางสังคม นัก(ฝึก)เขียน โดยมีผลงานออกมา 4 เล่ม และเป็นนัก (ฝึก)แปล โดยเล่มนี้เป็นผลงานแปลเล่มที่สองของเขา

เนติวิทย์ตั้งใจจะแปลชิ้นอื่นๆของเบอร์ลินด้วย ติดตามได้ใน www.netiwit.com

ชยางกูร รสสมอัน เกิดวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 เป็นนิสิตชั้นปีที่2 คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นสมาชิกชมรมวิพากษ์วรรณกรรม คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีนี้มีผลงานแปล On Tyranny ของ Timothy Snyder เป็นภาษาไทย โดยแปลร่วมกับ เนติวิทย์ โชติภัทร์ไพศาล

นายรรณเทพ มณีเจริญ เกิดวันที่ 12 กันยายน พ.ศ.2538 ปัจจุบันเป็นนิสิตชั้นปีที่ 2 ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเป็นประธานชมรมวิพากษ์วรรณกรรม คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติบรรณาธิการแปล

พัชชล ดุรงค์วิวน ปัจจุบันเป็นนิสิตปริญญาโท ภาควิชาปรัชญา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีความสนใจในสาขาปรัชญาการเมืองและสุนทรียศาสตร์ โดยมุ่งศึกษาในประเด็นความยุติธรรมและการรับรู้เพื่อตอบโจทย์การอยู่ร่วมกัน